

Täysistunto

Torstai 20.11.2025 klo 16.00—21.53

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto keskeytettiin klo 17.02. Täysistuntoa jatkettiin klo 19.00. Täysistunto päättyi klo 21.53.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.00—17.00 ja 19.00—19.57) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (17.00—17.02 ja 19.57—21.53).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Petteri Orpo
valtiovarainministeri Riikka Purra
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
puolustusministeri Antti Häkkänen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
oikeusministeri Leena Meri
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio
opetusministeri Anders Adlercreutz
liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne
sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand
tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie
työministeri Matias Marttinen
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle paikalla olevista ministereistä.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

2.1. Suullinen kysymys sosiaali- ja terveystalveluista (Tytti Tuppurainen sd)

Suullinen kysymys SKT 183/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa puhemies! Suomalaisten usko tulevaisuuteen on koetuksella, ja tuoreen E2-tutkimuksen mukaan suurin huoli on terveydenhoito. SDP haluaa palauttaa luottamuksen, että hoitoon pääsee. Tilanne hyvinvointialueilla on erittäin vaikea ja vaatii toimenpiteitä. Tämän vuoksi me kaikki oppositiorvymät yhdessä vetosimme — pääministeri Orpo, me vetosimme teihin siitä — että voisimme käynnistää parlamentaarisen yhteistyön suomalaisten sosiaali- ja terveystalveluiden turvaamiseksi. Kieltämättä hieman yllätyimme, kun, pääministeri, torjuitte tämän opposition yhteisen vetoomuksen, kun ääni vielä valtiosalissa kaikui. Tämä jätti hieman hätäisen ja ylimielisen vaikutelman. Arvoisa pääministeri, olikohan tämä hyvin harkittu vastaus koko opposition yhteiseen vetoomukseen?

Tarjous on vielä voimassa, pääministeri Orpo. Vielä kerran: voitteko hyväksyä koko opposition yhteisen vetoomuksen tästä yhteistyöstä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.02 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos siis todella tärkeästä kysymyksestä, koska kyllähän terveystalveluiden toimiminen on hyvinvointiyhteiskunnan perusta. [Antti Kurvinen: Ei näytä teille olevan tärkeää!] Jokaisella ihmisellä pitää olla varmuus siitä, että hoitoon pääsee. Meillä on kaikissa tilanteissa hallituksessa vastuu siitä, että kaikkialla Suomessa ihminen saa hoitoa, kun hän sitä tarvitsee. Siitä me pidämme kiinni. Aloitetaan tästä.

Sitten, mitä tulee viime viikon keskusteluun, olisi kannattanut ehkä kuunnella loppuun se, mitä sanoin, kun kuvasin tämän prosessin. Eli samalla, kun me teemme nyt korjauksia viime kaudella tehtyyn sote- ja hyvinvointialuemalliin, me tulemme saamaan alivaltiosihteeri Erholan työryhmän asiantuntijaraportin hyvinvointialueiden ja soteuudistuksen tilasta joulukuun puolenvälin paikkeilla. Me tullaan käymään se hyvin huolella läpi, ja siihen mitä todennäköisimmin liittyvät uudistusehdotukset, ja tulen antamaan pääministerin ilmoituksen eduskunnalle heti kevään istuntokauden alkupuolella. [Sari Sarkomaa: Mainiota!] Se antaa sen mahdollisuuden, [Puhemies koputtaa] että me pääsemme keskustelemaan yhdessä sekä tilanteesta että toimenpiteistä ja siitä, miten jatketaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyvän lisäkysymyksen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

16.04 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vahinko, että pääministeri edelleen torjuu opposition yhteistyötarjouksen. Te toistatte usein, että teette kaikkenne suomalaisten hyväksi, mutta tässä te hukkaatte mahdollisuuden löytää ratkaisuja yhdessä, [Sari Sarkomaa: Ette kuuntele, edustaja, yhtään!] ja varsin ylimielisesti kommentoitte myös koko opposition yhdessä esittämää ratkaisua eli asiantuntijoidenkin laajasti suosittelemaa hyvinvointialueiden alijäämien kattamisajan pidentämistä. Te taisitte tulla sanoneeksi, että esityksessä ei ole järkeä. Kuitenkin esimerkiksi talouspolitiikan arviointineuvosto totesi tänä vuonna: ”Hallituksen on syytä harkita tällaisen lisäjoustop tarjoamista tilapäisesti. Sen ei tarvitse tarkoittaa valtion rahoituksen kasvattamista pidemmällä aikavälillä.” Siis jatkossa juuri tämä talouspolitiikan arviointineuvosto tulee vahtimaan Suomen julkisen talouden varojen käyttöä — siitä tulee siis meidän varojen käytön vahti. Siis jos te ette hallituksessa usko oppositiota, niin kai te uskotte näitä riippumattomia asiantuntijoita? Miksi te ette, pääministeri, näytä johtajuutta ja anna hyvinvointialueille lisää aikaa, juuri kuten talouspolitiikan arviointineuvosto nimenomaisesti suosittaa? [Tere Sammallahti: Ei suosita! Harkitsemaan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.05 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme antamassa esityksen, niin sanotun määräaika-HE:n, joka tulee käytännössä tarkoittamaan, että noin kymmenelle hyvinvointialueelle, jotka ovat nyt päässeet parempaan tilanteeseen, tullaan antamaan tämän lakiesityksen voimaan tullessa lisää aikaa, koska se on oikein. He ovat ponnistelleet, he ovat saaneet sen taloutensa siihen kuntoon, että se on positiivisen puolella, asiat menevät parempaan suuntaan. Me haluamme palkita siitä, että annetaan aikaa lisää.

Mielestäni tämä on sen arviointineuvoston hengen mukaista, että annetaan lisää aikaa, kun se on perusteltua, mutta sitä teidän esitystänne, että kaikille alueille vain lisää aikaa, en pidä järkevänä, [Eduskunnasta: Ei siinä mitään järkeä olekaan!] koska siellä on jo alueita, jotka ovat suoriutumassa näistä tavoitteista. Siksi me katsomme näitä hyvinvointialueita, vähän niin kuin terveydenhuollossa, yksilöinä ja haemme jokaisen kanssa hyvän ratkaisun, jolla pidetään huolta sen terveyden lisäksi myöskin veronmaksajien rahoista, kun meillä on se vastuu niistä veronmaksajien rahoista. Ja mitä tulee näihin raportteihin, [Puhemies koputtaa] niin lukekaa VTV:n raportti rahankäytöstä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

16.06 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lisäaika olisi ensiapu, mutta se, mitä me tarjoamme ja vetoamme teihin, on se, ryhtyisimme yhdessä korjaamaan näitä sotien ongelmia. Ei siitä tullut kerralla täydellistä, ei tullut virheetöntä. Sitä pitäisi korjata ja parantaa, ei särkeä ja hajottaa, ja tässä alkaa olla pikkuhiljaa kiire. Mutta ette te tähän nyt halua tarttua. Sen sijaan muissa asioissa te kyllä pidätte vauhtia. Esimerkiksi alkoholin myynnin vapauttamisessa olette kyllä olleet liikkeellä, ja uutta tohinaa on putkessa. Nyt teette lainsäädäntöä alkoholin kotiinkuljetuksesta.

Arvoisa puhemies! Ei alkoholi toki kaikille suomalaisille ole ongelma, mutta valitettavan monelle se on ongelma ja monen läheiselle myöskin. Onko tämä alkoholin kotiinkuljetuksen vapauttaminen nyt todella aivan välttämätöntä? Mikä tämä teidän

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

linjanne ylipäättään on? Siis etätöitä ei saisi tehdä kotoa, terveyspalvelut saavat karata kauas kotoa, samoin vanhuspalvelut, mutta viina pitää tuoda kotiovelle saakka. Mikä tämä teidän linjanne oikein on? [Välihuutoja — Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.07 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä menee aika kauas ensimmäisestä aiheesta eli sosiaali- ja terveyspalveluista, mutta totean tästä, [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] että hallituksen budjetissa näkyy se, että alkoholin verotusta on kiristetty, mikä on keino hillitä alkoholihaittoja Suomessa. Se on tehokas keino siihen. Samaan aikaan hallitus tekee maltillista, hyvin rauhallista [Krista Kiuru: Maltillista?] alkoholipolitiikan muutosta kohti eurooppalaista suuntaa. Myöskin me elämme Euroopan unionissa, joka on vapaan liikkuvuuden ympäristö, joten on ihan luonnollista, että tässä esityksessä myöskin selkeytetään pitkään epäselvänä ollut oikeustila alkoholin etämyynnistä.

Mutta jos palaan näihin sosiaali- ja terveyspalveluihin, niin on korkea aika sille, että Suomessa päästään tästä hallinnon remontoinnista ja soteuudistuksen pyörteistä siihen todelliseen hoidon ja palvelujen kehittämiseen. Tänään hallitus on ilmoittanut täydentävässä talousarvioesityksessä esittävänsä 40 miljoonan lisärahoitusta omalääkärimallin kehittämiseen. Haluamme, että saamme levitettyä omalääkärimallin kaikille hyvinvointialueille, kaikille suomalaisille. Meillä on käynnissä 65 vuotta täyttäneiden valinnanvapauskokeilu, [Puhemies koputtaa] joka mahdollistaa yksityislääkäreiden käytön julkisen terveyskeskumaksun hinnalla. Viime viikolla julkistettiin kansallinen syöpästrategia, ensimmäinen laatuaan, kehitetään syövän hoitoa, [Puhemies koputtaa] sillä syöpä koskettaa jopa joka kolmatta suomalaista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

16.09 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, te olette aiemmin väittänyt, että oppositiolla ei ole vaihtoehtoja. No, sehän ei pidä paikkaansa. Me julkaisimme juuri vihreiden vaihtoehtobudjetin, jossa osoitamme, että julkista taloutta voidaan vahvistaa samassa mitassa kuin hallitus mutta ilman leikkauksia lapsilta ja lapsiperheköyhyyttä syventämättä.

Sen sijaan, pääministeri, että syyttelette oppositiota, voisitte tarttua yhteistyöhön, jota olemme teille ehdottaneet. Se jos mikä rakentaisi luottamusta. Luottamusta rakentaisi se, jos soten akuutit ongelmat korjattaisiin ja apua ja hoitoa saisi ajoissa. Luottamusta rakentaisi se, jos lapsiperheköyhyyttä ei ehdoin tahdoin syvennettäisi, jos uupuneita vanhempia kannateltaisiin ja jos lapsitoiveet voisivat toteutua heille, jotka perheestä haaveilevat. Tänään vietetään lapsen oikeuksien päivää, ja pohdin, pääministeri, voisiko lapsiperheiden pärjäämisestä ja lapsitoiveiden toteutumisesta löytyä yhteistä maaperää hallituksen ja vihreiden välille. Meidän vaihtoehtobudjetissamme ehdotamme muun muassa hedelmöityshoitojen saatavuuden laajentamista, keskenmenojen hoidon parantamista ja Ruotsista tuttua pienten koululaisten kesähoidon mallia tukemaan työn ja perheen yhteensovittamista. Olisiko teillä, pääministeri, rohkeutta tarttua näihin ehdotuksiin [Puhemies koputtaa] ja rakentaa kanssamme perheille parempaa Suomea?

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.10 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos vihreille hyvistä ajatuksista ja ehdotuksista. Hallitus on tällä hallituskaudella jo tarttunutkin näihin asioihin. Meille on erittäin tärkeää se, että Suomessa mahdollisimman monen lapsitoive voisi toteutua. Yksi keino siihen on se, että palautimme Marinin hallituksen kaudella leikatut hedelmöityshoitojen Kela-korvaukset merkittävästi korotettuina. Se on konkreettinen toimi. Samoin esititte sitä, voisiko keskenmenon kokeneita tukea enemmän. Hallituksen ensi vuoden budjetissa on tähän liittyvä panostus, eli THL:n johdolla lähdemme kehittämään sitä, miten keskenmenojen hoitopolut Suomessa menevät, niin että keskenmenon kokevat saisivat nopeammin apua. Samoin tartutaan myöskin vaikkapa sellaisiin epäkohtiin kuin synnytyspelkoihin, jotka ovat yksi syy lapsitoiveiden rajautumiseen ehkä pienempään lapsimäärään kuin mitä perhe olisi alun perin toivonut. Eli näihin asioihin on tartuttu. Ja meillä on ensi vuoden budjetissa myöskin esimerkiksi äitiysavustuksen eli äitiyspakkauksen korotus 40 eurolla. Vaikka taloustilanne on tiukka, tällä täsmätoimella pystytään parantamaan äitiyspakkauksen laatua, huolehtimaan sen kotimaisuusasteesta ja myöskin vastaamaan lapsiperheiden toiveisiin entistä paremmin. Tänä on lapsen oikeuksien päivä, ja on tärkeää, että nostitte tämän asian esille. [Puhemies koputtaa] Lasten oikeudet ovat aikuisten velvollisuuksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

16.11 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme oppositiossa tosiaan tarjonneet hallitukselle yhteistyön kättä sotealan tilanteeseen vastaamiseksi. Pääministeri Orpo, työnsitte kuitenkin kylmästi pois tämän annetun käden ja totesitte samalla hallituksen jatkavan soten uudistustyötä tällä vaalikaudella. Opposition yhteistyön torjuminen herättää epäilyksiä uusista leikkauksista, koska tähän mennessä hallituksen saldo on pelkästään negatiivinen ihmisten sotepalveluiden luottamuksen vaalimisessa. Hallitus on keskittynyt vain leikkaamaan, heikentämään ihmisten hoitopääsyä ja sotealan ammattilaisten työoloja. Tehdyt leikkaukset ylittävät jo 750 miljoonaa euroa tällä kaudella. Pääministeri Orpo, voitteko luvata, ettei teidän uudistustyönne tarkoita lisäleikkauksia ihmisten julkisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin vaan haette aidosti ratkaisuja hyvinvointialueiden vaikeaan tilanteeseen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.13 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taas toistan itseäni, niin kuin tavoiksi on täällä tullut. Siis tässä on nyt ihan selkeä järjestys: Meidän kannattaa yhdessä ottaa vastaan se asiantuntijoiden raportti, ammattilaisen, Erholan, johdolla tehty ja professoritason ammattilaisten tekemä raportti hyvinvointialueiden tilanteesta — se saadaan ihan muutaman viikon kuluttua — ja sen pohjalta katsoa niitä ehdotuksia, miten sotejärjestelmää korjataan. Sen jälkeen käydään hyvä keskustelu eduskunnassa yhdessä siitä, miten mennään eteenpäin. Me tuomme siihen hallituksen näkemyksen, mutta sitä keskustelua odotan. Ei siihen ole hirvittävän pitkä aika.

Mitä muuten tulee näihin kysyjän kommentteihin, niin taas muistutan siitä, että neljä miljardia euroa on hallitus antanut lisää rahaa sosiaali- ja terveyspalveluiden

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

järjestämiseen, neljä ja puoli miljardia. [Krista Kiuru: Tulee suoraan laista!] Se on enemmän kuin koskaan Suomen historiassa. Se on todella iso summa. Mutta jotta tämä luku ei jatkuvasti aina vaan kasva, [Puhemies koputtaa] niin meidän täytyy löytää parempia tapoja, tehokkaampia tapoja. [Puhemies koputtaa] Siksi hyvinvointialueiden kanssa tehdään yhdessä töitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

16.14 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisia ei kiinnosta loputon väkääminen soten hallintomallista [Eduskunnasta: Niinpä!] tai puoluepoliittinen nokittelu. Suomalaisia kiinnostaa se, pääsevätkö he palveluihin ja hoitoon ajoissa, pidetäänkö ikäihmisistä huolta. Valitettavasti nämä kaikki asiat eivät nyt toteudu riittävällä tavalla.

Etenkin vanhuspalveluiden tilanne on huolestuttava. THL:n tuoreen tutkimuksen mukaan vain noin puolet kotihoidon asiakkaista saa tarpeeksi hoitoa. Aluehallintoviraston mukaan taas ympärivuorokautiseen hoivaan pääsyä venytetään jopa laittoman pitkälle. Hyvinvointialueiden tiukka taloustilanne johtaa vanhuspalveluiden heikkenemiseen. Silti tässäkin tilanteessa hallitus esittää ensi vuoden budjetissa uutta 50 miljoonan euron leikkausta vanhuspalveluihin. Arvoisa ministeri Juuso: kun te hallituksessa samaan aikaan annatte suuria veronalennuksia miljonääreille, niin eikö teidän mielestänne nämä rahat tulisi mieluummin, miljonäärien veronkevennysten sijaan, käyttää suomalaisten vanhuspalveluiden turvaamiseen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.15 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Sarkkisen esittämät epäkohdat ovat valvontaviranomaisten tutkinnassa, ja totta kai seuraamme niitä tarkasti.

Hyvinvointialueiden rahoitus on yleiskatteellista rahoitusta. Mitään korvamerkittyä rahoitusta ei ole mahdollista nykyisen rahoituslain puitteissa antaa. Minulla on täysi luottamus siihen, että hyvinvointialueet katsovat sen perään, että ihmiset saavat hoitoa niin kuin on tarkoitus. Mitä liittyy yhteisölliseen asumiseen, niin Valviralla on webinaareja, heillä on ohjeita siitä, minkälaisia asiakkaita voi sijoittaa yhteisölliseen asumiseen. Eli jos näitä toteutetaan väärällä tavalla, niin valvontaviranomaiset kyllä siihen puuttuvat.

Tämä 50 miljoonaa, minkä mainitsitte äsken, johtuu siitä, että me tuomme teknologisia mahdollisuuksia hoitotyöhön. Tämä on kyllä tulevaisuudessa ihan ehdoton edellytys sille, että me pärjäämme ja selviydymme siitä hoitotaakasta, mikä on tulevaisuutta, ja ihan varovasti tuomme, kokeilemme, mikä toimii ja mikä ei toimi. Kyllä tämä periaatteessa on ihan kaikkien hyväksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

16.16 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Poliitiikkahan on arvovalintoja. Silloinkin, kun mietitään, mitä asioita viedään eteenpäin ja mitä ei viedä, tehdään arvovalintoja. Pääministeri kertoi, että ehkä joskus keväällä palataan hyvinvointialueitten akuuttiin rahoituskriisiin, mutta kyllä kaljan wolttiausta vähän viedään

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

vauhdilla eteenpäin. Ihmettelen varsinkin kristillisdemokraateilta tätä arvovalintaa. Alkoholin saaminen entistä laajemmin tarjolle on ykkösprioriteetti, palataan hyvinvointialueisiin myöhemmin.

Puhemies! Tämän vaalikauden aikana on ihmetyttänyt se asia, onko meillä tässä maassa istuvaa hallitusta, koska kaikki ongelmat ovat edellisen hallituksen vika ja nyt ruvetaan puhumaan jo seuraavasta hallituksesta: seuraava hallitus sitten ratkoo ongelmia. Miksi nykyinen hallitus ei tee toimenpiteitä näitten akuuttien asioiden eteen?

Puhemies! Lääkäripalveluyritysten yhdistys viime viikolla tuki yksityiseltä sote-sektorilta opposition aloitetta parlamentaarisesta valmistelusta. Haluaisinkin kysyä nyt soteasioista vastaavalta ministeriltä: mitä te ajattelette siitä, että myös yrityskenttä haluaisi lähteä tähän valmistelutyöhön?

Haluaisin ylipäänsä kysyä teiltä, soteministeri Kaisa Juuso: onko teillä tämä sotejärjestelmä hanskassa, [Puhemies koputtaa] ja ovatko teillä asiat teidän hallinnassanne?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.18 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä ongelmat, mistä tässä puhuitte, liittyvät ennen kaikkea siihen rahoitusjärjestelmään, rahoituslakiin, mikä on ministeri Ikosella työn alla. Sitä tullaan uudistamaan. Tässä sivussa tietysti tarkastelemme myöskin sosiaali- ja terveyspalveluita jatkuvasti liittyen käynnissä oleviin lisärahoitusmenettelyihin ja arviointimenettelyihin. Mutta näin kokonaisuutena täytyy todeta, että me menemme koko ajan parempaan suuntaan. Puolet hyvinvointialueista selviää tavoitteista. Niillä menee hyvin. Myöskin palveluiden osalta on näkyvissä parannuksia. THL:n lokakuun puolivälin tilaston mukaan yli 70 prosenttia pääsee tällä hetkellä lääkärille tai hoitajalle viikossa, yli 80 prosenttia kahdessa viikossa ja melkein 100 prosenttia kolmessa kuukaudessa. Eli kyllä me hyvin olemme kuitenkin selvinneet, vaikka paljon negatiivista mielialaa täällä nostellaan. Kokonaisuutena ottaen kyllä meillä ihan hyvin menee. [Antti Kurvinen: Kaikkiko on teidän mielestänne hyvin?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

16.19 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Etelä-Suomen aluehallintoviraston selvityksen mukaan hyvinvointialueet venyttävät vanhusten pääsyä ympärivuorokautiseen palveluasumiseen viimeiseen asti. Toimintatavat ovat usein lainvastaisia. Ympärivuorokautiseen palveluasumiseen pääsyä voi joutua odottamaan kuukausia. Pitkäaikaisen palveluasumisen järjestämistä siirretään erilaisilla lyhyillä ratkaisuille. Hoitopääsyä viivytetään sijoittamalla vanhuksia yhteisölliseen asumiseen silloinkin, kun heidän turvallista hoitoaan ei pystytä varmistamaan. Myös vanhusten kuntoutus- ja arviointijaksot ovat lisääntyneet, vaikka oikea paikka olisi ympärivuorokautisessa palveluasumisessa. Ihmisiä siirretään kevyempään hoitoon, vaikka he eivät kykene edes syömään itse. Hyvinvointialueiden annetaan tietoisesti rikkoa lakia, eivätkä aluevalvontavirastot puutu siihen. Missä ovat valvontaviranomaiset, kun lakia rikotaan? Hyväksyttkö te sen, että vanhukset, [Puhemies koputtaa] jotka eivät itse kykene syömään, tiputetaan pois ympärivuorokautisesta asumisesta? [Puhemies koputtaa] Vai

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

oletteko keksineet jonkun automaattilusikan, joka syöttää heitä? [Piritta Rantanen: Webinaari!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.20 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Harkimon luettelemista esityksistä tunnistan mediassa olleet väitteet, ja tiedän, että Etelä-Suomen avilla asia on työn alla. Eli faktoja kerätään koko ajan siitä, millä tavalla hoitoonpääsy toteutuu ja toimitaanko tosiaan näin, kuten lehdissä on kirjoitettu.

Itse en hyväksy sitä, että hoitoa tahallisesti pitkitetään, [Antti Kurvinen: Mitä teette sille?] vaan ympärivuorokautiseen hoivaan pitää päästä silloin, kun palvelutarpeen arvion mukaisesti se on perusteltua. [Antti Kurvinen: Te olette vastuussa!] Paikkoja kyllä on, ainakin yksityisillä on paikkoja, näin olen kuullut, niin että sinänsä siitä ei ole puhe. Mutta peräänkuulutan tässä jälleen hyvinvointialueiden itsehallintoa ja omavalvontaa siinä, että ne yleiskatteelliset rahat ja palvelulupaukset hoidetaan kuten on tarkoitus, jotta valvontaviranomaisen ei tarvitsisi puuttua niihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.21 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuulin hyviä uutisia: omalääkäri-asiaa aletaan vihdoinkin ihan käytännössä edistämään. Siitä on nyt vähän yli kolme vuotta, kun Marinin hallitus elokuussa 22 sai valmiiksi suunnitelman, jonka nimi oli Omalääkäri 2.0, ja nyt olette sitten käytännössä lähtemässä jonkun asteiseen toteutukseen. Se on hyvä asia, mutta siihen tarvitaan rahaa. 40 miljoonaa, niin kuin olen kuullut, on melkoinen rahasumma, mutta se on hyvin vähän verrattuna siihen, että te leikkasitte kaksi vuotta sitten hyvinvointialueiden budjetista 126 miljoonaa euroa terveyskeskuslääkäritoiminnasta pois, siis kolme kertaa suuremman summan kuin te olette nyt laittamassa pariksi vuodeksi siihen tilalle. Tämä on tilanne, joka on sitä teidän terveyspolitiikkaa: heikennetään terveyskeskuksia hyvinvointialueilla ja muitakin asioita siellä, niin kuin täällä on kuultu, ja sitten tehdään erilaisia kokeiluja. No, hyvä, että tehdään, mutta oikeasti jokainen suomalainen saisi omalääkärin, jos meillä olisi 500 lääkäriä, 500 hoitajaa. [Puhemies koputtaa] Kustannusarvio olisi noin 100 miljoonaa euroa. Milloin teette todella tämän suuntaisen ratkaisun?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.22 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Marinin hallitus sai aikaan selvityksen, mutta ei mitään muuta. Tämä hallitus oikeasti laittaa toimeen. Meillä on tällä hetkellä omalääkärimalleja käytössä jo usealla hyvinvointialueella. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Länsi-Uudellamaalla toimii seitsemän ammatinharjoittajamallilla toimivaa omalääkäriä, kahdeksas on tulossa ja seitsemäs on rekrytoinnissa. Keski-Suomessa on kaksi ammatinharjoittajamallilla toimivaa lääkäriä. RRP-rahoituksella on rahoitettu 14,7 miljoonaa euroa. Se rahoitus loppuu tämän vuoden lopussa. Nyt hallitus on myöntänyt 40 miljoonaa euroa, jotta

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

kiirehdimme ja panostamme siihen, että yhä useampi hyvinvointialue alkaisi pilotoimaan ja kokeilemaan omalääkärimalleja ja sitä myöten juurruttamaan ne myöskin käytäntöön.

Me olemme Suomessa jäljessä muusta Euroopasta tässä asiassa johtuen siitä, että me olemme painineet soteuudistuksen parissa monta hallituskautta. Monta kehittämiskohdetta on meiltä jäänyt tekemättä, mutta tämä hallitus tekee. Me kehitämme myöskin palveluita, emmekä vain pyöri soteongelmissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

16.24 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat suomalaisen hyvinvointivaltion perusta. Se on koko yhteiskunnan yhteinen järjestelmä, joka kannattelee perheitä, lapsia, nuoria, ikääntyneitä, meitä kaikkia tässä salissa. Me ollaan nostettu tätä huolta tosi laajasti esille useasti tässä salissa. Meille tulee satoja viestejä huolestuneilta kansalaisilta. He ovat huolissaan omista palveluistaan, he ovat huolissaan läheistensä palveluista, ikäihmisten palveluista, lasten palveluista. Me olemme toivoneet, että me voisimme olla yhdessä tätä asiaa ratkaisemassa. Sen takia oppositio onkin esittänyt hallitukselle parlamentaarista yhteistyötä, jotta pystyisimme yhdessä arvioimaan hyvinvointialueiden tilanteen ja tekemään ratkaisuja, jotka turvaavat palvelujen jatkuvuuden myös tulevana vuosina.

Valitettavasti en ole missään vaiheessa kuullut teiltä, pääministeri, ”kyllä”. Kyllä, lähdetään rakentamaan yhteistyötä. Kyllä, istutaan samaan pöytään ja luodaan niitä pitkäaikaisia ratkaisuja. Kyllä, lähdetään parlamentaariseen yhteistyöhön. [Puhemies koputtaa] Olisinkin kysynyt pääministeriltä tähän kommenttia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.25 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime kaudella — minun on nyt pakko mennä siihen viime kauteen — kun te teitte tätä mallia, [Välihuutoja vasemmalta] me esitimme kymmeniä ja kymmeniä kertoja huolestamme siitä, että tämä malli on monimutkainen, byrokraattinen, alueiden määrä on liian suuri, rahoitusmalli ei tule toimimaan, kulut tulevat kasvamaan. Kuinka paljon te kuuntelit silloin meitä? Ette yhtään. [Välihuutoja vasemmalta] — Ette yhtään. Mutta nyt me sitä teidän mallianne korjataan, parannetaan, viedään sitä eteenpäin.

Ja vielä toistona: Joulukuun puolivälissä tilannekuva asiantuntijoilta, ja helmikuun puolivälissä tai alkupuolella, kun eduskunta palaa takaisin töihin, meillä on valmiina teille täällä ilmoitus, jossa katsotaan jatkoaskelia. Käydään silloin yhdessä se keskustelu, [Antti Kurvinen: Nolla vaihtoehtoa, nolla yhteistyötä!] miten menemme eteenpäin. Toivottavasti löydämme yhteisen sävelen. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

16.26 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Me keskustalaiset tapaamme tuolla maakunnissa ihmisiä, jotka ovat nääntymässä hoitotaakan alle. He itkevät väsymystään, koska joutuvat kannattelemaan usein ikääntyntyttä läheistään, jonka paikka olisi kovasti jossakin hoitolaitoksessa. Hyvinvointialueilla on vähennetty hoitopaikkoja ja nostettu hoitoonpääsyn kriteereitä säästöpainneitten vuoksi. Me

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

tuomme näitä viestejä tuolta kentältä tänne eduskuntaan, koska me elämme ihan toisenlaista todellisuutta kuin te, pääministeri, joka olette väittänyt, että ei ole Suomessa sotekriisiä. Äskeisestä puheenvuorosta ymmärsin, että te olette tarttumassa tähän yhteistyön tarjoukseen, ja se on hyvä asia, koska maakunnissa olevia ihmisiä ei lohduta vähääkään se, että syytetään edellistä hallitusta tai niitä säästöpainneissa olevia aluepäättäjiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.27 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole mielestäni kertaakaan tämänkään kyselytunnin aikana syyttänyt alueilla tehtävää työtä, en niiden ammattilaisten työtä, jotka hoitavat ihmisiä, tai niitä, jotka ovat siellä vastuussa, ovat ne sitten luottamushenkilöitä tai virkajohtoa, jotka yrittävät saada tätä mallia toimimaan ja ihmisiä hoitoon.

Mitä tulee isoon kuvaan, täällä viitattiin jo THL:n lukuihin: hoitoonpääsy on Suomessa kokonaisuutena parantunut. Tämä koko järjestelmä menee nyt oikeaan suuntaan, mutta samaan aikaan me tiedämme, että meillä on ongelmakohtia, meillä on ongelma-alueita, ja näiden kanssa me tehdään yhdessä töitä — ministeriö, ministeriöt, hyvinvointialueet, ne ammattilaiset ihmiset siellä — jotta me saadaan tämä malli toimimaan. Ja me tehdään koko ajan lisää uusia asioita, kuten tämä aivan erinomainen omalääkärimalli, jonka me haluamme saada joka puolelle Suomea, ihan jokaiselle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

16.28 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! 40 miljoonaa euroa omalääkärimallin kehittämiseen on hyvä asia, mutta ymmärrätkö mittakaavan, jota olette tässä esittämässä? Meillä Etelä-Karjalan hyvinvointialueella tällä hetkellä teidän pakottamananne tehdään 37 miljoonan euron säästötoimenpiteitä, minkä johdosta sadat ihmiset tulevat menettämään työpaikkansa. Tulee mittavat massairtisanomiset. Te ette ole antaneet meille lisärahoitusta. Te kerrotte, kuinka hyvin menee, miten hoitoon päästään nopeammin. Vieläkö se hymy on yhtä herkässä ja ryhti yhtä suorassa joulukuun puolivälin jälkeen, kun sen toivotun raportin jälkeen te rupeatte toimintaan mutta ne ihmiset on irtisanottu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

16.29 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajattelen, että meidän pitää kuitenkin nähdä tätä isoa kokonaiskuvaa. [Suna Kymäläinen: On kyllä isosta kuvasta kysymys!] Tämä koko rahoitusmalli tarkoittaa sitä, että ensi vuonna hyvinvointialueet saavat neljä miljardia euroa enemmän rahoitusta kuin tämän hallituksen aloittaessa. Meillä on alueilla erilaisia tilanteita, mutta sitten kun me katsomme ihan näitä erilaisia lukuja — toisaalta sitä, miten hyvinvointialueet saavat kustannuksia hillittyä, jotta ne rahat riittävät myöskin tulevaisuuden palveluihin. Hyvinvointialueet ovat saaneet painettua sitä kulujen kasvua noin kolmeen prosenttiin. [Suna Kymäläinen: Meillä on alle sen, paljonkin!] Se on olennaista, että me saamme turvattua ne palvelut tulevaisuudessa, ja siitä kertoo, että siinä aletaan onnistua, että jo tänä

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

vuonna koko maan tasolla hyvinvointialueilta kertyy tuoreen tiedon mukaan ylijäämää noin 300 miljoonaa. Loppukesästä se vielä näytti olevan 230 miljoonaa.

Tämän rinnalla, kun me katsomme sitten tilastoja, näyttää siltä, että henkilöstöpula helpottaa, hoitojonojen kasvu on päättynyt. Ja sitten kun me katsomme esimerkiksi STM:n lokakuista hyvinvointialueitten tilannekatsausta, niin siinä todetaan, että hyvinvointialueet suoriutuvat soten järjestämisvastuustaan mainettaan paremmin. THL puolestaan toteaa, että perusterveydenhuollossa hoitotakuu toteutuu valtakunnallisesti hyvin [Puhemies koputtaa] mutta hoidon jatkuvuus on sekä lääkäri- että hoitajavastaanotoilla heikko, [Puhemies koputtaa] ja siihen esimerkiksi toimme juuri tänään tämän omalääkärimallin. [Suna Kymäläinen: Eli ei vastausta siihen, että pistetään sadat ihmiset kilometritehtaalle!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

16.30 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on tullut jo esille, tämä hallitushan tulee lisäämään yhteensä neljä miljardia ensi vuonna vuoteen 27 mennessä hyvinvointialueille. Eli yritetään nyt uskoa lukuja, että ne ovat kasvamassa.

On erittäin hyvä, että täällä puhutaan vanhustenhuollosta. Niitä asioita onkin tärkeää nostaa, mitä on tehty. Kela 65 -pilotti on menossa. Siitä on erittäin hyviä kokemuksia, se parantaa ikääntyneiden hoitoon pääsyä. Omalääkärimallia kehitetään ympäri Suomea, ja hienoa, että saadaan nyt 40 miljoonaa lisää tämän vauhdittamiseen. Kyse on myös siitä rakenteellisesta mallista. Ei se välttämättä aina ole rahakysymys, vaan se, miten asioita johdetaan siellä alueella.

Tänään hyväksyttiin valiokunnassa omaishoitajien alin raja koko maahan. Kaikki omaishoitajat saavat vähintään sen minimin joka puolella. Tähän liittyen nousi esille myös se, että omaishoitajat tarvitsevat muita tukitoimia. Esimerkiksi alueilla ympärivuorokautiseen hoivaan, lakisääteisiin vapaisiin, ei ole palvelusetelin arvo riittävä. [Puhemies: Ja kysymys?] Esimerkiksi Helsingissä se on riittämätön. Kysyisinkin: ollaanko kehittämässä tätä palveluseteliä sitovammaksi, [Puhemies koputtaa] ja mitä muuta omaishoidon eteen ollaan tekemässä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.32 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus arvostaa suuresti kaikkien omaishoitajien työtä, ja seuraamme ja kartoitamme tilannetta. Olemme ministeriössä antaneet THL:lle toimeksiannon, että he tekevät tämmöiset yhtenäiset selvitykset, miten ne kriteerit hyvinvointialueilla toteutuvat, ja tekevät suosituksia siitä, jotta päästäisiin yhtenäisiin malleihin.

Me suosittelemme myöskin kiertävää perhehoitoa omaishoitajien tueksi, jotta nämä vapaat toteutuisivat entistä paremmin. Myöskin viime kevään kehysriihessä päätimme, että teemme selvityksen siitä, mitä tarkoittaisi se, että veisimme lakiin nämä omaishoidon kriteerit ja siirtäisimme maksatuksen Kelalle. Se selvitystyö on alkanut, ja se pitäisi saada valmiiksi vielä tämän vuoden aikana. Kyllä omaishoitajien työ on tärkeää, ja me myöskin koko ajan yritämme sitä kehittää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

16.33 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilanteessa, jossa kansalaisten luottamus koko järjestelmään on koetuksella, pidän hieman ylimielisenä sitä sävyä, jolla ikään kuin täältä luennoidaan, että asiat ovat itse asiassa hyvin. Jos jotkin asiat kehittyvät parempaan suuntaan, se on tietysti hyvä asia. Meidän ikääntymisen myötä tuleva kustannusten kasvupaine on silti aivan valtava siellä kulman takana, ja jos tämä järjestelmä nyt viritetään aivan äärimmilleen kireälle sekä potilaiden että henkilökunnan osalta, niin se ei tule tätä yhtälöä kyllä sitten kestäämään. Senkin takia toivoisin, että tartutaan avoimin mielin parlamentaariseen yhteistyöhön. Ja jotta tämä järjestelmä jotenkin saadaan pysymään pitkällä aikavälillä kasassa, se edellyttää kyllä sitten sosiaali- ja terveysongelmien ja -haasteiden ennaltaehkäisyä, oli kyse sitten liikkumisesta, psyykkisestä hyvinvoinnista, kaikesta tästä. Jos katsoo hallituksen liikennepolitiikkaa, sosiaalipolitiikkaa, päihdepolitiikkaa, niin mikään ei oikein vakuuta, että tämä ennaltaehkäisy menisi parempaan suuntaan, vaan itse asiassa se luo enemmän näköalattomuutta, erilaisia terveys- ja sosiaaliongelmia. Olisin kysynyt hallitukselta: mitä te aiotte tehdä, ettei se tuleva sotepotti kasvaisi ainakaan yhtään enempää [Puhemies koputtaa] kuin se kasvaa väistämättä jo nyt ikääntymisen myötä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.34 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä oli erittäin hyvä ja tärkeä kysymys, koska tämä pitkällä tähtäimellä vaikuttaa siihen, kuinka hyvin meillä ihmiset voivat. Esittelin viikko tai kaksi sitten ennakoivan terveydenhuollon hallituksen esityksen siitä, millä tavalla voisimme tekoälyä hyväksi käyttäen käydä läpi asiakas- ja potilastietojärjestelmiä ja hakea sieltä tekoälyn avulla sellaiset potilaat, joilla voisi olla aiheutta terveystarkastuksiin, nimenomaan esimerkiksi vaikka kakkostyyppin diabeteksen huomioimiseen, jotta voisimme tarjota ennakoivia palveluita heille hyvin ajoissa — ja tällaista menetelmää voidaan käyttää muissakin kansansairauksissa. Sen lisäksi meillä on työn alla myöskin seuraava vaihe liittyen ennakoivaan terveydenhuoltoon ja digitalisaatioon, mutta se on tulossa ehkä vasta loppukaudesta, jos siihen ehdimme. Tämä on todella tärkeä kysymys, ja tähän kyllä varmasti jatkossa panostamme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

16.35 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä hallitus on leikannut vanhuksilta. Tämä hallitus on leikannut vammaisilta, lastensuojelusta. Lista itse asiassa on aika loputon sotepalveluissa. [Sanna Antikainen: Se oli lastensuojelulain kokonaisuudistus!] Te olette itse asiassa jopa ylpeilleet sillä, kuinka paljon te olette tällä kaudella leikanneet ja säästäneet. Ja kun täällä salissa sitten kysytään näiden leikkausten vaikutuksista, niin syy onkin siellä hyvinvointialueilla, ei näissä teidän leikkauksissanne. Täytyy todeta, että aika uskomatonta käsienpesua.

Ministeri Juuso, minä olen huolissani vanhuspalveluista ja uskon, että en ole yksin tämän huoleni kanssa. Uskallan arvella, että tämä tilanne ei Valviran webinaareilla parane, kun vanhuspalveluista vähennetään yli 800 hoitajaa nyt tämän viimeisimmän esityksenne mukaisesti. Miten nämä webinaarit auttavat? Miten ne auttavat hoitajia, jotka tulevat irtisanotuiksi? Ennen kaikkea: miten ne auttavat näitä vanhuksia?

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.36 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Raja yhteisöllisen asumisen ja ympärivuorokautisen asumisen välillä on ihan selkeä. Palvelutarpeen arvioinnissa täytyy osata katsoa, kuka potilas tarvitsee ympärivuorokautista hoivaa, kuka tarvitsee yhteisöllistä asumista. Taloudelliset säästötoimenpiteet eivät saa aiheuttaa sitä, että ihminen jätetään hoitamatta tai että hänelle ei tarjota sellaista hoitoa, mitä hän tarvitsee. Tämä on aivan ehdoton takaraja, ja tämä on myöskin meillä perustuslaissa. Eli kyllä, meidän täytyy siellä alueilla katsoa sen perään, että ihmiset saavat sellaisia palveluja, mihin he ovat oikeutettuja. Taloudelliset säästötoimenpiteet liittyvät rahoitukseen ja siihen, millä tavalla rahoitusta kohdennetaan. Viittaaan myöskin siihen, että asioita voidaan tehdä monella eri tavalla, jotta saadaan kustannuksia alas. Se ei liity niinkään vanhushoitoon, mutta se liittyy digitaalisiin palveluihin, tekoälyn käyttöön, teknologian käyttöön ynnä muuhun.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

16.37 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että hyvinvointialueilla tehdään paljon hyvää työtä. Moni asia on mennyt eteenpäin. Mutta mistä meidän pitäisi olla nyt yhdessä erityisen huolissamme? Siitä, että suomalaiset eriytyvät erittäin voimakkaasti. Monella, liian monella suomalaisella menee erittäin heikosti, ja sitten on toinen puoli, jolla menee yhä paremmin. Nyt tämä ei riitä, vaan myös hyvinvointialueille on käymässä tällä lailla. Ne eriytyvät erittäin voimakkaasti toisistaan. Toiset tekevät ja ovat tehneet voittoa koko ajan, ja sitten on niitä, jotka ovat tehneet tappiota koko ajan. Tässä on kysymys siitä, että ne eivät kykene tarjoamaan yhdenvertaisia palveluita suomalaisille, [Perussuomalaisten ryhmästä: Huonon mallin loitte!] jos asia taloudellisesti on näin paljon erilainen.

Nyt kun katson näitä valtiovarainministeriön ennusteita siitä, miten tämä rahoitus on kehittymässä tulevaisuudessa, niin näyttää siltä, että niiden alueiden, jotka ovat tehneet voittoa, rahoitus noin isossa kuvassa on kasvamassa eniten tulevaisuudessa, ja niitten alueiden, jotka ovat tehneet tappiota, [Puhemies: Ja kysymys?] rahoitus on kasvamassa vähiten. Kysyisin ministeriltä: onko teistä tämä oikea kehitys, [Puhemies koputtaa] että näin eriytetään nämä hyvinvointialueet, ja jos ei, mitä te aiotte tehdä asialle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.39 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin tämä, mitä edustaja kuvasi, on yksi tämän rahoitusmallin, joka viime kaudella on tehty, voi sanoa, erikoisuuksia. Siihen on pyritty löytämään — kuten hyvin tiedätte, kun sitä olitte mukana valmistelemassa — sellaisia mekanismeja, jotka toisaalta kannustavat tekemään hyviä toimia mutta eivät myöskään niin sanotusti demoralisoi tätä järjestelmää. Ja nyt nähdään, miten siinä on onnistuttu: tällä hetkellä todellakin on niin, että jälkeensä rahoitusta annetaan kaikille alueille lisää, myös niille alueille, jotka sitä eivät välttämättä tarvitsisi. Vastaavasti ne alueet, jotka sitä erityisesti tarvitsisivat, eivät välttämättä saa sitä riittävästi. Tämä on nimenomaan sen teidän tekemänne rahoitusmallin perusominaisuus. [Välihuutoja vasemmalta]

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

Vastaavasti, kun oppositio haluaa tänään kertoa, että teillä on yhteinen viesti hallitukselle, minä en ole kuullut kuitenkaan oppositiolta nyt varsinaisia malleja tai ehdotuksia, miten te oikeasti korjaisitte tätä järjestelmää. [Välihuutoja vasemmalta] Se on aika oleellista. Oletteko te kaikki oppositiossa esimerkiksi sitä mieltä, että kaikille alueille pitää antaa lisää aikaa, [Puhemies koputtaa] ja kuinka paljon te olisitte valmiita lisäämään rahoitusta? [Puhemies koputtaa] Puhukaa konkreettisesti, niin on täältä helpompi reagoida.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

16.40 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedämme kaikki kyllä, kenen aikaansaannos tämä nykyinen sotejärjestelmä on. Kummallisesti siellä vasemmalla teillä ei ollut tahtoa parlamentaariseen valmisteluun silloin, kun te sotea teitte. Nyt sitten kyllä kelpaisi yhteistyö. [Sanna Antikainen: Miksei kelvannut viime kaudella yhteistyö?]

On hyvin selvää, että rahoitusmallissa on vakavia puutteita ja sitä täytyy uudistaa. Osassa alueita malli toimii ja osassa ei, koska poliitikot eivät saa päätöksiä aikaan tai rahoitusmalli on epäoikeudenmukainen. [Antti Kurvinen: Ei ole paikallispäättäjien vika!] Siksi pitäisi siirtyä sellaiseen malliin, jossa hyvinvointialueita ei palkita siitä, että ihmiset sairastavat mahdollisimman paljon, vaan siitä, että edistämme terveyttä ja vähennämme sairastavuutta. Syyttelyllä tätä ei korjata. Nyt täytyy etsiä ne parhaat ratkaisut siihen, miten suomalaiset saavat laadukkaat palvelut riittävällä rahoituspohjalla siten, että koko järjestelmä pysyy pystyssä. [Vasemmalta: Kyllä!] Uskon, että kaikilla tässä salissa on yhteinen tahtotila tähän näin. [Vasemmalta: Kyllä!] Arvoisa ministeri Ikonen, millaisia konkreettisia toimia hallitus aikoo tehdä hyvinvointialueiden rahoitusmallin uudistamiseksi, jotta se kannustaisi paremmin ennaltaehkäisevään ja terveyttä edistävään toimintaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

16.41 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Paljon me todellakin teemme töitä tämän rahoitusmallin korjaamiseksi. Se on yksi asia, johon kiinnitimme huomiota jo edelliskaudella, silloin kun toimimme useitakin esityksiä, jopa satoja esityksiä, muutosesityksiä näihin lakeihin, ja jotka silloiset hallituspuolueet äänestivät kumoon. Nyt teemme näitä korjaustoimia. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa]

Yksi näistä on juuri tämä kannustavuus, jota on lisätty tänne rahoitusmalliin. Tähän mennessä olemme lisänneet sinne tällaisen omavastuun, jolla lisätään kustannusten hillinnän kannustimia, ja myöskin HYTE-kertoimen, eli tämmöisen terveyden edistämisen kertoimen painoarvoa on kasvatettu. On olennaista, että alueilla myöskin panostetaan tähän terveyden edistämiseen. Itse asiassa itsessään jo ihan tämä yleiskatteisuus kannustaa siihen, että kannattaa satsata niihin peruspalveluihin, että ne raskaimmat palvelutarpeet eivät toteudu.

Mutta olemme muutenkin uudistamassa tätä koko rahoitusmallia. Meillä on iso rahoitusmalliuudistus tulossa, alkuvuodesta lähdössä lausunnoille, eli sitä korjataan. Ja sitten tästä alijäämän kattamisvelvoitteesta, mitä oppositio on täällä toivonut: jos te

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

toivotte, että kaikille alueille annettaisiin esimerkiksi kaksi vuotta lisääaikaa, niin meillä on alueita, jotka eivät sitä tarvitse, jotka pääsevät siihen, ja meillä on toisaalta alueita, joille se ei riitä, jotka tarvitsevat sitten raskaampia tukitoimia, [Puhemies koputtaa] kuten arviointimenettelyä ja muuta, ja me pyrimme tunnistamaan nämä. Toiset eivät tarvitse, toiset tulevat saamaan lisääaikaa, ja toisille sitten haemme räätälöityjä ratkaisuja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten sosiaali- ja terveystieteiden puheenjohtaja, edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

16.43 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onkin tosi mielenkiintoista käydä tätä keskustelua. On itse asiassa aika yksinkertaista tämä... [Sanna Antikaisen välihuutoja] — Saisinko puhua, olisiko mahdollista? Vai vastaako Antikainen nyt tähän? [Hälinää — Puhemies koputtaa — Sanna Antikainen: Sitä saa, mitä tilaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Krista Kiurulla on nyt puheenvuoro.

Saanko aloittaa uudelleen, kun minuuttini käytettiin jo tuolla toisessa päässä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Jatkakaa, olkaa hyvä.

Arvoisa puhemies! Tämä sotien puhuminen on itse asiassa aika yksinkertaista. Se ongelma, mitä tässä nyt pitäisi ratkaista, on se, miten todelliset kustannukset ja laskennalliset sotien kustannukset voisivat kulkea käsi kädessä. Me voimme kaikki katsoa peiliin, onnistummeko me siinä. [Sanna Antikainen: Varsinkin te!] Me esitämme nyt täällä, voitaisiinko puuttua siihen tilanteeseen, joka tapahtui vuonna 23, jolloin oli edeltävä hallitus ja tämä hallitus — toinen lopetti, toinen aloitti. Sinä vuonna, eri kuukausina, tapahtui se, että kustannukset nousivat 12 prosenttia. Ja koska se aiheutti täällä gäpin, niin että toisilla alueilla tuli liian vähän rahaa käyttöön, tämä virhe olisi pitänyt korjata teidän toimestanne. [Puhemies koputtaa] Rahoituslakia on kolmesti korjattu. [Puhemies: Ja kysymys?] Neljäs kerta kun tulee, pääministeri, eli neljättä kertaa kun korjataan, voitaisiinko korjata tämä rahoituskuilu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.44 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulee vaan heti yksi kysymys mieleen: siis paljonko rahaa tarvitaan nyt lisää? Aiotteko te esittää sen lisärahan SDP:n vaihtoehdossa ensi viikolla? Aiotteko te tehdä sen? [Eduskunnasta: On siellä 200 miljoonaa!] Siis kaikki nämä teidän esityksenne, jotka minä olen tästä hahmottanut, tarkoittavat lisää rahaa. Ja kun meillä ei ole enää sitä rahaa lisää muuta kuin hyvin rajallisesti, ja me joudumme miettimään, missä ne eurot käytetään kaikkeinärkevimmin. Siksi me emme ajattele niin, että annetaan lisää aikaa kaikille alueille — jotta me saamme ne rahat riittämään niille, jotka sitä lisääaikaa kaikkein eniten tarvitsevat. Siksi mielestäni tämä kaavamainen ratkaisu ei ole järkevä vaan se malli, jota olen tässä pyrkinyt kuvaamaan, miten meidän kannattaa edetä: katsomalla nämä alue kerrallaan, hakemalla paras ratkaisu, jolla saadaan toimintaa kuntoon, taloutta kuntoon, järkevä polku eteenpäin. Sitä kautta pystytään turvaamaan ihmisten palvelut. Tulkaa te mukaan tähän ajatteluun.

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

[Suna Kymäläinen: Tuleeko pääministeri katsomaan sitten, kun on 400 ihmistä irtisanottu?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

16.46 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä soteleikkaukset, sosiaali- ja terveydenhuoltoon tehtävät leikkaukset, kohdistuvat budjetissa niin, että ne näkyvät erityisesti hoitoonpääsyssä, ja hoitajia irtisanotaan. On hyvä muistaa se tilastollinen fakta, että Suomessa puolella terveystieteiden keskuksista on yli 65-vuotiaita ihmisiä. Silloin tämä 650 miljoonan leikkaus, joka nyt soteen tehdään budjetissa, kohdistuu ennen kaikkea vanhuksiin ja eläkeläisiin. Laskennallisesti voidaan laskea suoraan siitä, kun budjetista katsotaan, että 470 miljoonaa soteleikkauksista eli 75 prosenttia kohdistuu yli 65-vuotiaisiin ja iäkkäisiin ihmisiin. Mikä linja hallituksella on rankaista meitä iäkkäitä ihmisiä näillä soteleikkauksilla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.46 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huoli on aito, mutta se kyllä ihmetyttää tässä, että SDP:hän nimenomaan vastustaa 65 vuotta täyttäneiden hoitoonpääsyn parantamista tällä uudella valinnanvapauskokeilulla, [Krista Kiuru: Miten se liittyy tähän äskeiseen kysymykseen?] joka on ollut käynnissä syyskuun alusta alkaen. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä — Puhemies koputtaa] Eli onko siinä se keino nyt se, mikä hiertää, vai mikä hiertää siinä ajatuksessa, kun SDP on äänestänyt eduskunnassa vastaan sitä, että 65 vuotta täyttäneet voivat päästä myös yksityiselle yleislääkärille julkisen terveystieteiden maksun hinnalla eli 28 eurolla? Tämä on syyskuusta asti toiminut. Palaute, mitä henkilökohtaisesti olen saanut, on ollut esimerkiksi sen suuntaista, että lääkäriin pääsee niin kuin ennen vanhaan.

Meillä on isoja ongelmia hyvinvointialueilla hoitoonpääsyssä. Tänä päivänä hallitus on juuri julkistanut yhden ratkaisun siihen elikkä 40 miljoonaa euroa hyvinvointialueille omalääkärimallin kehittämiseen. Silloin saadaan hoidolle jatkuvuutta. Siitä hyötyvät nimenomaan 65 vuotta täyttäneet suomalaiset, koska siellä on paljon myös monisairaita ihmisiä, jotka tarvitsevat hoidolle jatkuvuutta, ja hoidon laadun kehittäminen on erittäin oleellista.

Eli toivon, että löytyisi myöskin ymmärrystä ja halua kehittää yhdessä näitä palveluja ja tuoda myös uusia malleja, kuten tämä 65 vuotta täyttäneiden valinnanvapauskokeilu nyt on. Mikä siinä on väärin? Miksi vastustatte sitä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

16.48 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tosiasiaan on, että kokoomus ja perussuomalaiset olivat tämän saman rahoitusmallin peruspiirteiltään kuitanneet vaalikaudella 15—19. [Krista Kiuru: Näin on!] Ja meidän voidaan syyttää näistä sotien ongelmista vaikka Teuvo Auran kakkoshallitusta, joka muuten sääti edellisen soteuudistuksen. Edellinen hallitus ei syyttänyt, vaan sääti lain, ja nyt on teidän vastuunne

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

korjata nämä ongelmat viipymättä, koska tilanne on se, että tietyillä hyvinvointialueilla lakisääteisiä peruspalveluita ajetaan alas. [Tuula Väättä: Kyllä!]

Täällä ministerit Ikonen ja Juuso ja pääministerikin kauniisti puhuivat, että keskiarvo näyttää hyvältä, mutta kun siellä on yhdeksänkymppisiä ihmisiä, muistisairaita ihmisiä kotona, joille kuuluu tehostetun hoivan paikka, mutta he eivät sitä saa, kun raha ei jakaannu rahoitusmallin ongelmista johtuen oikein eri alueiden välillä. Toiset saavat vähemmän.

Minun mielestäni ja keskustan mielestä periaate on se, että vanhuutta ei pitäisi Suomessa pelätä. Kenenkään ei tarvitsisi Suomessa pelätä vanhuutta, ja nyt on kyse siitä, että te ette tee tälle nyt mitään. Tämä ongelma on ollut tiedossa jo viime vuonna, ja te ette ole tähän mennessä tehneet vielä mitään.

Kysyn, ministeri Juuso, teiltä: [Puhemies koputtaa] tarvitseeko Suomessa pelätä vanhuutta, ja kuinka ne perustuslailliset oikeudet turvataan, niin kuin te sanoitte? Ja mitä aiotte tehdä asialle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.49 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edellisessä vastauksessani sanoin, ihmisiä ei voi jättää hoitamatta sen vuoksi, että ei ole rahaa. [Antti Kurvinen: Antakaa rahaa sitten! — Välihuutoja — Naurua — Puhemies koputtaa] Se, mihinkä ne rahat siellä hyvinvointialueilla kohdistetaan, on hyvinvointialueiden päätöksenteossa. Ihmisten ei pitäisi Suomessa pelätä sitä, että he eivät saa hoivaa, koska heillä on oikeus siihen hoivaan, ja hyvinvointialueiden täytyy se toteuttaa. [Välihuutoja vasemmalta] Te olette halunneet tämän itsehallinnollisen mallin. Nyt teidän täytyy vastata siitä. Teidän täytyy ottaa vastuu myöskin siitä. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Jos kysymyksessä on vain se, että te haluatte lisää rahaa, niin siihen lisärahoopyyntöön pyydän, että kysytte ministeri Ikoselta tai valtiovarainministeri Purralta. [Suna Kymäläinen: On kysytty ihan keneltä vaan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ingo, varsågod.

16.50 Christoffer Ingo r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Egenläkarmodellen är en av de mest betydelsefulla reformerna för att stärka kontinuiteten i vården, någonting som verkligen behövs i Finland. Det är viktigt att modellen tas i bruk i hela landet, inte bara i några regioner och på olika premisser. Det är tacksamt att regeringen har allokerat 40 miljoner för det här.

Arvoisa puhemies! Tuttu lääkäri tuo turvaa, helpottaa asiointia ja vahvistaa luottamusta omaan hoitoon. Omalääkärimallia edistetään nyt valtakunnallisesti, ja hallitus esitti tänään 40:tä miljoonaa euroa sen kehittämiseen. Malli saa myös tukea lääkäreiltä ja sotehenkilöstöltä. Tämä on tärkeä askel hoidon jatkuvuuden parantamiseksi. Nyt on varmistettava, että hyvinvointialueet saavat tarvitsemansa tuen parhaiden käytäntöjen rakentamiseen ja mallin käyttöönottoon. Kysyn, arvon ministeri Juuso: miten hallitus varmistaa, että malli toteutuu yhdenvertaisesti kaikilla alueilla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

16.51 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Tack för en bra fråga. Egenläkarmodellen är faktiskt en sak som den här regeringen vill främja på alla möjliga sätt. Jag har glädjen att säga att regeringen nu har anslagit 40 miljoner euro för egenläkarmodellen, och finansieringen kommer förstås att göras enligt de behov som de olika välfärdsområdena har. Det är klart att vi också försöker fördela medlen på det viset att det blir rättvist och att alla områden har möjlighet att påbörja egenläkarmodellen.

Kiitos edustajalle erittäin hyvistä kysymyksestä. Tämä hallitus todellakin panostaa omalääkärimallin edistämiseen jokaisella hyvinvointialueella. Tämä 40 miljoonan euron lisärahoitus, mitä hallitus esittää eduskunnalle täydentävässä talousarviossaan, on tervetullut lisä siihen, jotta voimme tehokkaasti tuoda omalääkärimallia jokaiselle hyvinvointialueelle, ja me myöskin seuraamme sitä tehokkaasti. Kerran kuukaudessa tulemme ministeriryhmässä seuraamaan tilanteen kehitystä. Kyllä panostamme tähän erittäin voimakkaasti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.52 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tämä kyselytunti mennyt aivan hukkaan, sillä pääministeri alkoi jo hieman osoittaa nöyryyttä [Naurua] ja lupautui sentään järjestämään keskustelun, mutta perussuomalaiset kyllä torjuivat tämän opposition vilpittömän yhteistyötarjouksen edelleen hyökkäämällä ja syytelyllä. [Välihuutoja oikealta] Tulee ajatelleeksi, että ehkä te pelkätte, että sieltä paljastuu, että mitään punaista lankaa sotepalveluissa ei ole, kun te puhutte kyllä kauniisti esimerkiksi omalääkärijärjestelmästä, mutta samaan aikaan olette romuttaneet hoitotakuun, ja kyllä, hoitoonpääsy on hidastunut teidän vahtivuorollanne. Vanhuspalveluista leikataan 50 miljoonaa euroa, ja on kyllä outoa uuspuhetta, kun ministeri sanoo, että palveluihin on tulossa parannuksia. Tätä eivät Suomen ikäihmiset usko. Tosiasia on, että 16 aluetta 21:stä käy yt-neuvotteluja, hoitajia tullaan irtisanomaan, ja ensi vuonna arviointimenettelykriteerit täyttää jo 11 hyvinvointialuetta. Ministeri Juuso, aiotteko te sallia sen, että arviointimenettelyyn joutuvilla alueilla selvitysmiesten suositusten mukaan tullaan ajamaan alas lakisääteisiä palveluita, [Puhemies koputtaa] vai puolustatteko te suomalaisten sosiaali- ja terveyspalveluita?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä. [Aki Lindén: THL:n tilaston mukaan lääkärille pääsy on romahtanut!] — Ministeri Juusolla on nyt vastauspuheenvuoro.

16.54 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä hallitus puolustaa suomalaisten hoitoonpääsyä ja puolustaa suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa. Hyvinvointiyhteiskunnan edellytys ja palveluiden tarjoamisen edellytys on se, että meillä on hyvää talouspolitiikkaa, että Suomella on varaa näihin palveluihin, ja me teemme kaikkemme löytääksemme rahaa yhä kasvaviin hyvinvointialueiden kustannuksiin. On totta, että kenttä on tällä hetkellä myllerryksessä, mutta muistakaa, että meillä on todella iso rakennemuutos takana, josta on mennyt vasta

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

kaksi täyttä tilikautta. Koko ajan on korjaustoimia menossa myöskin rahoituslainsäädännön osalta, ja me odotamme nytten kokoavaa raporttia, Erholan raporttia, ja tulemme ryhtymään toimenpiteisiin.

Pääministeri on luvannut teille pääministerin ilmoituksen heti alkukaudesta ensi vuonna. Me varmasti palaamme tähän asiaan ja keskustelemme täällä yhdessä, että mitä me voimme tehdä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys velkaantumisen vaikutuksesta tuleville sukupolville (Sinuhe Wallinheimo kok)

Suullinen kysymys SKT 184/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.55 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Valtiontalouden tarkastusviraston tuore raportti paljasti eilen sen, mistä me kokoomuksessa varoitimme. Viime hallituskaudella SDP:n ja keskustan johdolla törsättiin veronmaksajien rahoja paisuttamalla pysyviä menoja miljarditolkulla. Julkista taloutta siis heikennettiin pysyvästi miljardien menolisäyksillä, joilla ei ollut koronan kanssa yhtään mitään tekemistä. [Juho Eerola: Koronan piikkiin!] Mitä panostuksia niillä rahoilla saisikaan esimerkiksi lapsiin, jo mainittuihin sotepalveluihin tai turvallisuuteen tässä maailmanajassa? Jos SDP ja keskusta olisivat kysyneet painamaan velkajarrua ajoissa, ei julkisen talouden tilanne olisi näin vakava. [Aino-Kaisa Pekonen: Mitähän sitten olisi tapahtunut?] Olisimme perikadossa ilman Orpon hallituksen väliintuloa. [Naurua — Puhemies koputtaa] Arvoisa valtiovarainministeri, kuinka paljon vaikeammaksi vasemmistohallituksen täysin lapasesta lähtenyt velkaantuminen on tehnyt tämän hallituksen taipaleen tai vaikeuttanut — näin lapsen oikeuksien päivänä — tulevien sukupolvien taakkaa? [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.56 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Näitä kysymyksiä on tässä tehtävässä moneen kertaan tullut kahden ja puolen vuoden aikana mietittyä.

Tässä salissa vallitsi voimakas konsensus siitä, että koronan välittömiä, akuutteja vaikutuksia totta kai piti korjata, ja se vaati merkittäviä taloudellisia panostuksia. Vastaavasti Venäjän hyökkäys Ukrainaan, energiakriisi ja niin edelleen vaativat toimia. Mutta täysin selväksi tuli jo viime kaudella, on tullut viimeisen kahden vuoden aikana näitä lukuja katsoessa ja myös tämän raportin myötä, että viime kauden hallitus käytti rahaa huomattavasti paljon myös kaikkeen muuhun, [Arto Satonen: Eikä säästännyt mistään!] ja tämä todellakin näkyy näissä meidän tämänhetkisissä alijäämäluvuissa ja velkaluvuissa.

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

Yhdistettynä tähän edelliseen keskusteluun sosiaali- ja terveydenhuollon merkittävistä tarpeista, mikäli viime kaudella edes silloin, kun talous jo kasvoi, te olisitte kyenneet tekemään edes joitakin säästöjä, jotta ne eivät kaikki olisi jääneet tälle hallitukselle ja tuleville hallituksille, [Timo Harakka: Kyllä säästettiin!] totta kai meidän tilanteemme olisi paljon helpompi [Puhemies koputtaa] ja esimerkiksi nyt olisi miljardeja käyttöä johonkin muuhun, taloudellisiin puskureihin tulevien kriisien varalle.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys syntyvyydestä ja perhepolitiikasta (Wille Rydman ps)

Suullinen kysymys SKT 185/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. Edustaja Rydman, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.57 Wille Rydman ps: Arvoisa puhemies! Kansakunnat, jotka eivät hanki riittävästi omia lapsia, kuolevat sukupuuttoon. Tämä uhka leijuu tällä hetkellä koko Euroopan eikä vähimmin Suomen yllä. Tällä hetkellä keskimääräinen nainen Suomessa synnyttää elämänsä aikana vain 1,25 lasta. Jollei suunta käänny, tulevaisuudessa maamme kansoittavat enenevässä määrin jotkut muut kuin omat jälkeläisemme. Perhebarometrin mukaan suomalaisten toivottu lapsiluku on keskimäärin noin kaksi lasta, mikä tarkoittaa, että joka kolmas toivottu lapsi jää Suomessa syntymättä.

Hallitus on jo purkanut lastenhankinnan taloudellisia esteitä lapsiperheiden verohuojennuksen tuplaamisella, äitiysavustuksen ja alle kolmivuotiaiden lapsilisän korotuksella sekä hedelmöityshoitojen korvauksen palauttamisella. [Timo Harakka: Ja köyhyyttä lisäämällä!] Myös vauvanvaippojen arvonlisäveroa on laskettu tuntuvasti. Arvoisa herra pääministeri, millä muilla väestöpolitiikan keinoilla hallitus voisi saada syntyvyyden nousuun Suomessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.59 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Haluan aloittaa onnittelemalla tuoretta isää perheenisäyksestä. Ne ovat aivan ihania uutisia, ja kovasti onnea tähän uuteen elämänvaiheeseen. — Se on todella niin, että Suomessa on syntyvyys historiallisen matalalla ja jopa joka kolmas toivottu lapsi jää syntymättä, eli meillä on iso ero siinä, mitkä ovat ne toiveet ja mikä sitten on toteuma. Tietysti se, jos lasta ei toivo, ei ole niinkään asia, johon yhteiskunnalla tulisi olla mitään kantaa, mutta siinä, jos lapsia toivotaan, voimme tietysti yhteiskuntana miettiä, mitä keinoja meillä on tehdä Suomesta vielä lapsimyönteisempi ja perheystävällisempi.

Tässä oli hyviä keinoja, mitä hallitus on jo toteuttanut: hedelmöityshoitojen, lapsettomuushoitojen Kela-korvausten palauttaminen merkittävästi korotettuina. Mielestäni olemme tehneet myöskin siinä mielessä hyvää lapsiperhepolitiikkaa, että äitiyspakkauksen arvoa korotetaan, lapsilisiä on korotettu, ja lisäksi myöskin nyt työn

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

verotuksessa huomioidaan työtulovähennyksen lapsikorotukset, eli perheet saavat enemmän ensi vuonna käteen sitä kautta.

Lisäksi mietimme sitten niitä muita keinoja. Ehkä yhteiskunnan mahdollisuudet tällä osa-alueella, joka on kovin yksityinen, ovat rajalliset, [Puhemies koputtaa] mutta meidän tulee kuulla nuoria aikuisia siinä, mitä yhteiskunnassa voidaan vielä tehdä sen eteen. [Puhemies koputtaa] Yksi on raskaus- ja perhevapaasyrjinnän torjuminen, johon teemme esityksiä jo marraskuussa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Arvoisat edustajat! Tervetuloa Severi 25-harjoitukseen. Harjoitus alkaa.

Kaikenlainen epävarmuus Suomessa ja maailmalla on lisääntynyt. Tämä on johtanut siihen, että kaikki vastuulliset toimijat harjoittelevat erilaisten häiriötilanteiden varalta — tai ainakin pitäisi harjoitella. Harjoittelun myötä meille tulee varmuus siitä, että pärjäämme tilanteessa kuin tilanteessa.

Eduskuntakin koulutautuu ja harjoittelee säännöllisesti ja jatkuvasti. Eduskunnan varautumistoimien tavoitteena on varmistaa eduskunnan toiminnan turvallisuus ja jatkuvuus myös erilaisissa häiriötilanteissa.

Meidän yleiseen varautumiseemme liittyvät harjoitukset saavat tänään jatkoa sillä, että eduskunta harjoittelee siirtymistä toisiin tiloihin. Ei ole salaista, että harjoittelemme, mutta itse harjoituksen sisältö ei ole julkinen. Muistutan, että teidän tulee jättää pois puhelimet ja älykellot eli kaikki älylaitteet. Matkan varrella on tähän tarkoitukseen olemassa lokerikkoja. Varmistakaa, että teillä on tunnistekortti mukana, ja pitäkää sitä koko ajan esillä.

Lähdemme tästä nyt liikkeelle, ja meillä on eduskunnan henkilökuntaa matkan varrella ohjaamassa oikeaan suuntaan.

Arvoisat edustajat! Istunto keskeytetään ja sitä jatketaan kello 19.

Täysistunto keskeytettiin kello 17.02.

Täysistuntoa jatkettiin kello 19.00.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan kello 17 keskeytettyä istuntoa.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain 85 §:n ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 18 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 93/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2025 vp

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 20/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.00 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tämä talousarvion osa heijastaa hallituksen vakaata ja johdonmukaista linjaa. Haluamme vahvistaa talouden kestävyyttä, tukea työn ja yrittämisen edellytyksiä sekä pitää kiinni veropolitiikan suunnasta, jonka tavoitteena on kasvu- ja ostovoiman parantaminen. Nyt käsittelyssä olevassa esityksessä alennettu 14 prosentin arvonlisäverokanta esitetään laskettavaksi 13,5 prosenttiin. Muutos koskee laajaa joukkoa arjen hyödykkeitä aina elintarvikkeista kulttuuriin ja henkilöliikenteeseen. Esitys on konkreettinen osa suurempaa kokonaisuutta. Haluamme edistää työnteon kannustimien vahvistamista, inflaation hillitsemistä ja kohtuuhintaista arkea kaikille suomalaisille.

Arvoisa puhemies! Tahdon kiittää valtiovarainvaliokuntaa työstä tämän esityksen eteen. Se on tarkastellut hallituksen esitystä huolellisesti ja päättänyt siihen, että se on tarpeellinen ja tarkoituksenmukainen. Valiokunta kiinnittää samalla aivan oikein huomiota veropolitiikan ennakoitavuuteen, siihen, että muutoksia ei tehdä kevein perustein eikä lyhyellä aikavälillä poukkoillen. Tästä meidän tulee jatkossa kantaa paremmin vastuuta. Samalla valiokunta korostaa tarvetta jatkotutkimukselle siitä, miten arvonlisäveron muutokset siirtyvät kuluttajahintoihin. Päätöksiä tulee seurata, vaikutukset varmistaa ja politiikka rakentaa tietoon.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on kaikin tavoin vahvistaa taloutta, lisätä työllisyyttä ja tukea kotimaista kulutusta. Tämä alv-kevennys on yksi palanen siinä kokonaisuudessa, joka on jo nähtävissä. Työllisyys on noussut, investoinnit vahvistuneet ja talous on kääntynyt kasvuun. Pienempi arvonlisäverokanta tukee ostovoimaa ja vähentää hintapaineita juuri niillä aloilla, jotka ovat monelle suomalaiselle arkipäivää. Samalla se keventää yrittäjien toimintaympäristöä ja tukee palvelualojen elinvoimaa.

Arvoisa puhemies! Tämä on oikea suunta Suomelle, sen taloudelle ja suomalaisille perheille. Tästä on hyvä jatkaa määrätietoista linjaa kohti vahvempaa, vakaampaa ja kilpailukykyisempää Suomea. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

19.04 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on muuttanut tosiaan hallituskauden aikana arvonlisäveroa useaan otteeseen. Näin poukkoilevaa veropolitiikkaa on vaikea pitää perusteltuna. Arvonlisäverotuksen nopeatahtiset muutokset aiheuttavat yrityksille hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. Tämä edellinen muutos, jossa alemman 10 prosentin verokannan asiat nostettiin suurelta osin 14:ään, ehti olla voimassa vain nelisen kuukautta, kun hallitus päätti kevään kehysriihessä jälleen muuttaa verokantaa.

Puolen prosenttiyksikön arvonlisäveron laskusta ei ole luultavastikaan käytännön hyötyä. On hyvin epätodennäköistä, että tämä puolen prosenttiyksikön alvin alennus

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

lopulta siirtyisi kuluttajahintoihin millään merkityksellisellä tavalla. Alvin alennuksen merkittävin vaikutus onkin vain valtion verotulojen lasku.

Pienten yritysten tukemiseksi hallituksen tulisi ennemmin kasvattaa arvonlisäverosta vapaan vähäisen toiminnan alarajaa 20 000 eurosta 30 000 euroon. Se kohdistuisi pienille yrityksille arvonlisäveron marginaalista muutosta paremmin ja olisi valtiontaloudellekin edullisempi vaihtoehto.

Vihreät peruisi hallituksen esityksen laskea 14 prosentin arvonlisäverokanta 13,5 prosenttiin. Sen sijaan siirtäisimme aiempien kantojemme mukaisesti lääkkeiden, joukkoliikenteen, kulttuuri- ja viihdepalveluiden, liikuntapalveluiden, korjauspalveluiden, kuukautissuojien, inkontinenssisuojien sekä lasten vaippojen arvonlisäveron 10 prosenttiin. Laskisimme suomalaisen lukutaidon parantamiseksi sekä kirjallisuusalan tukemiseksi kirjallisuuden arvonlisäveron nolnaan.

Arvoisa puhemies! Näillä perusteilla ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseeseen 2 sisältyvät lakiehdotukset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

19.06 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tällä vaalikaudella todella on useampia muutoksia arvonlisäveroihin tehty, niin arvonlisäverotusta kiristäviä muutoksia kuin myös arvonlisäverotusta keventäviä muutoksia. Niin kuin tässä edellä on tullut jo ilmi, kaikkienensa edes tällä hetkellä meillä ei tietoa ole siitä, miten nämä muutokset tosiasiallisesti ovat eri hyödykkeiden hintoihin menneet, mutta se, mitä voidaan tutkimuskirjallisuuden perusteella todeta, on se, että varmimmin hintoihin menevät tietenkin aina arvonlisäveron kiristykset, kun taas vastaavasti kevennykset eivät yleensäkään täysimääräisesti koskaan näy siinä kuluttajahinnassa. Tämä on tietenkin ihan loogista, koska tietenkin myyjillä on aina intressi pyrkiä pidättämään osa siitä arvonlisäveron alentumisen tuomasta liikkumavarasta itselleen paremman katteen muodossa. Tästä, niin meiltä kuin maailmaltakin, löytyy oikein hyviä esimerkkejä. Tätä voi peilata vaikkapa niihin arvonlisäverossa tehtyihin muutoksiin, jotka astuivat voimaan tämän vuoden alusta, kun esimerkiksi tiettyjen tuoteryhmien arvonlisäverokanta muutettiin yleisestä arvonlisäverokannasta alempaan, mutta vastaavasti kuluttajahinnassa vastaavaa alennusta ei ole tapahtunut.

Senpä takia on vaikea arvioida, että tämä puolen prosenttiyksikön arvonlisäveron alennus siinä 14 prosentin arvonlisäverokannassa 13,5:een tosiasiallisesti näkyisi ollenkaan kuluttajahinnoissa, ainakaan niitä hintoja alentavasti. Tämän vaikutushan esimerkiksi tuollaisessa Reissumies-paketissa taitaisi keskimäärin olla kaksi senttiä, ja jokainen varmasti ymmärtää, että sellainen hinnanmuutos tuskin sinne tuotteeseen menee. Siksipä tämä 140 miljoonaa euroa, jonka tämä muutos vähentää valtion verotuloja, olisi järkevämpää käyttää toisaalla, esimerkiksi työn verotuksen alentamiseen tavallisten suomalaisten osalta.

Siksipä, arvoisa puhemies, esitän, että käsittelyn pohjaksi otetaan sosiaalidemokraattien vastalause ja pidetään tässä tilanteessa tämä arvonlisäveroprosentti ennallaan.

Samoin esitämme omassa vastalauseessamme, että nyt vihdoinkin hallitus toisi eduskunnan käsittelyyn toimenpiteet ja lainsäädännön, jolla pienten yritysten arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa korotettaisiin nykyisestä 20 000:sta 30 000 euroon, ja tällä tuettaisiin varsinkin aloittelevia yrittäjiä.

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

19.09 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Heti alkuun minä kannatan tuota edustaja Räsänen tekemää esitystä. Se oli hyvin perusteltu.

Tässä on siis kysymys siitä, että tätä alennettua arvonlisäverokantaa lasketaan 14 prosentista 13,5:een, ja tätähän edelsi se vähän ikävä historia, että tätä alennettua 10 prosentin kantaa nostettiin tähän 14:ään, joka silloin tietenkin aiheutti paljon huolta.

No, tämä alennus on siis hyvin näennäinen. Se on puoli prosenttia, ja kuitenkin hallitus arvioi tämän verotulomenetykseksi 140—159 miljoonaa. Kuten tässä edustaja Räsänen edellä hyvin perusteli, niin minkäänlaista varmuutta siitä ei kyllä ole, että tämä merkittävä tavalla siirtyisi hintoihin. Tuolla valiokuntakuulemisissa tuli kyllä ilmi tämä tutkimus kirjallisuus, joka todistaa sitä, että kyllä tämä nosto menee hintoihin mutta välttämättä tämä sinänsä positiivinen lasku ei välttämättä hinnoissa lainkaan näy.

Meillä valiokunta toteaaakin tässä omassa mietinnössään, samoin kuin hallitus omassa esityksessään, että siirtyminen hintoihin on epävarmaa. Eli siihen nähden esimerkiksi asiantuntijakuulemisissa meillä tuli ilmi sellaisia lausuntoja, joissa kerrottiin, että hyödyt ovat melko vähäisiä ja tämän sijaan olisi hyvä mieluummin laskea työn ja yrittämisen verotusta, eli sitä liikkumavaraa voisi käyttää mieluummin tällaiseen tarkoitukseen.

Itsekin kyllä olen sitä mieltä, että tällaisessa valtiontalouden tilanteessa, kun meidän toden totta tarvitsisi puhua julkisen talouden kestävydestä, puhemies, kaikki veronkevennysvarat tulisi käyttää nimenomaan siihen, että tuetaan työntekeä, tuetaan yrittämistä ja tehdään se mahdollisimman tehokkaasti. Meillä sosiaalidemokraateilla vaihtoehtobudjetissa on pieni- ja keskituloisten tuloverotus keveämpää kuin hallituksella. Samoin esimerkiksi arvonlisäveron osalta me olemme sitä mieltä, että pitäisi nostaa tämä arvonlisävelvollisuuden alaraja 30 000:een, jotta se sitten taas osaltaan tukisi yrittäjyyttä.

Eli näillä perusteilla, puhemies, minä kannatan tätä Joona Räsänen tekemää esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

19.11 Aino-Kaisa Pekonen vas: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Vasemmistoliitto kannattaa esityksessä esitettyä 14 prosentin alennetun arvonlisäverokannan laskemista 13,5 prosenttiin. Lisäksi vasemmistoliitto esittää, että yleinen arvonlisäverokanta palautetaan 25,5 prosentista 24 prosenttiin, että vuoden 25 alussa 10 prosentin alennetusta arvonlisäverokannasta 14 prosentin alennettuun arvonlisäverokantaan siirretyt palvelut ja tuotteet palautettaisiin takaisin 10 prosentin kantaan ja että kirjat vapautettaisiin kokonaan arvonlisäverosta. 10 prosentin kantaan laskettaviin asioihin kuuluisivat muun muassa julkinen liikenne, lääkkeet, kuukautissuojat ja vaipat sekä urheilu- ja kulttuuritapahtumat.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on puutteellinen korjausliike verrattuna hallituksen aikaisempiin päätöksiin, jotka ovat nostaneet yleistä hintatasoa. Yksittäisistä päätöksistä epäonnistunein on hallituksen päätös kiristää yleistä arvonlisäveroa 24 prosentista 25,5 prosenttiin vuonna 2024 keskellä matalasuhdannetta. Yleisen arvonlisäveron korotus heikensi suomalaisten ostovoimaa ja yksityistä kulutuskysyntää. Yksityisen kulutuskysynnän heikkous on yksi merkittävin kasvun este Suomessa. Vasemmistoliitto palauttaisi yleisen alv-kannan 24 prosenttiin tukeakseen pieni- ja keskituloisten ostovoimaa, yrityksiä ja myöskin talouskasvua.

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

Kulttuurialan palveluiden siirtäminen takaisin 10 prosentin verokantaan tukisi Suomen kulttuurialaa. Hallituksen aiempi päätös nostaa esitysten pääsylippujen, kirjojen ja taideteosten arvonlisäveroa peräti 4 prosenttiyksiköllä on osunut erityisen kovaan kulttuuri- ja taidekenttään sekä tapahtuma-alaan. Lääkkeiden siirtäminen 10 prosentin verokantaan auttaisi erityisesti paljon sairastavia suomalaisia, jotka tarvitsevat paljon lääkkeitä.

Arvoisa puhemies! Kirjojen arvonlisäveron korotus tarkoitti sitä, että valtio saa myydystä kirjasta enemmän kuin kirjailija itse. Lisäksi Suomi siirtyi korotuksen jälkeen yhdeksi raskaimmin kirjoja verottavista maista Euroopassa. Kirjojen arvonlisäveron noston kansantaloudellinen merkitys on vähäinen mutta kirjallisuuden, kirjailijoiden ja lukutaidon tukemiselle kyseenalainen. Kirjojen arvonlisävero olisikin laskettava nollaan suomalaisen kirjallisuuden ja lukemisen tukemiseksi.

Esityksemme vähentäisivät staattisesti valtion arvonlisäverotuloja. Vasemmistoliitto tulee vaihtoehtobudjetissaan esittämään veropolitiikan kokonaisuuden. Arvonlisäveroa voitaisiin kohtuullistaa esittämälläme tavalla ilman, että se tarkoittaisi lisävelkaa valtiolle.

Edellä olevan perusteella ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseen 3 mukaiset lakiehdotukset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

19.14 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Tämä verokannan muutos ensin 10:stä 14:ään ja nyt 13,5:een vuoden jälkeen kertoo siitä, kuinka tempoilevaa veropolitiikkaa tämän arvonlisäverokannan yhteydessä tässä tehdään. Tämä on tämmöistä eestaas-lainsäädäntöä, joka haittaa varmasti hallinnollisena taakkana myöskin siellä yritys kentässä, kun niitä pitää toteuttaa.

Toisaalta sitten muistetaan, että meillä on näiden verokantojen osalta tehty muitakin muutoksia, jotka liittyvät tähän yleiseen arvonlisäverokantaan, ja niitäkin arvioita on nyt sitten verotuottojen osalta tuotu alas. Tämän veron vähentyminen, verotuottojen vähentyminen, liikkuu siellä 140—150 miljoonan luokassa. Se on kohtuullisen varmaa, että se vähennys tulee, mutta kuinka paljon tästä alennuksesta sitten menee yleisiin hintoihin, niin se on erittäin epävarmaa. Kun itse valiokuntakin omassa mietinnössään laittaa sanan ”jos” nämä menevät sinne, niin tämä seuraamus on tämmöinen. Tämmöiset pienet muutokset alennuksen osalta eivät varmaankaan mene hintoihin, ja toisaalta voisi ajatella, että jos olisi ollut puolen prosentin korotus, ei sekään mene ihan niin suoraan hintoihin. Nämä pienet muutokset ovat tässä sellaisia, jotka eivät näy hinnoissa, mutta ne tulevat näkymään sitten pienempinä verotuloina.

Tämän osalta vielä se, että kun tässä esitämme myös, että tätä arvonlisäverokannan alarajaa nostettaisiin 20 000:sta 30 000:een, se auttaa näitä yksinyrittäjiä, jotka ovat tällä hetkellä aika isossa hädässä. Aamulla televisiossa arvioitiin juuri yrittäjien ja pienyrittäjien toimesta, että niillä on todella paljon ongelmia tällä hetkellä. Sen takia työllisyysmielessä ja toimintaedellytyksien mielessä ja myöskin sitten jatkon kannalta olisi viisasta, että tätä rajaa nostettaisiin 20 000:sta 30 000:een. Se olisi tehokkaampi keino vaikuttaa tilanteeseen. Sen vuoksi nämä Joona Räsänen tekemät ehdotukset ovat tähän erittäin hyviä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

19.17 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Aivan ensiksi totean, että kannatan edustaja Pekosen tekemää esitystä.

Hallituksen tekemä yleisen arvonlisäveron korotus 24 prosentista 25,5:een vuonna 2024 heikensi suomalaisten ostovoimaa ja näin ollen yksityistä kulutuskysyntää keskellä matalasuhdannetta. Hallituksen esitys ei nyt korjaa hallituksen aiempia päätöksiä, jotka ovat nostaneet yleistä hintatasoa. Arvonlisäveron korotus myös heikensi verotuksen progressiota Suomessa kokonaisuudessaan. Arvonlisävero on regressiivinen vero, eli pieni- ja keskituloiset maksavat sitä suhteutettuna enemmän kuin suurituloiset. Näin ollen yleisen alvin korottaminen pahensi eriarvoisuuden kasvua, mitä oikeistohallitus on vauhdittanut myös leikkaamalla sosiaaliturvaa ja keventämällä nyt myös erityisesti suurituloisten ja suuryritysten verotusta.

Vasemmistoliitto palauttaisi yleisen alv-kannan 24 prosenttiin tukeakseen pieni- ja keskituloisten ostovoimaa, yrityksiä ja talouskasvua.

Yleisen alvin korottamisen lisäksi hallitus siirsi joukon 10 prosentin alennetussa kannassa olleita asioita 14 prosentin alennettuun kantaan. Hallituksen esitys paikkaa tätä siirron vaikutusta verotukseen ja hintatasoon hyvin minimaalisesti. Esimerkiksi lääkkeiden siirtäminen 14 prosentin kantaan on lisännyt sairastamisen kustannuksia merkittävästi. Se on erityisen epäinhimillistä aikana, jolloin monet pienituloiset tai kroonisesti sairastavat suomalaiset joutuvat tinkimään lääkkeitä sosiaaliturvaan tehtyjen leikkaustenkin takia.

Vasemmistoliitto siirtäisi kaikki hyödykkeet ja palvelut takaisin 10 prosentin verokantaan elintarvikkeita lukuun ottamatta. Muutos koskisi myös esimerkiksi joukkoliikennettä, liikuntapalveluita ja myöskin kuukautissuojia, lasten vaippoja. Nämä palaisivat tähän alennetun 10 prosentin verokannan soveltamisalaan.

Arvoisa puhemies! Kulttuurialan palveluiden siirtäminen takaisin 10 prosentin verokantaan tukisi Suomen kulttuurialaa. Hallituksen aiempi päätös nostaa esitysten, pääsylippujen, kirjojen ja taideteosten arvonlisäveroa peräti neljällä prosenttiyksiköllä on osunut erityisen kovasti kulttuuri- ja taidekenttään sekä tapahtuma-alaan. Varsinkin esittävä taide toipuu yhä edelleen koronapandemiasta. Ala tarvitsee edelleen pitkäjänteistä tukea, rahoituksen ennakoitavuutta, ei lyhytnäköisiä ja rajuja leikkauksia. Kirjojen arvonlisäveron korotus tarkoitti sitä, että valtio saa myydystä kirjasta enemmän kuin sen tekijä, kirjailija itse. Toivottavasti näitä päätöksiä voisi hallituskin vielä harkita. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

19.20 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Niin kuin näissä edellisissä puheenvuoroissa on hyvin tullut esille, niin kyllähän tämä hallituksen veropolitiikka on hyvin poukkoilevaa. Vuosi sitten nostettiin kymppikannasta tuotteita 14 prosentin kantaan ja nyt sitten lasketaan puolella prosenttiyksiköllä. Kaiken kaikkiaan tämä tämmöinen puolen prosentin asteikko keksittiin tämän hallituksen aikana ja poikkeaa täysin siitä, mitä aiemmin on tehty. Tämä on todella erikoista veivaamista eestaas.

No, mikä on tietysti nyt varmaa tässä esityksessä, on se, että valtion tulot vähenevät, mutta hyvin epävarmaa on se, meneekö tämä puolen prosenttiyksikön lasku hintoihin. Ja niin kuin tässä on hyvin edellisissä puheenvuoroissa tullut esille, todellakin valiokunnassa tämä tuli selkeästi esille, ja myös kokemukset aiemmista tällaisista pienistä korotuksista tai laskuista näyttävät, että hyvin harvoin ne näkyvät sitten kuluttajalle hinnoissa.

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

Todellakin, jos me mietitään nyt tässä ennen kaikkea kulttuurialaa tai liikunta-alaa, niin tavallaan kulttuurista hallitus on leikannut rajusti tämän kauden aikana erilaisia kulttuurille osoitettuja tukia, mutta nyt samanaikaisesti hallitus myös nostaa kulttuurin alvia, eliikkä myös tekijöiden oma mahdollisuus tienata heikkenee. Tämä on minusta todella ristikkäinen viesti, kun toisaalta puhutaan siitä, että kulttuurintekijöiden tulisi itse ansaita enemmän omia tulojaan eikä tukeutua erilaisiin tukimuotoihin. Nyt sitten heikennetään sitä mahdollisuutta itse ansaita, kun hinnat nousevat tämän alv-korotuksen vuoksi. No, samalla tavalla liikuntapalvelut. Hallitus puhuu paljon liikkumisesta, sen tärkeydestä, mutta nostaa sitten liikuntapalveluiden alvia ensin sillä neljällä prosenttiyksiköllä ja nyt tullaan pikkasen takaisin. Todellakaan tämä pikkanen, puolen prosenttiyksikön alennus tuskin näkyy niissä hinnoissa, mutta se neljän prosenttiyksikön korotus kyllä näkyi.

Sen takia me vihreät tässä omassa esityksessä, jonka edustaja Hyrkkö tuossa äsken esitti ja jota kannatan, eliikkä vastalauseen 2 ottamista pohjaksi, alentaissimme liikunta- ja kulttuuripalvelujen alvin sinne 10 prosentille. Kirjan alvin me laskisimme nolleen. Me olemme kaikki huolestuneita suomalaisten lukutaidosta, suomen kielestä, ja on ihan selvää, että se, että meidän kirjojen alvi olisi nolla, olisi merkittävä teko lukemisen ja suomalaisen kirjallisuuden edistämiseksi. Sen lisäksi me laskisimme myös korjauspalveluiden alvin 10 prosenttiin, joukkoliikenteen alvin 10 prosenttiin lentoliikennettä lukuun ottamatta, samoin vaipat, kuukautissuojat, lehdet. Sen lisäksi me myös tämän alv-vapauden alarajan nostaisimme 20 000:sta 30 000:een. Se olisi erittäin merkittävä mikroyrittäjien toimeentulon lisäämiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

19.23 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Esimerkiksi ruuan arvonlisävero laskee alimmalle tasolle yli vuosikymmeneen. Salissa ei kuulu siitä riemunkiljahduksia, ei, siitä kuuluu valituksia. Siis kun veroja korotetaan, siitä valitetaan. Kun veroja alennetaan, siitäkin valitetaan. Tätä on hallitus—oppositio-politiikka eduskunnassa.

Kun on tehty pieniäkin veronkorotuksia, kuulemme salin vasemmasta laidasta, että tämä turmelee talouden. Rattaat eivät enää pyöri, heinäsiirakat ja meteoriitit valtaavat alaa. Sitten kun tehdään pienikin veronalennus, niin se on täysin merkityksetöntä, sillä ei ole oikeastaan mitään vaikutusta talouteen. Ja kyllä minua ihan henkilökohtaisesti kiinnostaa se yhtälö, että jos valtio jättää karhuamatta 100 miljoonan euron edestä veroeuroja kansalaisilta ja yrityksiltä, niin miten voi olla niin, että kukaan ei hyödy siitä. Mikä on se yhtälö, jossa valtio karhuu 100 miljoonaa vähemmän ja kukaan ei hyödy mitään? Kysyn vaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

19.25 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Vigeliuksen kysymys oli erittäin hyvä. Muistelen, että tähän kysymykseen on vastattu siinä dokumentissa, jonka pohjalta tätä lainsäädäntöä täällä eduskunnassa ollaan säätämässä, ja sitä dokumenttia kutsutaan hallituksen esitykseksi. Kehotan lukemaan sen hallituksen esityksen, missä hallitus itse toteaa, että on perin epätodennäköistä, että tämä puolen prosenttiyksikön alvin alentaminen menisi esimerkiksi siihen elintarvikkeiden hintaan. Siinä samassa hallituksen

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

esityksessä todetaan, että sitten niissä tuoteryhmissä, mitkä ovat hyvin hintasäädeltäviä, esimerkiksi lääkkeissä, voi olettaa, että tämä alvin alennus menee sinne hintaan.

Kun otitte nyt esille nämä elintarvikkeet, mikä tästä 140 miljoonasta on se suurin potti — ja varmaan kaikki toivoisimme, että tämä siellä näkyisi — niin siinä hallituksen esityksessä vielä todetaan, että jos tämä puolen prosenttiyksikön kevennys menisi suoraan hintoihin, niin sen vaikutus siinä hinnassa, yhden tuotteen hinnassa, olisi 0,44 prosenttia, siis 0,44 prosenttia sen hallituksen esityksen mukaan. No jokainen voi nyt sitten pohtia, että jos se todella täysimääräisesti menisi hintoihin ja jonkun yksittäisen elintarvikkeen hinta tippuisi 0,44 prosenttia, niin kuinka paljon se hinta siellä kaupassa sitten tosiasiallisesti tippuisi, varsinkin elintarvikkeissa, joissa kappalehinnat ovat kohtuullisen pieniä. No tämän laskutoimituksen kun tekee, niin huomaa, että muutokset ovat yksittäisiä senttejä, ja ainakin aikaisemmin, kun olen itse ollut siellä elintarvikekaupassa töissä, ja käsittääkseni edelleen, me pyöristämme hinnat kyllä lähimpään viiteen senttiin. Joten jo tältäkin osin voi todeta, että tuskinpa tämä siellä hinnoissa tulee näkymään.

Siellä hallituksenkin esityksessä — ja edelleen kehotan, että tämä kannattaa oikeasti lukea — on todettu, että ainoa esimerkki siitä, että tämmöiset isommat alvin alennukset ovat menneet hintoihin, löytyy itse asiassa sieltä 15 vuoden takaa, kun aikoinaan finanssikriisin jälkeen ruuan ja ravintolatoiminnan arvonlisäveroa muutettiin siten, että 17 prosentista alvikanta tiputettiin 12 prosenttiin. Tällöin sitten seurantatutkimuksissa huomattiin, että kyllä, tämä alennus oli mennyt hintoihin, varsinkin siellä ruuissa. No, silloin se kevennys, joka sinne alveihin tehtiin, oli todella kymmenkertainen nykyiseen verrattuna, ja voi edelleen tämänkin perusteella epäillä, että mitenköhän tälle alennukselle käy.

Kuten sanoin, kun tässä on nyt vuosien mittaan tehty paljon erilaisia muutoksia alvikantoihin, niin se, mitä nyt ainakin toivoisin ilman sarvia ja hampaita, on myös kotimaista tutkimusta tästä aiheesta, koska valitettavasti sitä on meillä liian vähän.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

19.28 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Räsäsellä oli niin kiire viisastelemaan, että kehotan vastaavasti teitä kuuntelemaan, mitä edustaja Vigelius kysyi täällä. Hän ei kysynyt, meneekö se hintoihin, vaan hän kysyi, että missä yhtälössä, jos veroja kerätään yli 100 miljoonaa euroa vähemmän, kukaan ei hyödy siitä. No, tästähän me voimme siis todeta, että vähintään joku voittaa. [Joona Räsänen: Kyllä varmaan kauppa hyötyy!] Mikäli se ei mene hintoihin, niin silloin yritykset voittavat. Silloinhan se vahvistaa yritysten liiketoimintaedellytyksiä, kun heillä on enemmän pääomia käytettävissään. Silloinhan valtio kerää vähemmän verotuloja, ja se on kansantalouden kierrossa toistasataa miljoonaa euroa enemmän rahaa. Eli seuraavan kerran kun kehoitatte täältä lukemaan hallituksen esitystä, niin kehotan teitä kuuntelemaan, mitä teiltä kysytään.

Mutta tosiasia on se, että te olette huutanut täällä pää punaisena siitä, kuinka se 0,5 prosenttiyksikön korotus yleisessä arvonlisäverokannassa oli se, mikä katkaisi kamelin selän. Te sanoitte, että prosenttiyksikön olisi vielä kestänyt. Mutta kun puolitoista prosenttiyksikköä korotettiin, niin silloin edustaja Viitanenkin oli täällä huutamassa veromoukaria ja ties mitä. [Pia Viitanen: Kyllä, kyllä!] Mutta nyt kun alennetaan ruuan ja monien muiden hyödykkeiden arvonlisäveroa, niin se on kauhea ongelma ja väärin tehty, väärin sammutettu ja hirveätä.

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

Joka tapauksessa suomalaisille yrittäjille, suomalaisille kotitalouksille jää nyt enemmän rahaa käyttöön ja valtio kerää vähemmän rahaa ensi vuonna tässä verokannassa, ja se on tosiasia, ja se parantaa Suomen taloudellista tilannetta ja toivottavasti myös kuluttajien ostovoimaa. Ei tähän nyt kannata jälleen kerran maalata heinäsiirkoja, mutta kyllähän se on tosiaan nähty, että kaikki, mitä tämä hallitus tekee, on väärin — korotti se veroja tai alensi se veroja. Mutta eihän näitä voi yksittäisinä esityksinä sinällään arvioida, vaan pitää katsoa kokonaisuutta. Hallituksen puoliväliriihessä tekemiin ratkaisuihin plus hallitusohjelmassa linjattuihin veromuutoksiin sisältyvät myös työn verotuksen alennukset, jotka on myös otettava huomioon, kun keskustellaan tästä veropolitiikasta, mitä tehdään. Sinänsä kritiikki siitä, että verokanta muuttuu lyhyen aikavälin sisällä nopeasti, on ihan aiheellista, ja sen voi ottaa huomioon. Se mainitaan myös valtiovarainvaliokunnan mietinnössä. Mutta itse kyllä katsoisin ihan positiivisella mielin sitä, että kerrankin joku verokanta laskee eikä vain nouse tässä maassa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

19.30 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Me keskustassa suhtaudumme aina myönteisesti ruuan hinnan alentamiseen, varsinkin silloin, kun voidaan olla varmoja, että siitä sitten hyötyvät ennen kaikkea suomalaiset kotitaloudet, jotka ovat tällä hetkellä aika vaikeassa tilanteessa, kun työttömyys pitkälti epäonnistuneen talouspolitiikan johdosta Suomessa on kasvanut, ja myöskin sitten ne alkutuottajat, jotka tekevät sen kaikista tärkeimmän ja raskaimman työn, jotta meillä sitä ruokaa siellä kaupan hyllyssä on.

No, edustaja Bergbomille: Nyt ei, vaikka tämä sinänsä onkin ihan kannatettava ehdotus, ole kyllä mitään takeita siitä, että tästä pienyrittäjät hyötyisivät erityisemmin. Pari vuotta sitten Kesko taisi olla maailman, siis koko maapallon, parhaiten kannattava päivittäistavarakaupan liike, ja S-ryhmäkään ei nyt tunnu kovin suurissa vaikeuksissa olevan. Ja mitä tapahtuu samaan aikaan suomalaisessa maataloudessa? Viljanviljelijät pitävät kriisikokouksia ja näin poispäin. No, tämä on toinen keskustelu.

Joka tapauksessa toivotaan, että nämä vaikutukset nyt menevät sitten suomalaisille kuluttajille ja ihmisten luottamus tähän talouteen, joka on pahasti järkkynyt, niin kuin olemme huomanneet, palautuisi ja ihmiset alkaisivat enemmän kuluttamaan tällä sinänsä varsin pienellä muutoksella.

Isompi kysymys on kyllä tämä poukkoileva veropolitiikka, arvonlisäveroon aiemmin tehdyt muutokset ja ylipäättänsä se, minkä kokoisiin yrityksiin tällä veropolitiikalla on pyritty vaikuttamaan ja minkälaisia interventioita hallitus on nyt sitten tehnyt elinkeinoelämään ja miten ne ovat näkyneet. Tosiasia on, että hallitus on ennen kaikkea tukenut suuria yrityksiä. Suuret yritykset, ehkä jopa kansainvälisesti omistetut yritykset, joissa osingot menevät ulkomaille, ovat tässä olleet ennen kaikkea hallituksen suopean kohtelun kohteena, ja sitten pienet yritykset — toiminimiy yritykset, mikroyritykset — ovat kärsineet, ja senhän näemme muun muassa tässä todella suuressa konkurssien määrässä, mikä muun muassa henkilöyrityksissä on tässä viime aikoina vallinnut. On sinänsä sääli, että näin on toimittu, koska nimenomaanhan työpaikat ovat viime vuosina syntyneet näihin pieniin yrityksiin Suomessa.

No tässä olisi nyt hallituksella vielä aikaa tätä suuntaa muuttaa, mutta vähän toiselta näyttää: nämä vuoden päästä voimaan tulevat yhteisöveron alennuksetkin nyt tulevat kohdistumaan pääasiassa suurimpiin yrityksiin. Siellä nämä mainitut isot

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

päivittäistavarakaupan yritykset ovat suurimpina hyötyjinä. Me keskustassa olisimme toivoneet, että olisi tehty vähän toisenlaista, kunnianhimoisempaa veropolitiikkaa. Sinänsä tämä kokoluokka on oikea. On oikein, että veroja alennetaan, mutta se pitäisi tehdä niin, että se varmasti luo kasvua ja hyödyt jäävät siitä suomalaisille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

19.33 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Tämä on hyvää keskustelua. Tämä on kuitenkin merkittävä summa, kun 140 miljoonasta puhutaan tässä, ja kysymys on siitä, kuka sen hyödyn sitten saa.

Tosiasiassa tässä kaupalla menee kohtuullisen hyvin, jos katsotaan näitä kaupan tuloksia. Siellä ei välttämättä varmasti ole tarvetta tähän, ja kaikki toivovat, että nämä menisivät hintoihin ja näkyisivät sillä yksityisellä kuluttajalla sitten myös hinnoissa. Mutta niin kuin edustaja Räsänen tuossa hyvin totesi, niin tämä vaikutus on 0,4 prosentin luokkaa suuruusluokassaan, eli se on todella pieni.

Sitten kun on tällainen rahasumma käytettävissä, jonka valtio nyt menettää, niin oliko tämä se oikea paikka, vai olisiko se voinut hyödyttää niitä pienyrittäjiä ja yksinyrittäjiä tämän arvonlisäverokannan rajan nostolla 20 000:sta 30 000:een? Olisiko sillä ollut enempi vaikutusta ja luotu vähän yksinyrittäjille mahdollisuuksia pärjätä vähän paremmin? Siinä mielessä voisi ajatella, että tämä kohdentuminen on tässä semmoinen asia, joka pitäisi tehdä myöskin.

Arvoisa puhemies! Sitten on aika monessa puheenvuorossa aikaisemmin tässä salissa puhuttu, että yritysten hallinnollista taakkaa pitää keventää ja sitä pitää koko ajan huomioida. Nämä järjestelmäpäivitykset, sopimushintojen muutokset, informoinnit ja kaikki muut tässä kuitenkin, kun näitä veroja viedään edestakaisin, kyllä tuovat niille lisäkuluja ja lisätyötä, ja se ei ole välttämättä juuri sitä hallinnollisen taakan keventämistä, vaan siitä on tullut lisää työtä.

Erityisesti tätä kohdentamista tässä nyt kyllä miettin, että olisiko ollut parempi kohdentaa nyt nämä vähäiset verovarot tässä taloudellisessa tilanteessa tähän pienien yritysten tukemiseen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

19.35 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Se, mikä tässä nyt kaikkein eniten kyllä askarruttaa, on juuri se, että meillä ei ole minkäänlaista varmuutta, että tämä näennäinen pieni alennus — sinänsä ihan hyvä, että alennetaan — menisi hintoihin. Meillä ei ole tästä minkäänlaista varmuutta. Se on hallituksen esityksessä todettu, se on valiokunnan mietinnössä todettu, lukuisat asiantuntijat ovat siitä puhuneet. Ja kuitenkin, kun tämän hintalappu on se 140 miljoonaa, niin kyllähän se on aika paljon, ja tietenkin silloin toivoisi, että siellä kuluttajan lompakossa tämä alennus jollain tavalla näkyisi. Kuten täällä edustaja Räsänen totesi, niin jos vaikka niinkin hyvin kävisi, että se sitten menisikin hintoihin, niin se olisi todellakin se 0,44 prosenttia, ja tietenkin kaikki ymmärtävät, että se ei vielä hirveästi sitä ostovoimaa kohenna.

Todellakin, puhemies, moni asiantuntija sanoi, että tällainen veronkevennysvara, 140 miljoonaa, tässä mittaluokassa, olisi hyödyllisempää suunnata esimerkiksi työn verottamiseen tai sinne yritysten verotuksen puolelle. Mehän olemme

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

sosiaalidemokraatteina nyt tässä esittämässä, että käytettäisiin tätä veronkevennysvaraa siihen yrittäjien tukemiseen eli verovapaiden arvonlisäverokantojen rajan nostoon. Tai sitten samalla tavalla tuolla tuloveron puolella me olemme esittäneet niin, että käytettäisiin siellä se veronkevennysvara pieni- ja keskituloisille, ei niinkään niille miljonääreille, joita hallitus omalla esityksellään suosii, tai niille kaikkein suurituloisimmille. Kyllähän tämä on aina arvovalintojen tekemistä, puhemies, tämä veropolitiikkakin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

19.37 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Kuuntelin huoneestani tätä vilkasta keskustelua tärkeästä aiheesta ja pidän sitä arvokkaana, että monipuolisesti tätä asiaa, arvonlisäveroa, nyt käsitellään vähän laveamminkin.

Edustaja Bergbom käytti lennokkaan puheenvuoron ja jossain määrin myöskin käytti vahvoja ilmaisuja, mutta yritin kuunnella sitä sillä tavalla, että siinä voisi olla positiivisia asetelmia, ja kyllä siinä ainakin se positiivinen asetelma oli, että myöskin hän suhtautuu kriittisesti tähän poukkoilevaan arvonlisäpolitiikkaan, mitä hallitus on tässä harrastanut, niin että se voisi olla vähän johdonmukaisempaa.

Sitten hän totesi myöskin, että miksi ei suhtauduta positiivisesti veronalennukseen, että pää punaisena — käytitte tätä termiä — olemme oppositiossa arvostelleet. En ota sitä kriittisenä huomiona siinä mielessä, että me olisimme aggressiivisia, vaan se punaisuus kuvaa meidän aatteellista ajattelutapaamme tässä yhteydessä. Luin sen sillä tavalla teidän tarkoittavankin. Eli alennukset, kyllä, varmasti ovat hyödyllisiä, jos me pystymme tietämään niiden vaikutuksia ja sen, mihin ne kohdistuvat. Se on kai se ykköskysymys, mihin ne kohdistuvat, ja täällä useat ovat antaneet jo laskelmia siitä, että jos tämmöinen 0,4 prosentin lasku tulee vaikka elintarvikkeiden hintoihin, niin sillä ei ole mitään merkitystä, olennaista merkitystä, kuluttajien ostoskäyttäytymiseen ja kuluttajien tulojenkaan muodostumiseen ostovoiman kasvussa, mutta sillä on aito merkitys, että 140 miljoonaa euroa menetetään verotuloja. Sillä on suora vaikutus. Kun te olette koko ajan tuskailleet sitä valtion velkaantumista ja alijäämien syvyyttä ja niin edelleen, niin minkä takia nyt tässä kohdassa kelpaa tähän keskusteluun sitten tällainenkin summa, ja mikä ei kelpaa?

Se, mistä minä pää punaisena — nimenomaan aatteellisessa mielessä pää punaisena — olen ollut huolissani ja mitä pitänyt erittäin huonona, kun katsotaan nyt näitä arvonlisäverokantojen muutoksia, on tämä kulttuurin ja kirjojen arvonlisäverokannan nostaminen 10 prosentista 14:ään. Me sosiaalidemokraatit olemme vastustaneet sitä ja olisimme halunneet sen pitää siinä kymmenessä vähintään. Täällä on tänään esitetty sitä, että kirjojen osalta pitäisi mennä nollaankin. Minulla olisi taipumusta tunnistaa tuon esityksen merkitys ilman muuta keskeisenä osana vahvistamassa kirjallisuutemme tilaa tällä hetkellä, kulttuurimme tilaa. Tässä suhteessa tämä on todella onnetonta, että te olette ottaneet tosissaan sen, että kulttuuri on kuulemma luksusta ja se ei ole kovin tärkeätä tälle yhteiskunnalle ja jotkut muut osa-alueet ovat tärkeämpiä.

Kyllä se sielun sivistys on tämän valtakunnan menestystarina Snellmanista alkaen. Sillä tämä kansakunta on kohonnut, ja siksi yrittäisin avittaa teitä ymmärtämään, miksi me pää punaisena, siis aatteellisessa mielessä, näistä asioista puhumme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

19.40 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Kiljusta tästä selvennyksestä. — Koetan vastata joihinkin näihin kysymyksiin ja syytöksiin, joita on esitetty:

Edustaja Räsänen, kuten tässä kollega vieressä totesikin, en puhunut pelkästään siitä, että nämä alennukset menisivät hintoihin. Kysyin enemmänkin koskien tätä edustaja Hyrkön kommenttia, vai oliko edustaja Mikkosen kommentti, jossa todettiin, että 100 miljoonaa häviää verotuloja, mutta kukaan ei hyödy mitään. Se on yhtälönä vaikea, että ikään kuin raha vain häviäisi johonkin, kun sitä ei veroteta pois. Se kuulostaa itse asiassa aika sosialistiselta ajatukselta, että rahaa ei ole, ellei sitä veroteta. [Kimmo Kiljunen: Se oli kuvaannollinen ilmaisu varmaan!] Se voi mennä hintoihin, se voi mennä yrityksille. On siis täysin perusteltua käydä sitä keskustelua, kohdentuuko veronalennus oikein. Siitä on täysin perusteltua käydä keskustelua, mutta on täysin absurdi väite se, että jos valtio ei verota jotakin yhtä paljon ensi vuonna kuin tänä vuonna, niin ne rahat häviävät ja kukaan ei nauti ja hyödy niistä lainkaan. Se on se, mihin kiinnitin oman huomioni.

Varmuutta ei voi olla siitä, että veronalennukset menisivät hintoihin. Se on aika totta. Siis meillä ei valtio määritä elintarvikkeiden hintoja, ja hyvä niin [Lauri Lyly: Onneksi!] — hyvä niin. Onneksi emme elä missään suunnitelmataloudessa tai Neuvostoliitossa. Onneksi meillä markkinat määrittelevät näitä hintoja. Onneksi meillä on kilpailua, joka puskee niitä hintoja alaspäin tai ainakin ehkäisee sitä, että ne eivät korotu liikaa, kasva liikaa, vaan kilpailu pitää sitä aisoissa. Onneksi näin. Emme voi olla varmoja, mutta hyvä, että emme voi olla varmoja. Näen kuitenkin perusteltuna sen, että pyrimme alentamaan verotusta, vaikka se sitten kilpailun kautta lopulta määräytyisikin, millä suhteella ja kelle se raha sitten palautuu.

Ylipäättään hieman ihmettelen sitä, että kun veronalennuksia tehdään, se keskustelu viedään aina sille tasolle, montako senttiä ja montako kymmentä euroa vuoden mittaan säästyy. Se keskustelu ikään kuin minimalisoidaan ja marginalisoidaan aina veronalennuksista puhuttaessa. Aivan sama asia polttoaineveron kanssa. Aina jätetään mainitsematta se, kuinka monta miljoonaa ihmistä hyötyy siitä veronalennuksesta, joka voi yksilöllä olla lopulta kovin vähäinen. Jos kerrotaan se senttien ja kymmenien eurojen hyöty kolmella, neljällä tai viidellä miljoonalla suomalaisella, niin se hyödyttää niin montaa miljoonaa suomalaista. Joskus näitä suuruuslukuja olisi hyvä tuoda esille tässäkin suhteessa, eikä aina vähätellä veronalennuksista puhuttaessa. Ja sitten valtiontaloudesta puhuttaessa puhutaan aina niistä sadoista miljoonista ja miljoonaluokasta, mitä valtio menettää, kun se ei verota ihmisiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

19.43 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Minusta on ollut jälleen poikkeuksellisen antoisaa keskustelua, tällä kertaa tästä arvonlisäverotuksen kokonaisuudesta. Ainakin omalta kohdaltani totean sen, miksi tämä asia kiinnostaa: ihan siksikin, että kun katson todella tätä keltaista kirjaa ja sitä täydentävää talousarvioehdotusta, jonka maan hallitus tänään antoi, niin se paljastaa sen, ja siitä, kun tämä keltainen kirja on meille tullut, ensi vuoden alijäämää on jouduttu tarkistamaan puolitoista miljardia alaspäin. Siis siitä, kun tämä keltainen kirja on tänne tullut, verrattuna nyt tänä päivänä tulleeseen täydentävään talousarvioon, valtion alijäämää on tarkastettu puolitoista miljardia alaspäin. Eli julkisen talouden tilanne on entisestään pahentunut.

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

Ja kun elämme todella tilanteessa, jossa meillä julkisen talouden alijäämät ovat pysyvästi jähmettyneet tähän miinus kymmeneen miljardiin, siis vuosittain, niin silloin minusta on kyllä erittäin tärkeää, että sitten jos me omin toimin teemme ratkaisuja, jotka heikentävät tätä valtiontalouden tasapainoa, niin ne edes kohdentuisivat siten, että siitä saadaan se maksimaalinen hyöty, jota me varmasti kaikki tässä nyt haluamme. Ymmärrän oikein hyvin, että hallituksella on varmasti ihan todellinen ja oikea tarkoitus tämänkin veronalennuksen takana: että tämä todella helpottaisi suomalaisia kuluttajia ja sitä kautta vahvistaisi ostovoimaa. Mutta hieman vaan epäilen näiden aikaisempien esimerkkien mukaisesti, saavutetaanko tällä veronalennuksella se haluttu hyöty. Jos haluamme tukea suomalaisten ostovoimaa, lisätä kuluttajien luottamusta, niin kyllä tämä veronalennus kannattaa mieluummin kohdentaa sinne tuloverotuksen puolelle tai sitten esimerkiksi tukea aloittelevia yrittäjiä tämän arvonlisäverovelvollisuuden alarajan noston myötä.

Ja kun ihan oikein kysytään, että jos nyt valtio 140 miljoonaa euroa vähemmän kerää tätä alemmaa arvonlisäverotuottoa, niin missä se näkyy? No, tähänkin on vastattu siellä hallituksen esityksessä. Tästä 140 miljoonasta, mikä on siis tämä nettosumma, jolla tämä pienentää verotuloja, noin puolet ovat siis se osuus, mikä kohdistuu nyt niihin elintarvikkeisiin. Ja jos nyt ajatellaan, mihin se reilu 70 miljoonaa nyt sitten jää, niin kyllähän se todennäköisyys siihen, mihin se jää, on niiden meidän kahden keskusliikkeen taseet, jotka pärjäävät tällä hetkellä jo erittäin hyvin. En usko, että kumpikaan, Kesko tai S-ryhmä, olisi sitä mieltä, että tässä nyt pitäisi veronmaksajien piikkiin vielä heidän tulokuntoaan parantaa, koska he pärjäävät aivan valtavan hyvin jo tälläkin hetkellä. — Anteeksi, arvoisa puhemies, jatkan hetken aikaa pöntöstä. [Puhemies: Olkaa hyvä! — Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Sitten vielä kun pohdiskellaan sitä, olisiko meillä ollut käytössä sitten jotakin vertailukohtaa näistä viime vuosina tapahtuneista arvonlisäveromuutoksista, että olisi voinut vähän arvioida, miten tämä alennus mahdollisesti käyttäytyy, niin itse asiassa meilläähän olisi ollut sellainen. Vuoden alusta, siis tämän vuoden alusta — vaikka paljon on keskusteltu enemmänkin niistä arvonlisäverokannoista, mitä hallitus siis nosti — tapahtui muutaman tuoteryhmän osalta merkittävä alennus siellä arvonlisäverokannoissa, esimerkiksi erilaiset intiimituotteet ja sitten esimerkiksi lastenvaipat, jotka siirrettiin yleisestä arvonlisäverokannasta tähän alempaan. Näiden tuoteryhmien osalta alennus oli siis 25,5:sta, jossa ne olivat vielä silloin viime vuosi takaperin syksyllä, siihen 14:ään. No miten näissä tuoteryhmissä olevien tuotteiden hinnat ovat kehittyneet? Tilastokeskuksen mukaan ei tämä yli 10 prosenttiyksikön arvonlisäverokannan alentaminenkaan, eli 11,5 prosenttiyksikköä, kokonaisuudessaan näy hinnoissa, jolloin voidaan varmaan vetää johtopäätös, että jos tästä alennuksesta esimerkiksi niiden vaippojen osalta Tilastokeskuksen aineistojen pohjalta on ollut nähtävissä, että noin puolet on mennyt siihen hintaan, elikkä kun 11,5 prosenttiyksiköllä on alennettu jonkun tuotteen veroa, niin puolet siitä on näkynyt sitten siellä hinnassa, jonka kuluttaja on maksanut. Senkin takia on kyllä syytä vahvasti epäillä, että tämä puolen prosenttiyksikön alennus tuskin siellä hinnassa näkyy.

Senpä takia, kun tämä vaikutus on niin epävarma, enpä usko, että suomalainen kuluttaja tästä juurikaan hyötyy. Jos todella haluamme — niin kuin olen ymmärtänyt, että kaikki haluamme — tukea suomalaisten kuluttajien ostovoimaa, lisätä heidän luottamustaan, kohdentaa veronkevennykset nimenomaan sinne tavallisille suomalaisille, niin sitten tämä veronalennus kannattaa mieluummin tehdä sinne tuloverotuksen puolelle pieni- ja

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

keskituloisille ja nostaa tätä pienten yritysten arvonlisäverovelvollisen toiminnan alarajaa nykyisestä 20 000:sta 30 000 euroon. Sillä olisi huomattavasti suurempi vaikutus sitten siinä ihmisten arjessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

19.49 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! Ensiksi edustaja Kiljuselle korjattakoon, että tämä ”pää punaisina huutaminen”, sekö se nyt oli, oli tällainen kielikuva. En ajatellut teidän poliittista aatettanne siinä. [Kimmo Kiljunen: Mutta siinä oli se poliittinen aate!] — Joo, se oli ihan hyvä ajatus kyllä kieltämättä. Jatkossa otan huomioon tämän kielikuviani viljellessäni.

No, lähdetään nyt liikkeelle vaikka edustaja Räsänen äskeisestä puheenvuorosta. Erittäin mielenkiintoinen havainto Tilastokeskukselta, mitä tulee näihin tiettyihin tuoteryhmiin, jotka laskivat sieltä yleisestä alempaan alvikantaan. Tämä esittämäsi huomioon pistää pohtimaan, onko teidänkin veropolitiikassanne puolueena ehkä pohdinnan paikka, koska muistaakseni olette esittäneet, että näitä alennettuja alvikantoja laskettaisiin takaisin sinne kymppiin, jolloin voidaan tietenkä... [Joona Räsänen: Ei me olla esitetty sitä!] — Ette ole vaihtoehtobudjeteissanne esittäneet näitä, selvä. Palataanpa niihin asioihin sitten hetken päästä, kun tarkistan teidän vaihtoehtobudjetin. — Joka tapauksessa sehän sitten on ihan hyvä kysymys, kuinka hyödyllistä on laskea näitä arvonlisäveroja, mutta se jääköön nähtäväksi.

Joka tapauksessa positiivisena voidaan nähdä se, että nyt kansantalouden kierrossa, pois valtion kylmistä käsistä on yli 140 miljoonaa euroa ensi vuonna, mikä sitten, jos menee yrityksille, se menee yrityksille, mutta toivottavasti myös osa kuluttajille. Voidaanhan me tietysti toivoa ja rukoilla, että myöskin siellä duopolissa — on siellä tietysti Lidl mukana — mikäli sinne syntyy lisää pääomia, se kannustaisi investoimaan, kannustaisi yrityksiä kehittämään omaa kilpailuaan ja luomaan tehokkuutta, mikä teoriassa — teoriassa — laskisi hintoja pitkällä aikavälillä ja näiden kahden välillä vähintäänkin aiheuttaisi lisää kilpailua. Se jääköön nähtäväksi.

Se on ihan aito, hyvä perustelu pohtia ja myöskin kritisoida tätä esitystä, että olisiko voinut kohdentaa johonkin toisiin. Nämähän ovat poliittisia valintoja. Tietysti joku voisi kysyä, että kun nyt hallitus tekee ennätysuuret veronalennukset pieni- ja keskituloisille hallituskauden aikana ja te olette huutamassa, että olisi pitänyt tehdä ehkä vähän vielä lisääkin, niin missä ne ennätysuudet veronalennukset työn verotukseen olivat viime kaudella. No, ei niitä näkynyt No, ei siellä näkynyt kyllä säästöjäkään. Ei siellä näkynyt oikeastaan mitään muuta kuin menojen lisäyksiä. Tämä on vähän tällaista. Hallitushan hakee tasapainoa siinä.

Jos ajatellaan nyt vaikka sitä, että sopeutuskokonaisuus on luokkaa kymmenen miljardia, mikäli siihen lasketaan mukaan esimerkiksi nämä rakenteelliset toimet — jos ne pois, niin vähemmän mutta kuitenkin merkittävä, ennätysuuri pitkään aikaan, se tapahtuu — ja siitä huolimatta kokonaisveroaste ei nouse tämän hallituskauden aikana, niin kyllä sitäkin voidaan pitää jonkunasteisena saavutuksena. Tietysti tunnistan, että varsinkin salin vasemmalla laidalla tätä veropolitiikkaa oltaisiin haluttu käyttää sopeutuksessa vielä isommassa roolissa keinona kerätä valtiolle lisää verotuloja sen sijaan, että oltaisiin vähennetty menoja. Tämä hallitus on valinnut tien toisin, eli on veronalennuksia nyt tähän

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

alviin, sitten työn verotukseen ja tietenkin myös liikkumiseen. — Jatketaanpa tästä vielä tarvittaessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

19.52 Saku Nikkanen sd: Arvoisa herra puhemies! On ollut mielenkiintoista seurata tätä arvonlisäverokeskustelua, ja vaikken sitä nyt ihan alusta asti ole päässytkään seuraamaan, niin mielestäni ollaan kyllä hyvin, hyvin tärkeän, voisi sanoa, talouden välineen ja erityisesti kasvuvälineen kanssa tekemisissä. Eli selkeästi yksi sellainen toimi ja veropäätös, jolla voimme vaikuttaa siihen, miten tässä maassa kuluttaminen kehittyy ja miten myöskin sitten tämä sisäinen kysyntä ja sisäiset markkinat toimivat.

Kyllä minun täytyy tässä yhtyä näihin oman puolueeni kollegoiden puheenvuoroihin siinä, että kyllä minä näen kanssa, että kyllä tämä puolen prosenttiyksikön vaikutus ikään kuin aika lailla suoraan valuu sinne näiden kahden suuren toimijan taskuihin ja sinänsä se hyöty saattaa jäädä varsin vähäiseksi kuluttajalle. Sinänsä tietysti kaikki hyöty aina on kotiinpäin, eihän sitäkään käy kieltäminen, mutta kyllä tämä valtion taloudellinen tilanne on sellainen, että kyllä itse katson ja mekin ryhmänä katsomme, että tämä, 140 miljoonaako se nyt oli, aika pitkälti tarvittaisiin kyllä ihan tämän valtiontalouden paikkaamiseksi.

No, nyt kun arvonlisäverosta keskustellaan, niin ehkä lavennan ja laajennan. Minun mielestäni tätä keskusteluakin olisi hyvä käydä enemmän näin parlamentaarisesti ja pohtia, mitkä olisivat ne tehokkaimmat välineet vaikuttavaan arvonlisäveron käyttämiseen työkaluna. Tässä just hiljattain sain siskoltani, joka toimii kauneudenhoitoalan yrittäjänä, heidän etujärjestönsä vetoamuksen, joka toimitettiin valtiovarainministeriölle. Kyllä siinä aika karua kertomaa kerrottiin palvelualan yrittäjistä, just näistä pienistä yrityksistä, joita ovat kampaamot, kosmetologit ja muut, jotka omilla käsillään sitä elinkeinoa ansaitsevat. He ovat kärsineet ehkä kaikista eniten tavallaan näitten erilaisten kustannusten kasvujen myötä ja myöskin siitä edellisestä arvonlisäverojen korotuksesta. Heidän esityksensä olikin, että heille annettaisiin selkeämpää huojennusta siihen.

No, ehkä tässä taloudellisessa tilanteessa tietysti täytyy pohtia, mitä sitä pystyy kukin sitten omalla vahtivuorollaan tarjoamaan, mutta kyllä minä näkisin, että tämä on sellainen ryhmä, nämä pienyrittäjät, yksinyrittäjät näillä naisvaltaisilla aloilla, joilla ei pysty sitä omaa tuotantoa kasvattamaan. — Puheenjohtaja, näyttää aika menevän, niin menenkin jatkamaan tuonne pönttöön. [Puhemies: Tervetuloa! — Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Nämä pienet palvelualan yrittäjät, jotka tosiaan omaa tuotantoaan ja tuotantokapasiteettiaan pystyvät hyvin rajallisessa määrin lisäämään, kun he käsillään käytännössä sen tuotantonsa hoitavat ja palvelunsa tarjoavat. He eivät pysty kuitenkaan sitä tuotantopuolta lisäämään kuin rajallisen määrän, ja nyt he ovat kohdanneet nämä suuret inflaatiovaikutukset, energian hinta, nyt arvonlisäveron korotusta ja muuta. Kun he myöskin puhuvat siitä, että rahoitusta ja lainoja on entistä vaikeampi saada, niin tavallaan ehkä kannattaisi miettiä, voisiko katsoa yrittäjiäkin hieman eri kategorioissa.

Tässähän yksi ratkaisu, mitä me olemme tarjonneet, mikä on mielestäni erittäin hyvä evästyks, on juuri tämä, mitä edustaja Räsänenkin nosti ja Viitanenkin taisi nostaa puheenvuorossaan, eli tämä arvonlisäveron alarajan nostaminen, mutta sen lisäksi myöskin sitten tämä tiettyjen alojen arvonlisäverokannan mahdollinen alentaminen. Minun mielestäni meidän pitäisi olla ehkä vähän rohkeampia myöskin tekemään eränläisiä

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

kokeiluja erilaisten arvonlisäverojen kanssa konkurssienkin välttämiseksi, sillä kyllä ehkä kuitenkin meidän etu on enemmän se, että nämä yritykset eivät menisi konkurssiin, koska alalla ei kuitenkaan työpaikkoja verrattain liikaa vapaana ole. Myöskin tänään aamulla aamu-tv:ssä aika paljon nostettiin esille, että nimenomaan nämä pienet naisvaltaiset yritykset ovat nyt joutuneet konkurssien runtelemaksi. Heidänkin eteensä olisi syytä löytää ratkaisuja. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Räsänen, Joonas.

19.57 Joonas Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Palaan tähän aihekokonaisuuteen vielä siltä osin, kun edustaja Bergbomhansson oikein kysyi, että jos epäilen tämän alennuksen menemistä hintoihin, niin olisiko silloin sitten samanaikaisesti loogista esittää joidenkin muiden kantojen alentamista. Juuri näistä syistä sosiaalidemokraatit ensi vuoden osalta eivät ole esittämässä arvonlisäveroihin toiseen suuntaan tapahtuvia muutoksia, juuri tästä syystä, että siinäkin tilanteessa olisi aika lailla epätodennäköistä, että niistä kuluttaja hyötyisi.

Tässä on tehty useampia muutoksia, niin tämä yleisen kannan nostaminen 25,5:een kuin nyt sitten vanhan kymppikannan nostaminen tähän 14:ään. Ymmärrän hyvin, että monissa niissä tuoteryhmissä tai niissä tuoteryhmiä myyvissä yrityksissä olisi haluja siihen, että palattaisiin arvonlisäverokohtelussa vanhaan. Olen taipuvainen ajattelemaan vaikkapa niin kuin täällä on moni esittänyt, että olisiko kirjojen osalta nyt sitten mahdollisuus tehdä isompiakin liikkeitä, ja ymmärrän nämä toiveet oikein hyvin. Mutta todella tämä tutkimuskirjallisuus niin meiltä kuin maailmalta on kohtuullisen selkeä siinä, että näillä alennuksilla vaan tuppaa olemaan myös sellainen vaikutus, että ne myös entistä enemmän sitten jäävät katteisiin ja kokonaisuudessaan eivät mene hintoihin. Niinpä tällaisessa tilanteessa, jossa todella valtiontalous on näinkin raskaasti alijäämäinen kuin se on, en pidä sitä kovinkaan perusteltuna finanssipolitiikkana, että tässä vaiheessa pyrittäisiin kuluttajien ostovoimaa sitten tukemaan arvonlisäverossa tehdyillä muutoksilla, vaan jos sitä halutaan jollakin tavalla tukea, niin se kannattaa sitten tehdä muiden verolajien kautta, joiden vaikutus siellä yksilön lompakossa tulee olemaan kuitenkin suurempi kuin sitten tällä välillisellä verotuksella.

Siksi emme ensi vuoden osalta esitä, että näissä muissakaan alvikannoissa palattaisiin niihin vanhoihin tasoihin, koska ensinnäkin valtiontaloudellisesti se verotulomenetys on erittäin merkittävä ja vaikutus sitten mahdollisesti kuluttajahintoihin on erittäin epävarma. Senpä takia olemme tehneet nyt sen valinnan, että kun kuluttajien luottamusta tässä kaikin keinoin pitäisi pystyä vahvistamaan, niin se on syytä tehdä muilla toimenpiteillä, ja siinä nimenomaisesti keskiössä on tämä tuloverotuksen kokonaisuus. Ensi tiistaina, kun oman vaihtoehtobudjettimme julkaisemme, tulette huomaamaan, että sinne pieni- ja keskituloisille on hyvinkin mittavampi veronalennus kuin mitä nyt hallitus esittää. Näinhän me esitimme jo tälle vuodelle, koska silloin voimme olla todella varmoja, että se myös siellä ihmisten kukkaroissa oikeasti näkyy ja sitä kautta antaa näille ihmisille mahdollisuuden pohtia, minkälaisia kulutustottumuksia jokaisella sitten on.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigeli.

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

20.00 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Pidän vielä yhden puheenvuoron tästä aiheesta kysyäkseni nimenomaan SDP:n edustaja Räsäseltä: Onko siis niin, että SDP vastusti tätä korotusta yleisen alv-kannan osalta 25,5:een, vastustitte sitä haluten nostaa sen vain 25:een, mutta nyt kun se on siellä 25,5:ssä, niin ette halua tiputtaa sitä kuitenkaan siihen aiemmin esittämäänne 25:een? Ja onko niin, että kun olette vastustaneet myös näitä alempien arvonlisäverokantojen korotuksia — sen hintalappu oli teidän aiemmassa vaihtoehtobudjetissanne 281 miljoonaa, siis arvonlisäverokannan korotuksen perumisen — niin nyt uudessa vaihtoehtobudjetissanne ja jatkossa te sosiaalidemokraatit ette esitä, että nämä korotetut alv-kannat palautettaisiin sinne aiemmalle, alemmalle tasolle? Jos on näin, niin kiitän teitä, edustaja Räsänen, johdonmukaisesta ajattelusta, koska olen havainnut teidän ryhmässänne myös erilaista ajattelua sen suhteen, että populistisesti ratsastellaan edelleen niillä vaikeilla, siis monille meistä tällä puolellakin epämieluisilla veronkorotuspäätöksillä ja niiden perumisella, mutta sitten ei oltaisi kuitenkaan valmiita perumaan niitä, jos valtaan päästäisiin.

Eli onko niin, että SDP tai ehkä yksittäiset SDP:n edustajat ennemminkin ottavat nyt sen poliittisen hyödyn irti siitä, että hallitus on korottanut veroja, ja jättävät kuitenkin mainitsematta, että jos me saisimme päättää nyt uudelleen tai jos me saisimme päättää nyt, niin seuraavalle vuodelle niitä ei alennettaisi takaisin samalle vanhalle tasolle, vaan mentäisiin sillä korotuksella kuin se on hyväksytty jo tämän eduskunnan toimesta. Minusta tämä on todella tärkeä asia tuoda kansalaisten tietoon, että vaikka on vastustettu jossakin kohtaa hallituksen päätöksiä, itse asiassa liki jokaista hallituksen päätöstä tällä kaudella, niin te ette olisi kuitenkaan valmiit perumaan niitä, koska tässähän oli epäselvyyksiä, kun ensimmäisessä vaihtoehtobudjetissanne vastustitte pitkälti kaikkia säästöjä, työmarkkinauudistuksia ja sosiaaliturvaan kohdistuvia toimia ja sitten seuraavassa vaihtoehtobudjetissanne olittekin omaksuneet ne kaikki säästöt, leikkaukset, työmarkkinauudistukset osaksi omaa vaihtoehtobudjettianne, mutta siitä te ette hirveästi pitäneet ääntä. Sen takia haluan itselleni selventää ja ehkä niille, jotka lähetystä seuraavat, peruuko SDP näitä korotuksia, säästöjä, leikkauksia juuri siinä määrin kuin hallitus on niitä tehnyt vai tuleeko ehkä almun verran, pinnan kaksi, takaisin siitä kokonaisuudesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

20.03 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Ollaan perimmäisten kysymysten äärellä. On todella aina täällä illan viimeisinä hetkinä hyvä keskustella näistä verotuskysymyksistä. Voi kai sanoa, että semmoinen veropoliittinen yksimielisyys täällä salissakin on siitä, että hyvä olisi, jos meillä olisi verotuksessa semmoinen yleisperiaate, että meillä olisi matalat verokannat mutta laaja veropohja, siis semmoisesta isosta kuvasta oltaisiin yhtä mieltä. Sitten siitä ollaan varmasti kanssa aika lailla yhtä mieltä, että ehkä enempi kulutuksen ja haittaverojen suuntaan kuin työn verotuksen suuntaan näitä veroja pitäisi viedä. Tämänäyttypisistä isoista linjoista täällä uskoakseni ovat samaa mieltä. Sitten varmaan kolmantena siitä, että verotus on myöskin ennakoitavaa, että semmoista poukkoilua ei tule. Nämä ovat varmaan semmoisia isoja linjauksia, joista me kaikki ollaan yhtä mieltä ja sillä tavalla. Koska yhteiskunta tarvitsee verovaroja, niin meidän pitää se oikeudenmukaisesti katsoa.

Mutta sitten varmasti tulee näkemyseroja siitä, keneltä verotetaan ja mitä verotetaan ja onko verotuksessa progressiota kuinka paljon vai onko se jakoveron tyyppinen ja niin

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

poispäin. Nämä ovat sellaisia asioita, jotka täällä salissa kyllä rupeavat jo jakamaan mielipiteitä. Ja se, mitä painotuksia on ja mitä kulloinkin on viisasta tehdä missäkin suhdannetilanteessa ja missä kohtaa niitä ollaan tehty. Sen takia on ollut todella mukava seurata tätä keskustelua, kun on arvotettu niitä asioita, mitkä tässä ovat nousseet pöytään ja mitä on tässä esityksessään. Tämä verotuksesta käytävä keskustelu siitä, meneekö tämä hintoihin vai ei ja onko tämä ennakoitavaa vai ei ja niin poispäin, on hyödyllistä. Minä luulen, että me jatkamme tätä keskustelua, kun vaihtoehtobudjetit tulevat esiin ja muissakin yhteyksissä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

20.06 Miko Bergbom ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Lylylle asiallisesta puheenvuorosta. Sinänsä lämpimästi kuuntelin sitä, kun mainitsitte, että työn verotus pidettäisiin matalalla ja sitten enemmän haittoja verotettaisiin, mutta sitten rupesin miettimään, että itse asiassa meillä on nyt marginaaliverot tällä hetkellä pahimmillaan siellä tasoilla 58—59, ja nyt kun se lasketaan 52:een, siis yli puolet lisätuloista viedään veroina, pahimmillaan, niin se on teille niin kuin järjettömän suuri veronalennus rikkaille, vaikka heiltä verotetaan jatkossakin lisätuloista yli puolet pois. Tietysti on paikallaan käydä myös semmoista ihan periaatteellista keskustelua, että missä on se kohtuus, kuinka paljon valtio voi viedä yksittäiseltä ihmiseltä. Nämä ovat näitä arvovalintoja, niin kuin totesitte.

Jonkun verran kritiikkiä tässä keskustelussa nousi myös yhteisöveron alennusta kohtaan, etenkin keskustasta. Ymmärrän, että jotain kritisointavaa pitää keksiä, kun omia ajatuksia ei ole. Mitä yhteisöveron alennukseen tulee, niin kyllä sille nähdään ihan positiivisia vaikutuksia, vaikka te ehkä sen haluattekin nyten kieltää. Tässä maassahan on aiemminkin yhteisöveroa alennettu, muun muassa silloin, kun demarit oli valtiovarainministeripuolueena, ja kiitos siitä, se oli varmasti ihan fiksu päätös. Sen seurauksenahan pitkällä aikavälillä sitten yhteisöverotuototkin kasvoivat.

Sitten voidaan tietysti kyseenalaistaa, olisiko pitänyt alentaa yhteisöveroa vielä enemmän. Katsotaan nyt vaikka Irlantiin, niin kyllähän sinne jostain syystä aika moni suuryhtiö haluaa hakeutua. Kyllä sillä veropolitiikalla on myös merkitystä sen osalta, mihinkä yritykset haluavat sijoittautua, missä ne verot sitten lopulta maksetaan.

Mitä tulee pieniin yrityksiin, niin kyllä siellä pk-yrityskentässäkin maksetaan yhteisöveroa — ihan noin niin kuin tiedoksi vaan keskustalle. Kyllä se yhteisöveron alentaminen tavalla tai toisella auttaa yrityskenttää. Mutta on toki totta, että ei se ole ainoa toimi hallitukselta, mitä tulee yrityksiin. Sittenhän pk-yrityksissä yrittäjät maksavat myös tuloveroa, jota tämä hallitus alentaa. Sekin on syytä ottaa huomioon. Toisaalta on tehty myös näitä ihan rakenteellisia uudistuksia, mitä tulee vaikka paikalliseen sopimiseen, jonka muutosta keskusta kyllä tuki, ja kiitos siitä. Sittenhän voidaan mennä nyt vaikka tähän henkilöperusteisen irtisanomisen helpottamiseen, joka nimenomaan koskettaa pk-sektorikenttää. Sekin vaikuttaa sinne. Eihän nyt puhuta vain yksittäisistä toimista ja voida ajatella, että siinä ovat kaikki hallituksen toimet, mitä tulee pk-yrittäjille, vaan kyllä se on se kokonaisuus edelleen, mikä ratkaisee.

Sen verran piti vielä mainita tästä poukkoilevasta veropolitiikasta, että kyllä, se tietysti yrityksille voi olla semmoinen harmillinen, mutta sanoisin, että yrityksiä tässä maassa ehkä harmittaa lähtökohtaisesti enemmänkin jo se verotuksen taso, ei niinkään se, aleneeko nyt

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

ensi vuonna alennetussa alvikannassa 0,5 prosenttiyksikköä alaspäin. Se tuskin on heidän suurin murheensa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

20.09 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tuossa kun nyt vielä lähdettiin muistelemaan vanhoja, niin sekä tähän yleisen kannan nostoon 24:stä 25:een ja puoleen kuin myös sitten tähän silloisen kymppikannan nostamiseen 14:ään liittyen olemme esittäneet, millä tavoin tämä sama fiskaalinen vaikutus olisi ollut saavutettavissa toisenlaisilla verotoimilla — siis sama fiskaalinen vaikutus kuin mikä näistä kahdesta eri alvimuutoksesta tuli, joka on noin puolitoista miljardia euroa: millä tavalla sen olisi muuten voinut ihan siellä verotuksen puolella kerätä ja siten pitää nämä alvikannat toisenlaisina?

No, hallitus enemmistöllään nämä alvikannat säati, ja ne ovat nyt voimassa. Niin kuin olen tässä todennut, niin näissä kantojen muutoksissa varsinkin alaspäin on se riski, että ne todellakaan eivät kokonaisuudessaan näy sillä ihmisellä, joka niitä eri tuotteita joutuu ostamaan, joita ne alvit sitten koskevat. Sen takia tässä valiokunnan mietinnössäkkin ihan yksituumaisesti yli hallitus—oppositio-rajojen totesimme, että tulisi välttää poukkoilevaa veropolitiikkaa. Toivon, että tämä viesti nyt todella yhteisesti täällä ymmärretään, ja senpä takia ainakin tästä linjauksesta me täällä pidämme kiinni.

Senpä takia olemme esittäneet, että nyt olisi järkevää paitsi valtiontalouden näkökulmasta myös ylipäättänsä veropolitiikan näkökulmasta pitää tämä 14 prosenttiyksikön arvonlisäverokanta ennallaan, mihin se on nyt sitten säädetty tämän vuoden alusta, ja mikäli haluamme, niin kuin ainakin me täällä sosiaalidemokraateissa haluamme, tukea kuluttajien ostovoimaa, tuoda ihmisille toivoa paremmasta, niin tehdään se sitten siellä tuloverotuksen puolella, jossa voidaan varmistaa, että tämäkin summa kohdistuisi huomattavasti järkevämmiin. Samalla todella voitaisiin nostaa sitä arvonlisäverovelvollisen myynnin alarajaa sieltä 20 000:sta sinne 30 000:een, mikä nimenomaan sitten näkyisi kaikista pienimmillä yrittäjillä ja varsinkin sitten heillä, jotka mahdollisesti harkitsevat yrittäjäksi lähtemistä, jolloin sitten sen oman toiminnan saisi käyntiin ennen kuin mahdollisesti arvonlisäverovelvollisuus alkaa puremaan.

Tämän takia, siis johdonmukaisen veropolitiikan takia ja sen takia, että tämä positiivinen vaikutus siellä kuluttajan lompakossa on kyllä saavutettavissa paljon järkevämmiin muilla veropoliittisilla toimenpiteillä, tätä linjaa kannattaisi kyllä hallituksenkin pohtia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

20.12 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustaja Räsäselä puheenvuorosta. — Edustaja Vigelius nosti aiemmin esiin juuri sen, että te olette tavallaan vähän keränneet rusinoita pullasta jatkuvasti tämän kauden aikana: ensin te kritisoitte kaikkia hallituksen päätöksiä, sitten osan niiden kumoamisesta te viette vaihtoehtobudjettiin ensin vuodelle 2024, mutta sitten ne häviävätkin vaihtoehtobudjetista vuodelle 2025. Nyt luojatietää, mitä tällä kertaa tapahtuu eli mitkä päätökset, joita te olette aiemmin kritisoineet, nyt tällä kertaa eivät löydykään sitten kumottavina sieltä ensi vuoden vaihtoehtobudjetista.

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

Tietysti se, minkä selityksen annoitte juuri aikaisemmassa puheenvuorossanne, on semmoinen, että jos ajatellaan lempeästi, niin näin varmaan kyllä, mutta sitten joku voisi ajatella kyllä ilkeämielisestikin, että edustaja Räsänen Excelissäkin alkaisi olla hieman haasteita, että kun te olette tavallaan vastustaneet kaikkia hallituksen päätöksiä, niin jos joutuisitte joka vuosi etsimään näille kaikille korvaavat säästöt siellä vaihtoehtobudjetissanne, niin aikamoinen työmaa olisi, kun siellä olisi noin 1,2 miljardia yleisen alvikannan löytämiseen, sitten olisi noin 300 näihin alennettuihin, sitten puhumattakaan näistä sosiaaliturvaleikkauksista, joita monia ette tälle vuodelle enää esittäneet peruttaviksi. Jos nekin kaikki pitäisi löytää ja sitten nämä kaikki muut toimijat, mitä te olette kritisoineet, niin aika kova työmaa siinä olisi. Joku voisi ajatella, että tosiaan olette tämmöistä osaoptimointia vähän harjoittaneet siinä, että ensin kritisoidaan, mutta sitten kun tulee paikka esittää oma vaihtoehto, niin sitä ei sieltä löydykään, koska ymmärrätte, että se on aika haastavaa. Kun joutuisi ne sadat miljoonat ja jopa miljardit eurot sinne löytämään vuodesta toiseen, niin haasteita alkaisi esiintymään. Mutta se on päivänpolitiikkaa, ja tietysti sitten, jos joskus valtaan nousette, joudutte näyttämään, miten te tekisitte paremmin ja miten etsisitte, sanotaan, kymmenen miljardin euron säästökokonaisuuden ilman, että siinä olisi mitään kritiikin aihetta oppositiolla. Tämmöistä tämä on.

Tsemppiä vaan teille vaihtoehtobudjetin laatimiseen, ja odotan kyllä erittäin innolla, kun se sieltä tulee. Toivottavasti siellä ei ole kaikkia kaameuksia, mitä aikaisemmilla kerroilla on ollut.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

20.14 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Te taisitte, edustaja Bergbom, tuossa puheenvuorossanne kuvata juuri sen, miksei tämä hallitus ole perunut niitä kaikkia asioita, joita edellinen oppositio vastusti. Miksei tämä hallitus ole todella kaikkia niitä asioita, joita edellisellä kaudella täällä oppositiossa ollessaan puolueet vastustivat, perunut valtaan päästyään?

No, jospa nyt otamme useamman esimerkin, niin taitaapi olla niin, että suurin osa lainsäädännöstä on edelleen sen mukaisesti voimassa, mikä aikaisemmin on säädetty. Tai jos me katsomme tätä valtion talousarviotakin, niin nyt kun ollaan näistä menoista oltu huolissaan, niin aika lailla ne menot ovat sillä tavalla edelleen, miten ne on aikaisemmin säädetty. Jos on oltu huolissaan esimerkiksi näistä lyhytaikaisista, kertaluontoisiksi tarkoitetuista menoista, että ne jäävätkin pysyviksi, niin taitaapi olla niin, että ne ovat edelleenkin pysyviä. Oletteko te niitä kaikkia muuttaneet? No, ette ole. Näinhän tämä aina menee. Ainahan jokainen seuraava hallitus rakentaa sen päälle, mihin edellinen hallitus on lopettanut. Eikä se poista sitä, ettettekö te olisi saaneet erilaisia asioita kritikoida.

Tässähän piilee tämä politiikan tekemisen taito. Aina kun ratkaisuja ollaan tekemässä, niin siinä kohdassa on oikeutettuakin vaatia oppositiolta vaihtoehtoa, ja joka kokonaisuuteen, mistä täällä olemme hallitusta kritikoineet, olemme tarjonneet teille vaihtoehdon, miten tämän asian pystyisi tekemään reilummin. Hallitus ei tietenkään näitä vaihtoehtoja ole ottanut kuuleviin korviinsa, eikä se mitään, teillä on kaikki oikeus siihen. Sen jälkeen kun asiat on ratkaistu, niin sitten keskitymme seuraavaan kokonaisuuteen, miten voisimme tarjota teille paremman vaihtoehdon, jotta tilanne ei olisi niin huono kuin se nyt joiltain osin menee.

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

Kaiken tämän jälkeen, kun ynnäilen kaikki nämä muutokset, joita jälleen tähän ensikin vuoden talousarviokirjaan tulemme esittämään — ja todella tämän kokonaisuuden ensi viikon tiistaina julkistamme — kaikkien heidän osalta, joiden arkea tämän hallituksen päätökset ovat vaikeuttaneet, kaikkien heidän osalta tilanne paranee. Emme me ole missään vaiheessa todenneet, että yhdessä yössä kaiken käännämme takaisin siihen, mitä se ennen tämän hallituksen tekemisiä oli. Ei tietenkään. Sellainen ei ole mitenkään poliittisesti realistista tai mahdollista, mutta kaikkien näiden ihmisten tilannetta voidaan parantaa. Senpä takia uskallan nyt jo sanoa, että kun katson niitä kokonaisuuksia, niitä arvovalintoja, joita olemme tehneet, niin 95 prosenttia suomalaisista niillä valinnoilla, jotka SDP tulee esittämään, voittaisi enemmän kuin tällä hallituksen esityksellä. Siitä voin mennä takuuseen, että ne muutokset tähän ensikin vuoden talousarviokirjaan voidaan tehdä, jos niin halutaan. Tiedän, että hallitus omalla enemmistöllä oman esityksensä vie eteenpäin, mutta joka kerta niillekin valinnoille pystytään tarjoamaan vaihtoehto.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

20.17 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Räsäselältä ihan hieno väistö, ei voi muuta sanoa. — Otetaan nyt kantaa siihen, että tosiaan kaikkea tehtyä ei saa tekemättömäksi, se on kyllä myönnettävä. Otetaan nyt esimerkkinä vaikka surullisenkuuluisa elpymisväline, minkä keskusta ja SDP osin oppositionkin tuella mutta ei perussuomalaisten tuella tässä salissa läpi vei, Etelä-Euroopan elvytyspaketti italialaisten ikkunaremontteihin, jolla Etelä-Euroopan taloutta elvytetään vielä tänäkin päivänä suomalaisten veronmaksajien rahoilla. Sitä emme saa tekemättömäksi. Se on taivaan tosi, että vaikka me mitä tehtäisiin täällä, seistäisiin päällämme ja kirjoiteltaisiin vaikka minkälaisia hallituksen esityksiä, niin elpymisvälinettä ei voi enää peruuttaa. Sellaista se on. Joitain päätöksiä ei voida perua.

Mutta jos katsoo perussuomalaisten vaihtoehtobudjetteja viime kaudella, niin esimerkiksi siellähän oli tiettyjä menosopeutuksia, joita on kyllä tuotu ja viety tähän hallitusohjelmaan ja viedään tälläkin hetkellä eteenpäin. Kohta päästään keskustelemaan eräästä maahanmuuttopolitiikan uudistuksesta, mikä liittyy juuri näihin, miten me muutamme politiikkaa ja mitä me silloin vaadimme oppositiossa. Kehitysapua vaadimme leikattavaksi. Sitä leikataan tällä hallituskaudella ennätysmäärä. Pakolaiskiintiöt: Me perussuomalaiset ollaan vaadittu, että pakolaiskiintiöjärjestelmä lakkautetaan, koska se ei ole mitenkään yleiseurooppalainen malli tai muutenkaan kovin tehokas tapa auttaa. No, se kompromissin seurauksena puolitettiin, mutta yli puolet lähti pakolaiskiintiöstä, eli sekin on saavutus sinänsä. Sitten on kotoutumistuen leikkauksia. Sitten on tietysti maahanmuuttopolitiikan täydellinen reformi perussuomalaisten myötävaikutuksesta syntynyt tähän hallitusohjelmaan. On kriminaalipolitiikan uudistukset. Yleisradio on lähtenyt kulukuurille. Ja työn verotuksen alennukset kritiikistä huolimatta ovat aika massiiviset ottaen huomioon edeltävät hallitukset. Tai no, jos ajatellaan vaikka polttoaineveron alennuksia, niin viime hallituksella tosiaan ei paljon veronkorotuksia ollut, ei siellä ollut menoleikkauksia, ei siellä ollut kyllä hirveän paljon veronalennuksiaakaan, mutta siellä oli polttoaineveron korotus tosiaan ja sitten tietysti säädetty jakeluvelvoitelaki. Tämä hallitushan ensi töikseen alensi polttoaineveroa noin 170 miljoonalla eurolla, ja justiinsa eilen oli täällä 100 miljoonan euron veroalennus lisää. Plus sitten tämä jakeluvelvoitelain uudistus, jossa jakeluvelvoitteen nousu-uraa kevennettiin.

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

Plus ajoneuvoveron perusveron alennus ja sitten tietysti tieliikenteeseen kohdistetut hankkeet.

Eli kyllä, muutoksia on tehty ja näin, mutta itse kritisoin enemmänkin sitä, että teillä on vaihe vaiheelta tippunut siellä vaihtoehtobudjetissa asioita pois. Niitä, mitä 2024 rakensitte sisään vaihtoehtobudjettiin, mitä tulee vaikka näihin sosiaaliturvan muutoksiin, ei kaikilta osin löytynyt enää vuoden 2025 vaihtoehtobudjetista, eli ne tippuvat asteittain pois sieltä. Ymmärrän sen, koska se vaikeuttaisi teidän työtänne, kun joutuisitte löytämään kompensoivat säästöt jostain muualta, mikä tekisi edustaja Räsänen työstä erittäin hankalaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

20.20 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä vaiheessa, kun tiedän, että ei tarvitse puhemiehen huomautella, niin todella kun käsittelemme täällä tätä alemman arvonlisäverokannan puolen prosenttiyksikön alennusta mutta se kun tietenkin vaikuttaa tähän kokonaisuuteen ja myös siihen vaihtoehtoon, jonka olemme tarjoamassa, on syytä ehkä hieman laajentaa keskustelua koskemaan myös monia muita tärkeitä asioita, jotka tähän samaan kokonaisuuteen liittyvät.

Edustaja Bergbom, käsittääkseni meidän tehtävämme on aina esittää ne vaihtoehdot tähän kirjaseen, joka on siis valtion talousarvio. Siksihän sitä kutsutaan nimellä vaihtoehtobudjetti. Ja kun hallituksen pohjaesitystä täällä käsittelemme, niin meidän teemme muutosehdotukset juuri tähän pohjaesitykseen niiltä osin, mihin olemme sitten halunneet aina siinä hetkessä kohdentaa. Kaikilla niillä muutoksilla, joita me olemme esittäneet, kaikkien heidän tilannetta, joiden arkea hallituksen päätökset ovat nyt eniten vaikeuttaneet, niillä meidän muutosesityksillä pystyttäisiin parantamaan. Mutta emmehän me ole missään vaiheessa sanoneet, että me yhdessä yössä kaiken sen korjaisimme, mitä tämä hallitus on aiheuttanut, tai että me sanoisimme, että käänämme nyt kellon huhtikuuhun 23 takaisin. Jokainen, joka politiikkaa vähänkään on tehnyt, ymmärtää, että eihän se ole realismia. Ainahan me rakennamme niiden päätösten päälle, mitä edeltävät toimijat tekevät, ja näin se politiikassa aina menee. Senpä takia edelleen uskaltaisin sanoa, että kun ensi tiistai tulee — ja toivon, että todella tutustutte sitten siihen vaihtoehtoon, jonka jälleen sosiaalidemokraatit hallituksen budjettiin tarjoavat — niin niiden muutosesitysten mukaisesti todella yli 95 prosenttia suomalaisista voittaisi enemmän kuin tässä hallituksen esityksessä.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee sitten vielä näihin aikaisempiin toimiin, niin todella, jos nyt sitten lähtisimme käymään läpi kaikkia niitä asioita, joita teidän edustamanne eduskuntaryhmä on sanonut, vastustanut tai ehdottanut siellä viime vaalikauden puolella, niin varmaan kohtuullisen nopeasti päätyisimme arvioissamme siihen, että aivan kaikilta osin ei varmaan ole mennyt niin sanotusti putkeen tai että ne kaikki olisivat toteutuneet tai että te olisitte kokonaisuudessaan johdonmukaisia olleet sille linjalle, jota te viime kaudella edustitte. Tämä on ihan ymmärrettävää, koska näin se koalitionhallituksessa sitten tuppaa käymään, että siellä jokainen hallituspuolue joutuu omaa linjaansa siihen aikaisempaan joiltain osin aina tarkentamaan. Tätä on politiikka.

Arvoisa puhemies! Vielä tähän loppuun itse tästä esityksestä, jota käsittelemme: Todella kaikkien asiantuntijakuulemistenkin jälkeen minusta johtopäätös on selvä, eli tämä 140 miljoonaa euroa, jolla tässä nyt sitten kevennetään verotusta tämän alemman

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

arvonlisäverokannan laskemisella puoli prosenttiyksikköä, tämä veronkevennys [Puhemies koputtaa] kannattaisi ennemminkin käyttää sinne työn verotuksen keventämiseen, jolloin se helpottaisi [Puhemies koputtaa] nimenomaan enemmän sitä tavallista suomalaista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen — hurraa!

20.24 Kimmo Kiljunen sd: Ei ole hurraa-puheenvuoro, vaan toivomus, että päästäisiin eteenpäin tässä asiassa. — Nyt tämä meni hyvin periaatteelliseen keskusteluun siitä, mitä eri hallituskausilla tapahtuu suhteessa aikaisempiin päätöksiin. Osaamme tietysti lukea sen, että valmistaudumme vähintään myöskin tässä puolentoista vuoden päästä oleviin vaaleihin, jolloin sitten ollaan uudessa tilanteessa. Tässä tietysti nämä puheenvuorot heijastavat myöskin sitä asetelmaa, kun hallitusohjelmia ruvetaan rakentamaan.

Soisin nyt tällä puheenvuorolla sen, että siirryttäisiin tuohon seuraavaan aiheeseen. Sen takia ainakin minä tänne saliin olen jäänyt istumaan.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 62/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 24/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 24/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Siellä on ensimmäinen puheenvuoro edustaja Hännisellä. Olkaa hyvä.

Keskustelu

20.24 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Suomen tulee olla maa, johon halutaan tulla rakentamaan elämää eli tekemään töitä, opiskelemaan ja oppimaan kieltä. Samalla Suomen tulee olla maa, jossa turvallisuus ja osallisuus ja vastuu kulkevat käsi kädessä. Tällä hallituksen esityksellä tiukennetaan pysyvän oleskeluluvan saamisen ehtoja. Esitys perustuu selkeään periaatteeseen: pysyvän luvan voi saada vain se, joka sitoutuu yhteiskuntaamme eli työskentelee, opiskelee, oppii kieltä ja elää nuhteettomasti.

Arvoisa puhemies! Nykyisin pysyvän oleskeluluvan voi saada neljän vuoden yhtäjaksoisen asumisen jälkeen. Jatkossa pääsääntö olisi kuusi vuotta, ja edellytyksenä olisi myös kahden vuoden työhistoria sekä tyydyttävä kielitaito. Tärkeä muutos on se, että ehdoton vankeusrangaistus katkaisisi asumisajan kertymisen, mikä on aivan oikein. Suomalaisen yhteiskunnan pysyvää jäsenyyttä ei voi rakentaa rikosten varaan.

Tämä esitys korostaa erityisesti sitä, että kielen oppiminen ja työhistoria ovat osoituksia aidosta kotoutumisesta eivätkä pelkistä muodollisuuksista. Samalla on tärkeää ottaa huomioon järjestelmän säilyminen oikeudenmukaisena esimerkiksi silloin, kun kotoutumisen esteet johtuvat sairaudesta tai vammasta. Nämä muutokset eivät ole torjuvia

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

vaan kannustavia. Ne palkitsevat niitä, jotka haluavat juurtua Suomeen ja noudattaa yhteisiä pelisääntöjä.

Tämän esityksen tärkein tehtävä on kannustaa. Pysyvän luvan voi saada nopeammin, esimerkiksi jos henkilö suorittaa Suomessa ylemmän korkeakoulututkinnon, työskentelee yli 40 000 euron vuosituloilla tai osoittaa erityisen hyvää kielitaitoa. Kyse ei ole siis porttien sulkemisesta vaan oikeiden ovien avaamisesta niille, jotka haluavat osallistua, kuulua yhteisöömme ja sitoutua yhteiskuntaamme arvoihin.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys tukee turvallisuutta kahdella tavalla: Ensinnäkin se kannustaa tulemaan osaksi yhteiskuntaamme, panostamaan työhön, opiskeluun ja kielen opetteluun. Toiseksi se selkeyttää viestiä siitä, että pysyvä oleskelu Suomessa edellyttää vastuun kantamista sekä yhteisten pelisääntöjen noudattamista.

Meidän tulee pystyä turvaamaan yhteiskunnan eheys ja sisäinen turvallisuus. Tämä ei ole vastakkainasettelua vaan yhteisten pelisääntöjen vahvistamista. Kyse ei ole siitä, että pysyvän oleskeluluvan saamisen ehtoja kohtuuttomalla tavalla tiukennettaisiin. Kyse on siitä, että kannustamme jokaista olemaan osa yhteiskuntaamme.

Arvoisa puhemies! Pysyvän oleskeluluvan tulisi olla osoitus molempipuolisesta sitoutumisesta. Tällä esityksellä hallitus rakentaa järjestelmää, jossa vastuullinen maahanmuutto ja kansallinen turvallisuus eivät ole ristiriidassa vaan kulkevat rinta rinnan. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen.

20.29 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelman mukaan pysyvän oleskeluluvan saamisen edellytykset muutetaan kotoutumiseen kannustaviksi. Muutoksella Suomeen muuttavia kannustetaan opiskeluun, työskentelyyn, kielen opiskeluun ja nuhteettomaan elämään sekä edelleen tällä tavoin integroitumaan suomalaiseen yhteiskuntaan. Muutoksen ytimessä on pysyvän oleskeluluvan asumisaikaedellytyksen pidentäminen neljästä vuodesta kuuteen vuoteen, mutta samalla luodaan selkeitä väyliä pysyvän luvan nopeampaan saamiseen opiskeluun, tulotasoon ja kielen oppimiseen liittyvillä poikkeuksilla, joiden perusteella pysyvän oleskeluluvan voisi saada nopeamminkin.

Arvoisa rouva puhemies! Ehdotus sisältää lukuisia kannustimia, jotka palkitsevat työssäkäynnistä, kielitaidosta sekä Suomessa suoritetuista tutkinnoista. Näitä ovat muun muassa 40 000 euron vuositulot, Suomessa tunnustettu korkeakoulututkinto yhdessä työhistorian kanssa sekä poikkeuksellisen hyvä kielitaito. On tärkeää huomata se, että 40 000 euron vuositulot tarkoittavat noin 3 200 euron kuukausipalkkaa, ja näin ollen tuloperuste ei koske vain pientä erityisryhmää, vaan käytettävissä olevan tilaston mukaan rajan ylittävissä palkkaluokissa työskentelee laaja kirjo eri alojen ammattilaisia, kuten sairaanhoitajia, peruskoulun opettajia, prosessi- ja kuljetustyöntekijöitä, rakennusalan ammattilaisia ja monia muita.

Korkeakoulutettujen osalta muutos on erityisen merkittävä. Suomessa suoritettun yliopistotutkinnon jälkeen pysyvän oleskeluluvan voisi saada ilman asumisaikaedellytystä, ja ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneet voisivat saada luvan normaalisti kaksi vuotta aiemmin. Tällä lisätään todennäköisyyttä, että jo Suomeen opiskelemaan tulleet myös jäävät tänne työelämään ja vahvistamaan osaamis pohjaamme.

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

Arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunnan saamissa asiantuntijalausunnoissa on laajasti myös esitetty, että Suomessa suoritettut ammattikorkeakoulututkinnot tulee lisätä säännöksessä edellytettyihin tutkintoihin. Erityisesti lausunnoissa pidetään epäyhdentertaisena sitä, että ammattikorkeakoulututkintoja ei ehdoteta hyväksyttaviin tutkintoihin, kun taas alemmat yliopistotutkinnot niihin ehdotuksen mukaan kuuluvat. Lausunnoissa on todettu, ettei ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden poissulkemiselle ole perusteita, koska Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehityksessä tutkinnot on sijoitettu kahdeksalle tasolle niiden vaatiman osaamisen perusteella ja yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa suoritettavat alemmat korkeakoulututkinnot on sijoitettu tässä viitekehityksessä samalle tasolle. Lausunnoissa todetaan myös se, että ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita ovat muun muassa sairaanhoitajat, insinöörit, poliisit ja varhaiskasvatuksen sosionomit, eli ne ryhmät, jotka työllistyvät Suomeen erittäin hyvin ja erityisesti aloille, joilla on työvoimapulaa. Pidän itse näitä asiantuntijakuulemisessa nostettuja kriittisiä huomioita hyvinkin perusteltuina.

Arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunta on mietinnössään yhtynyt hallituksen esityksen perusteluihin tutkintojen erilaisesta luonteesta, ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden pääsystä työmarkkinoille ja tarpeesta kannustaa maisteriopiskelijoita sitoutumaan Suomeen jo ennen tutkinnon suorittamista ja hakeutumaan Suomen työmarkkinoille valmistumisen jälkeen. Hallintovaliokunta ei kuitenkaan pidä tätä ratkaisua täysin ongelmattomana. Siksi valiokunta pitääkin tärkeänä, että muutoksen vaikutuksia ammattikorkeakoulu- ja yliopistotutkinnon suorittaneiden välillä seurataan.

Arvoisa puhemies! Ehdotus vahvistaa myös viestiä siitä, että nuhteettomuudella on merkitystä. Jatkossa ehdoton vankeusrangaistus katkaisisi asumisajan kertymisen pysyvää oleskelulupaa varten. Tämä on linjassa sen kanssa, että pysyvä oleskelu on merkittävä oikeus, joka tuo vakautta ja pysyvyyttä henkilön asemaan Suomessa. Pysyvä lupa poikkeaa määräaikaista siten, että jatkolupia ei enää tarvita ja oleskelun perusteissa tapahtuvat muutokset eivät vaikuta luvan voimassaoloon.

Haluan vielä nostaa esiin myös tämän kielikoulutusasian. Valiokunta on korostanut mietinnössään sitä, että kotoutumiseen keskeisesti kuuluvaa kielikoulutusta on jatkossa kehitettävä. Tämä on välttämätöntä, jotta lainsäädännön kannustimet toimivat käytännössä eikä kukaan jää palveluiden puutteen vuoksi niiden ulkopuolelle.

Arvoisa puhemies! Tavoitteena on kuitenkin kannustaa kotoutumiseen ja antaa näkymä tulevaisuudesta myöskin suomalaisessa yhteiskunnassa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen.

20.34 Sanna Antikainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Pysyvä oleskelu Suomessa ei saa olla automaattinen etuus, se on ansaittava. Suomi ei saa olla mikään pysyvän oleskelun jakopiste niille, jotka eivät halua tehdä täällä töitä tai sitoutua tähän maahan.

Esityksen ydin on selkeä. Pysyvän oleskeluluvan edellytyksiä tiukennetaan, ja järjestelmä vihdoinkin laitetaan siihen asentoon, että se palkitsee aidosta kotoutumisesta, ei minimisuorituksista tai suorittamatta jättämisestä. Yhtäjaksoinen oleskelu nostetaan pääsääntöisesti kuuteen vuoteen. Sen jälkeen pysyvän oleskeluluvan saa se, joka osaa suomea tai ruotsia tyydyttävästi, jolla on kahden vuoden työhistoria ja joka ei ole roikkunut liian kauan sosiaaliturvan varassa eikä ole tehnyt vakavia rikoksia. Näin sen on oltavakin.

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

Arvoisa puhemies! Tämä muutos kohdistuu erityisesti niihin maahanmuuttajaryhmiin, jotka ovat työelämän ulkopuolella ja vailla kielitaitoa, eli siihen ryhmään, josta ei ole hyötyä Suomelle. Näin se vain valitettavasti on, ja toivon, että vasemmistopuolueet ymmärtäisivät myös sen, että Suomen taloudellinen tilanne on siinä pisteessä, ettei meillä ole enää tähän varaa. Nyt hallituksen viesti on oikeanlainen: kun opit kielen, käyt töissä, juurrit Suomeen, niin sitten voit saada pysyvän oleskeluluvan, ja näin on oikein.

Esitys on myös tarkasti kohdennettu houkuttelemaan niitä henkilöitä, joita me oikeasti tarvitsemme. Mahdollisuus pysyvään oleskeluun jo neljän vuoden jälkeen säilyy, mutta vain niille, joilla on vahva näyttö eli vähintään 40 000 euron vuositulot tai Suomessa tunnustettu ylempi korkeakoulututkinto, tai jatkotutkinto ja kahden vuoden työhistoria, tai erityisen hyvä kielitaito ja kolmen vuoden työhistoria.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä keskeisempää on nuhteettomuuden kiristäminen. Ehdoton vankeusrangaistus katkaisee jatkossa asumisajan kertymisen. Se on täysin oikein. Jos ulkomaalainen syyllistyy rikokseen, niin silloin ei voi myöskään ansaita suorinta tietä pysyvää oleskelua Suomessa. Kotoutumista ei mitata vain kielikokeella, se mitataan myös sillä, kunnioittaako ihminen Suomen lakeja.

Arvoisa rouva puhemies! Oppositio ei tietenkään tätä kannata. Demarit haluavat löyhentää työhistoriaedellytystä ja venyttää turvautumista työttömyysturvaan ja toimeentulotukeen milloin milläkin poikkeusperusteella. Vasemmisto haluaa koko esityksen romukoppaan. Se on linjakasta heiltä sinällään. He eivät näe mitään ongelmaa siinä, että pysyvän oleskeluluvan voi saada ilman kielitaitoa, ilman työtä ja ilman todellista kotoutumista. Käytännössä vasemmistopuolueet haluavat Suomen olevan jatkossakin koko maailman sosiaalitoimisto, vaan kun rahat ovat loppu — yrittäkää jo ymmärtää tämä.

Mutta ehkä paljastavin on juuri keskustan linja. Keskusta esittää, että myös ammattikorkeakoulututkinto ja ammatillinenkin tutkinto pitäisi liittää pysyvän oleskeluluvan tutkintopohjaiseen pikakaistaan ja että lomautusjaksot ja osa-aikatyö erityisesti huomioitaisiin työhistoriaa laskettaessa. Toisin sanoen keskusta haluaa avata ovea entistä avoimemmaksi pysyvälle oleskelulle ja pehmentää vaatimuksia juuri siellä, missä meidän pitäisi pitää kiinni tiukasta linjasta. Keskusta siis liputtaa helpompaa reittiä Suomeen jäämiselle. Tämä on juuri sitä keskustalaista selkärangattomuutta.

Arvoisa rouva puhemies! Tutkintoperusteinen nopeampi polku pysyvään oleskeluun on tarkoitettu rajatulle joukolle, niille, jotka ovat yliopistotutkinnon kautta sitoutuneet Suomeen ja joiden kohdalla haluamme vahvistaa Suomen asemaa globaalissa osaajakilpailussa. Ammattikorkeakoulu ja ammatilliset tutkinnot ovat arvokkaita, eikä niitä sivuuteta millään tavalla. Niitä tutkintoja suorittaneet henkilöt voivat edelleen saada pysyvän oleskelun kuten muutkin: kielen, työn ja riittävän oleskeluajan kautta.

Keskustan vaatimus sekoittaisi jälleen rajaa tilapäisen oleskelun ja pysyvän aseman välillä, ja juuri tuon rajan hämärtyminen on ollut vuosia suomalaisen maahanmuuttopolitiikan ongelma. Samoin kuin keskusta haluaa erikseen painottaa lomautuksia ja osa-aikatyötä työhistoriaedellytyksessä, se käytännössä yrittää pehmentää järjestelmän ydintä. Tämän esityksen idea ei ole laskea jokaista lain sallimaa teknistä tuntia vaan varmistaa, että pysyvää oleskelua hakevalla on aidosti vakiintunut asema työelämässä.

Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaisten linja on selkeä. Pysyvä oleskelu on tarkoitettu niille, jotka oppivat kielen, tekevät töitä tai opiskelevat tavoitteellisesti ja kunnioittavat Suomen lakeja ja arvoja. Esitys on taloudellisesti varsin vastuullinen. Se

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

tukee turvallisuutta ja tekee Suomesta houkuttelevamman niille, joista Suomella on todellista hyötyä, ei niille, jotka etsivät helppoa oleskelua ilman velvoitteita. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

20.41 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsitlemme tänään sekä hallituksen esitystä että hallintovaliokunnan mietintöä, jotka koskevat ulkomaalaislain muutoksia. Kyse ei ole mistään vähäpätöisestä asiasta vaan Suomen maahanmuuttopolitiikan suunnasta ja siitä, millaisia edellytyksiä asetamme pysyvälle oleskelulle.

Hallitus esittää, että pysyvän oleskeluluvan edellytyksiä tiukennetaan. Yhtäjaksoinen oleskeluaika nostetaan neljästä vuodesta kuuteen vuoteen ja lisäksi vaaditaan tyydyttävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä kahden vuoden työhistoria. Tämä on täysin perusteltua. Meidän on varmistettava, että Suomeen jäävät henkilöt todella kotoutuvat, oppivat kielen ja osallistuvat yhteiskuntaan. Ei ole mitään järkeä siinä, että pysyvän luvan saa lähes automaattisesti muutaman vuoden jälkeen ilman todellista sitoutumista tähän maahan.

Oppositiolta on kuultu kritiikkiä, että nämä tiukennukset karkottavat osajia ja heikentävät Suomen houkuttelevuutta. Kysyn: kumpi on houkuttelevampaa, maa, jossa pysyvän luvan saa automaattisesti ilman kotoutumista, vai maa, jossa vaaditaan työtä, kielitaitoa ja yhteiskuntaan kiinnittymistä? Meidän on oltava rehellisiä: liian löysä linja on johtanut siihen, että Suomeen on jäänyt ihmisiä, jotka eivät työllisty, eivät opi kieltä ja jäävät sosiaaliturvan varaan. Tämä ei ole kestävää.

Arvoisa puhemies! Itselleni sattui työssäni tapaus, missä kutsuin kuultavaksi miehen, joka asui Pohjanmaan rannikolla, missä satsataan kasvihuoneviljelyyn laajasti. Näin väestötietojärjestelmästä, että miehen tietoihin oli laitettu asioidenhoitokieleksi ruotsi, mutta arvelin pärjääväni Kauhavan ruotsilla hyvin kuulustelussa. Sain puhelun, jossa miehen sukulainen ilmoitti minulle, että kuulusteluun on saatava paikan päälle tulkki. Kun tuli kuulustelupäivä ja ensimmäisten kysymysten joukossa selvitin, kauanko mies oli asunut Suomessa, vastaus oli 35 vuotta — siis 35 vuotta, ja ainoa, mitä hän osasi ruotsiksi sanoa, oli ”tack och adjö”, suomeksi ei sitäkään.

Meidän yhteiskuntamme on liberaaliudella ja yltiösuvaitsevaisuudella sallinut tähän saakka, ettei yksilön tarvitse maahan tultuaan ponnistella ollenkaan kielen oppimiseksi, joka on ensimmäinen ja tärkein tapa integroitua yhteiskuntaamme. Onneksi tämän hallituksen agendana on muuttaa tämä asia.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä on myös tärkeä rikosesteiden tiukennus. Jos henkilö saa ehdottoman vankeusrangaistuksen, oleskeluaika alkaa alusta. Tämä on selvä viesti: rikollisuus ei ole hyväksyttävää, ja pysyvää lupaa ei myönnetä rikosten varjossa.

Hallintovaliokunnan mietintö tukee hallituksen linjaa ja korostaa kotoutumisen merkitystä. Valiokunta on kuullut laajasti asiantuntijoita, ja vaikka osa elinkeinoelämän edustajista pelkää vaikutuksia työvoiman saatavuuteen, on todettava, että Suomen maahanmuuttopolitiikan ensisijainen tehtävä ei ole halvan työvoiman tuonti vaan turvallinen ja toimiva yhteiskunta. Oppositiolle haluan sanoa: teidän vaihtoehtonne on jatkaa vanhaa linjaa, jossa pysyvä lupa on lähes automaatio.

Katsotaanpa hieman vastalauseita. Sosiaalidemokraatit tahtovat siis työhistoriaedellytyksiin löysennyksiä ja sitä, että pysyvän oleskeluluvan korkeakoulututkinnon perusteella koskevaa ehdotusta tulisi muuttaa siten, että myös ammattikorkeakouluissa suoritettut alemmat korkeakoulututkinnot sisällytetään pykälään.

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

Keskustalaiset sen sijaan tahtovat vieläkin kovempia löysennyksiä työhistoriaedellytyksiin, kuten osa-aikaisen työn laskemista mukaan, ja myös ammattikorkeakoulututkinto ja ammatillinen tutkinto tulisi sisällyttää heidän näkemyksensä mukaan lain soveltamisalaan. Siis ihan tosissaanko tarjotaan pysyvää oleskelulupaa vastineeksi pelkästä parin kolmen vuoden ammatillisesta koulutuksesta? [Sanna Antikainen: No näin keskusta haluaa!] Tämähän olisi merkittävä maahanmuuttopolitiikan löysennys. Se ei käy. Tämähän on kuin maahanmuuttopoliittinen huutokauppa: SDP haluaa löysentää politiikkaa vähän, keskustalaiset vähän enemmän ja vihervasemmistolaiset sitten aika paljonkin. Onneksi tämä hallitus ei piirun vertaa.

Arvoisa puhemies! Opposition viitoittama tie johtaa kasvaviin kustannuksiin, segregaaion lisääntymiseen ja kotoutumisen epäonnistumiseen. Ilmiöt ovat tunnistettavissa helposti esimerkiksi Englannissa ja Ruotsissa. Me perussuomalaiset emme hyväksy tällaista. Me haluamme, että Suomi on maa, jossa maahanmuutto on hallittua ja jossa pysyvän oleskeluluvan saa vain aidosti yhteiskuntaan integroitunut ja nuhteeton henkilö. Hallituksen esitys on askel kohti vastuullista maahanmuuttopolitiikkaa. Meillä on vielä mahdollisuus korjata tilanne. On pysyttävä hereillä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

20.46 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys ja hallintovaliokunnan mietintö pysyvien oleskelulupien ehtojen tiukentamiseksi. Nyt on pakko todeta, että vihdoinkin mennään oikeaan suuntaan. Vuosikausia ovat perussuomalaiset puhuneet siitä, että maahanmuuttopolitiikka on ollut aivan liian löysää ja pysyviä oleskelulupia on jaettu liian kevyin perustein. Suomi on ollut liian sinisilmäinen. Pysyvä oleskelulupa on iso asia. Se ei saa olla mikään läpihuutojuttu, ei mikään automaattinen tänne vain ja lupa käteen, vaan se pitää ansaita. Nyt vaaditaan kuuden vuoden oleskelua, työtä, kielitaitoa ja ennen kaikkea vastuunkantoa omasta elämästä. Muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta kuuden vuoden jälkeenkin pysyvän oleskeluluvan saadakseen pitää osoittaa, että osaa puhua suomea tai ruotsia ja on ollut töissä kaksi vuotta niin, että enintään kolme kuukautta on saanut työttömyysturvaa tai toimeentulotukea tai on muuten ollut poissa töistä. Ihan poikkeuksellisissa tapauksissa pysyvän oleskeluluvan voi saada neljässä vuodessa, mutta se vaatii sitä, että on vähintään 40 000 euron vuositulot, Suomessa tunnustettu ylempi korkeakoulututkinto yhdessä vähintään kahden vuoden työhistorian kanssa tai vaihtoehtoisesti poikkeuksellinen suomen tai ruotsin kielen taito vähintään kolmen vuoden työhistorian kanssa.

Arvoisa puhemies! On itsestään selvää, että jos tänne haluaa jäädä pysyvästi, pitää osata maan kieli. Ei Suomi voi olla maa, jossa pysyvän luvan saa ilman kykyä puhua suomea tai ruotsia. Ilman kieltä ei synny kotoutumista, ja ilman kotoutumista syntyy ongelmia, joita olemme nähneet jo aivan tarpeeksi. Kotoutumisen täytyy lähteä maahanmuuttajan omasta tahdosta ja halusta.

Arvoisa puhemies! On täysin oikeudenmukaista, että jos tänne Suomeen tullaan ja täällä rikotaan Suomen lakia, niin se vaikuttaa oleskelulupiin. Suomi ei ole mikään rikollisten suojapaikka. Tästä perussuomalaiset ovat puhuneet jo vuosia. Nyt linja tiukkenee, ja hyvä niin. Olen sitä mieltä, että lähtökohtaisesti Suomeen muualta tulevat rikolliset tulee palauttaa lähtömaihinsa, ja maastakarkotukset ovatkin kiihtyneet. Maassa maan tavalla, ja nuhteettomuus kunniaan.

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

Arvoisa puhemies! Lakiesityksen mietintöön oli tullut keskustalta hämmäntävä vastalause. Vastalauseessaan keskusta esittää, että ylempien korkeakoulututkintojen lisäksi myös Suomessa suoritettu ammatillinen perustutkinto oikeuttaisi pysyvään oleskelulupa. Käytännössä tämä avaisi tien halpatyövoimalle, jonka myötä yhä enemmän suomalaiset ammatillisen koulun käyneet korvautuisivat ulkomaalaisilla. Suomalainen ammattiosaaminen on arvostettua, ja sitä sen tulee olla jatkossakin. Jo nykyisin Suomessa ammatillisessa koulutuksessa on todella paljon ulkomaalaisia opiskelijoita. Jos tämän tutkinnon suorittaminen olisi pysyvään oleskelulupa oikeuttava, meillä ei olisi mitään takeita siitä, että he työllistyisivät ja olisivat aidosti hyödyksi suomalaiselle yhteiskunnalle. Lisäksi keskustan ehdotus lisäisi aivan uudella tavalla Suomeen ulkomaalaista halpatyövoimaa. Odotankin mielenkiinnolla, miten keskustalaiset edustajat perustelevat tätä kantaansa.

Arvoisa puhemies! Loppuun haluan kiittää hallitusta siitä, että viimein suomalaisen veronmaksajan näkökulma on laitettu etusijalle. Vihdoin ymmärretään, että pysyvä oleskelulupa pitää ansaita työllä, kielitaidolla ja aidolla näytöllä siitä, että haluaa olla osa tätä maata eikä vain hyötyä siitä. Erityinen kiitos vielä sisäministeri Mari Rantaselle, joka tekee hyvää työtä Suomen ja suomalaisten eteen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Hanna.

20.51 Hanna Räsänen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensi alkuun totean, että tässä hallituksen esityksessä on paljon hyvää, mutta siihen on myös keskustalla muutama muutosesitys.

Keskusta haluaa uudistaa suomalaista maahanmuuttopolitiikkaa osaamiseen ja työhön perustuvaksi. Näin se olisi hallitumpaa ja suomalaisen yhteiskunnan kulloisiinkin tarpeisiin paremmin vastaavaa. Oleskeluluissa olisi perustellumpaa siirtyä osaamisperusteiseen pisteytysmalliin, jossa huomioitaisiin esimerkiksi maahanmuuttajien koulutustaso, kielitaito, työkokemus, työtarjous ja myös puolison osaaminen. Malli pohjautuisi hyvin tuloksia tuottaneeseen Kanadan esimerkkiin, joka on varmaan monellekin täällä tuttu. Tätä mukautettaisiin Suomen tarpeisiin.

Keskustan valiokuntaryhmä jakaa hallituksen näkemyksen siitä, että Suomen maahanmuuttopolitiikan on oltava aiempaa velvoittavampaa. Lähtökohtaisesti ahkeruudesta, kouluttautumisesta, itsensä ja myös perheensä elättämisestä työtä tekemällä ja ennen kaikkea halusta kotoutua pitää palkita. Uudistukset pitäisi tehdä niin, että Suomi pärjäisi kovassa kansainvälisessä kilpailussa osaavasta työvoimasta.

Puheena olevassa hallituksen esityksessä hyvänä voidaan pitää sitä, että Suomessa suoritettua alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon taikka jatkotutkinnon perusteella voidaan jatkossa myöntää pysyvä oleskelulupa ilman pitkää oleskeluaikaa. Tämä edistäisi Suomen niin sanottua pitovoimaa sekä kannustaisi kansainvälisiä opiskelijoita jäämään valmistumisen jälkeen Suomeen töitä tekemään. Ei ole mitään järkeä siinä, että me koulutamme täällä työntekijöitä muualle maailmaan.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että pysyvä oleskelulupa kannustaisi valmistuneita hakeutumaan työmarkkinoille, vaikka työllistyminen olisi hidasta. Tämän perustelun pitäisi soveltua yhtä lailla ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneisiin, joilla koulutus on nimenomaan suunniteltu työelämään kiinnittymistä varten. Esityksessä myös todetaan yliopistotutkinnon

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

suorittaneiden työllistyvän heikommin kuin ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden. Silti pysyvän oleskeluluvan mahdollisuus rajataan vain yliopistotutkintoihin.

Edellä mainitun perusteella pidämme outona, että Suomessa suoritettujen tutkintojen luetteloon ei ole sisällytetty ammattikorkeakoulututkintoa eikä ammatillista tutkintoa. Pidämme sitä koulutuspoliittisesti ja myös työmarkkinoiden näkökulmasta epäjohdonmukaisena.

Keskustan valiokuntaryhmä tähdentää ennen kaikkea elinkeinoelämää edustavien lausunnonantajien tavoin, että ammattikorkeakoulututkinto on Suomessa korkeakoulututkinto, joka on vahvasti työelämälähtöinen ja sisältää laajoja työharjoittelujaksoja. Kyseisen tutkinnon suorittaneet siirtyisivät pääsääntöisesti suoraan työmarkkinoille, usein vielä niille aloille, joilla Suomessa on merkittävä työvoimapula.

Ammattikorkeakoulututkinnoissa esimerkiksi sosiaali- ja terveysalalla sairaanhoitajat, fysioterapeutit ja bioanalyttikot työllistyvät nopeasti valmistumisen jälkeen. Tekniikan aloilla insinöörit sijoittuvat teollisuuden, rakennusalan ja energia-alan tehtäviin. Kaupan ja liiketalouden alalla tradenomit työllistyvät taloushallinnon, markkinoinnin ja myynnin tehtäviin. Ic-alalla ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita ovat esimerkiksi ohjelmistotyöntekijät, tietojärjestelmäasiantuntijat ja kyberturvallisuuden osaajat. Nämä ovat erittäin kysyttyjä. Näillä aloilla ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden työllistymisaste on erittäin korkea ja monet jäävät Suomeen töihin tai jatkavat opintojaan korkeakoulussa.

Mielestämme hallituksen olisi pitänyt huomioida myös ammatillisen tutkinnon osalta, että erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon ja rakennusalan tehtäviin työllistytään ammatillisen koulutuksen kautta. Esimerkiksi lähihoitajat, lastenhoitajat ja hoiva-avustajat ovat keskeisiä työntekijöitä vanhuspalveluissa, kotihoidossa ja päiväkodeissa.

Pidämme myös tärkeänä, että lomautusjaksot huomioidaan oleskeluaikaa ja työhistoriaa laskettaessa pysyvän oleskeluluvan edellytyksiä arvioitaessa. Tämä siksi, että lomautus ei tarkoita irtautumista työmarkkinoilta. Se ei ole työntekijän valinta, vaan työnantajan päätöksellä tehty väliaikainen toimenpide, jonka aikana työsuhde pysyy voimassa.

Arvoisa puhemies! Näillä perusteilla katsomme, että tulemme jättämään vastalauseen 2 mukaiset muutosesitykset lain 56 a § sekä 56 c §:iin, elikkä sen meidän koko vastalauseen 2 mukaisesti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen.

20.56 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ihan aluksi kannatan näitä edustaja Räsänen edellä tekemiä keskustan vastalauseen mukaisia pykälämuutosehdotuksia.

Tässä on kuultu ihan mielenkiintoista keskustelua liittyen tähän hallituksen esitykseen, joka tässä nyt on käsillä, ja myöskin sitten väitteitä keskustan maahanmuuttopoliittisesta linjasta. Haluan niitä tässä nyt hiukan oikoa ja kirkastaa läsnä oleville ja miksei sinne linjoillekin, jos siellä vielä tähän aikaan illasta joku malttaa tätä keskustelua kuunnella.

Ensinnäkin tästä hallituksen esityksestä: Niin kuin tässä edellä edustaja Räsänen totesi, pääpiirteittäin kannatamme näitä tämän hallituksen esityksen tavoitteita. Keskustan mielestä nuhteettomuuden pitää olla edellytyksenä, jotta voi Suomessa saada pysyvän oleskeluluvan, ja samalla tavalla, kun kansalaisuuslakia käsiteltiin, tuimme sitä siltä osin. Jos Suomessa rötöstelee ja tekee rikoksia, siitä pitää olla seurauksia tähän yhteiskuntaan

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

asettumisessa. Samaten nämä tulorajat ynnä muut edellytykset ovat hyvinkin kannatettavia.

Meillähän on nyt tässä Suomessa meneillään korkean työttömyyden kausi. Valitettavasti Orpon ja Purran hallituksen talouspolitiikka on ollut sen verran epäonnistunut, että meillä on Suomessa työttömyyskehitys ollut Euroopan toiseksi huonointa — en tiedä, onko tällä hetkellä kaikista huonointa. Meillä ehkä tässä kohtaa vähän hämärtyy se tosiasia, että suomalaisten työikäisten määrä vähenee vuosi vuodelta. Ja kun tässä oltiin tämän edellisen taloudellisen korkeasuhdanteen olosuhteissa, niin meillähän oli useilla aloilla ja useilla alueilla erittäin kova työvoimapula. Esimerkiksi rakennusala on sellainen, joka ei ilman vierasperäistä työvoimaa olisi enää ollenkaan tullut toimeen.

Nostan tässä muutamia esimerkkejä esille:

Tässä on ehkä se väestöpoliittinen tosiasia, joka ei kosketa pelkästään Suomea, vaan se koskettaa kaikkia muitakin Euroopan maita. Meillä väestö pienenee, syntyvyys on laskenut. Meillä syntyi Suomessa viime vuonna 43 000 vauvaa, ja meillä on tämän vuoden kevään korkeakoulujen yhteishaussa 55 000 aloituspaikkaa. Siis meillä ei pystytäkään edes korkeakouluja reilun 20 vuoden päästä, sitten kun nämä nyt viime vuonna syntyneet ovat korkeakoulutusiässä, täyttämään Suomessa syntyneellä yhdellä suomalaisella ikäluokalla. No, tällä on tietenkin sitten monenlaisia seurauksia meidän yhteiskuntaan.

Ensimmäisenä tietysti tulevat mieleen taloudelliset seuraukset. Meidän talouskasvun on menneinä vuosikymmeninä perustunut ennen kaikkea siihen, että työvoiman määrä kasvaa, osaamisen määrä kasvaa, mutta myös siihen, että työvoiman määrä kasvaa. Ja mitä me voimme tästä sitten päätellä? Meidän pitää joko jättää ne työt tekemättä, meillä pitää jättää se yritystoiminta aloittamatta tai investoinnit tekemättä, kun meillä ei yksinkertaisesti ole työvoimaa siihen. Näihin edellä esitettyihin väitteisiin, että halpatyövoima korvaisi suomalaiset työntekijät: [Joakim Vigelius: Näin käy!] mitkään väestöpoliittiset faktat, varsinkaan nämä, kun katsotaan meidän syntyvyyttä, eivät tue sitä, mikään tosiasia ei tue sitä, että meillä halpatyövoima korvaisi suomalaiset. [Miko Bergbom: Raksalle!] Eri asia on sitten se, jos ei jostakin syystä työllistyminen ole Suomessa kannattavampaa kuin työttömyys. Nämä seikat ovat tietenkin oma asiansa, mutta hallitushan on tähän tehnyt minun mielestäni ihan hyviä toimenpiteitä, kun on näitä työnteon kannustinloukkuja purettu sieltä sosiaaliturvajärjestelmästä, ja oletan, että tähän ovat myös täällä läsnä olevat hallituspuolueiden kansanedustajat omalta osaltaan tähänneet.

Siis väestö laskee, jopa Kiinassa väestö alkaa laskemaan, kun siellä syntyvyys on romahtanut. Näin on muissakin Euroopan maissa, länsimaissa, ja tästä johtopäätös on se, että jos me meinataan pitää yllä tämä talouskasvu, hyvinvointivaltio, riittävät verotulot sen rahoittamiseksi, niin me väistämättä tarvitaan ihmisiä töihin tämän maan ulkopuolelta. Näin lausui muuten valtaosa lausunnonantajistakin, kun tätä hallintovaliokunnassa käsitelimmekin. Sitten se toinen vaihtoehto, jos ei tämä kelpaa, on sitten minun mielestäni kyllä paljon huonompi.

No, sitten oma asiansa ovat nämä hallituksen esitykseen sisältyvät puutteet täällä. Huomaan, että kokoomusta hiukan nolottaa. He eivät jääneet tänne edes näitä puolustelemaan, jättivät tämän nyt sitten perussuomalaisten huoleksi. Nostan esimerkin nyt näistä ammattikorkeakoulututkinnoista, joiden perusteella nyt sitten hallituksen mukaan ei saisi sitä pysyvää oleskelulupaa. Jyväskylän ammattikorkeakoulussa on noin 10 000 tutkinto-opiskelijaa. Siellä heistä 1 400 on ulkolaisia tutkinto-opiskelijoita. He

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

kaikki maksavat muuten lukukausimaksun. Se on voitollista toimintaa Jyväskylän ammattikorkeakoululle. Ja mitkä ovat suurimmat sieltä valmistuvat ryhmät? Sairaanhoidajat ja insinöörit eli juuri ne osajat, joita me täällä eniten tarvitaan. Me tarvitaan sairaanhoidajia, itse asiassa me tarvitaan hoitajia vuoteen 2040 mennessä 45 000 lisää suhteessa nykytasoon, 45 000 hoitajaa lisää nykytasoon. Tämä tarkoittaisi sitä, että meidän pitäisi siitä Suomessa syntyneestä ikäluokasta, 43 000:sta, jos ei se nyt kauheasti nouse eikä laske lähivuosina, kouluttaa yhä isompi osuus hoitajiksi. No, mistä ne ovat pois? Koulutetaanko me vähemmän poliiseja sitten, kun kaikki pitää kouluttaa hoitajiksi, jotta vanhukset saadaan hoidettua, tai koulutetaanko me vähemmän rakennusmiehiä? [Sanna Antikainen: Pysyvä oleskelulupa ei ole ainoa vaihtoehto!] Mikä me jätetään tekemättä, jos kerran eivät kelpaa nämä osajat, jotka tulevat ja ammattikorkeakoulujen osalta vielä omalla rahalla maksavat sen oman koulutuksensa? [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

No niin, sitten mitä tulee tähän ammatilliseen koulutukseen, niin minä ihmettelen — minä en ole suorittanut ammatillista koulutusta, täällä saattaa olla ehkä sellaisiakin joukossa — sitä epäluottamusta suomalaiseen koulutusjärjestelmään. Jos läpäisee ja suorittaa Suomessa ammatillisen tutkinnon suomen kielellä, niin minä uskon, [Sanna Antikainen: Höpö höpö!] että jos sen laadussa on ongelmia, niin varmaan siihen voi hallitus puuttua muullakin kuin leikkaamalla ammatillisen koulutuksen rahoitusta. Suomalaisen ammatillisen tutkinnon suorittaminen, kun sen läpäisee, on kyllä aika vahva signaali siitä, että pystyy Suomeen kotoutumaan ja on suomen kielen taitoinen ja pystyy täällä myös työmarkkinoille sitten etabloitumaan. No niin, tämä on minun mielestäni ihan selvä asia. Jos siinä joitakin ongelmia on, niin varmaan siihen voi sitten politiikalla kulloinkin hallitus puuttua ja parantaa meillä koulutuksen tasoa.

Mutta sanon vielä sen, että mitä tulee tähän pysyvään oleskelulupaan ja sen ehtoihin, niin summa summarum, meidän ei pidä luoda mitään sellaisia esteitä tai mitään sellaisia poliittisia toimenpiteitä, joilla me vähennetään kannusteita tulla suomalaisen korkeatasoisen koulutusjärjestelmän kautta suomalaisille työmarkkinoille, kun me tämän alhaisen syntyvyyden ja meidän kansantalouden johdosta — niin kuin yrityksetkin ja elinkeinoelämä lausuivat hallintovaliokunnalle — tarvitsemme entistä enemmän tänne työntekijöitä. Ja aivan oikein, olen sitä mieltä, että heidän pitää olla suomen kielen taitoisia, heidän pitää olla hyvin kotoutuneita, sitoutua tämän yhteiskunnan arvoihin ja moraaliin, siitä ei ole kahta sanaa, mutta tällaisia esteitä minun mielestäni ei ole perusteltuja luoda. Sen takia kannatan edustaja Räsäsen tekemiä hyviä ehdotuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen.

21.04 Saku Nikkanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia siten, että pysyvän oleskeluluvan edellytyksiä tiukennetaan. [Sanna Antikainen: Eikö olekin hienoa!] Pysyvän oleskeluluvan hakemiseen vaadittava maassa oleskeluaika nostettaisiin nykyisestä neljästä vuodesta kuuteen vuoteen ja pysyvän oleskeluluvan edellytykseksi lisättäisiin suomen tai ruotsin kielen taito sekä kahden vuoden työhistoria. [Sanna Antikainen: Onpa mahtava esitys!]

Pidämme tätä hallituksen esityksen päälinjaa kannatettavana siltä osin kuin pysyvän oleskeluluvan saamista kytketään vahvemmin Suomeen kotouttamiseen ja yhteiskuntaan osallistumiseen.

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

Arvoisa rouva puhemies! Työhistoriaedellytyksestä jaamme näkemyksen, että työllistymisen edellyttäminen pysyvän oleskeluluvan ehtona on sinänsä kannatettava lähtökohta. Ehdotamme kuitenkin, että lakiehdotusta muutetaan niin, että työhistoriaedellytys voidaan katsoa täyttyneeksi, vaikka hakija olisi turvautunut työttömyysetuuteen tai toimeentulotukeen taikka ollut muutoin poissa työstä kahden vuoden aikana yli kolmen kuukauden ajan, jos tukiin ei kuitenkaan ole turvaututtu tai työstä oltu pois yli kuuden kuukauden ajan ja tukiin turvautuminen tai muu poissaolo työstä on johtunut poikkeuksellisista olosuhteista tai muista tilapäisistä syistä, joihin hakija ei ole kohtuudella voinut vaikuttaa.

Tällaisen vastalauseemme mukaisen jouston lisääminen vastaisi paremmin todellisen elämän muuttuvia tilanteita vaarantamatta kuitenkaan työhistoriaedellytyksen tarkoitusta. Tämä vahvistui myös viime perjantaina, kun olin Helsingin kaupungin pormestarin vieraana osana eduskunnan startup-yhteisön vierailua ja startup-yrittäjien yhteistä tapaamista Helsingin kaupungintalolla, jossa useissa yrittäjien puheenvuoroissa todettiin, että kolmen kuukauden aikaraja on todella tiukka. Valitettavasti tässä tilaisuudessa ei ollut yhtään esimerkiksi nyt voimakkaasti kantaa ottavien perussuomalaisten edustajaa. Kannustaisinkin kovasti osallistumaan esimerkiksi startup-ryhmän toimintaan, sillä tällä hetkellä startup-yrittäjien osuus viennistä on jo ylittänyt kymmenen miljardin rajan. Se on kyllä hieno asia, ja heitä todellakin kannattaa kuunnella. Hehän ovat jo isompi kuin metsäteollisuus.

Arvoisa rouva puhemies! Korkeakoulututkinnon perusteella saatavasta pysyvästä oleskeluluvasta: Hallituksen esityksessä erottelun perusteeksi esitetään, että alemmat korkeakoulututkinnot ovat yliopistoissa yleensä välietappi, jolla tähdätään ylempään tutkintoon, kun taas ammattikorkeakouluopiskelijat pääasiassa suorittavat vain alemman korkeakoulututkinnon. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen alemmissa korkeakoulututkinnoissa on eroja, mutta näin jyrkkää jaottelua ei voida pitää perusteltuna. Tämän takia katsomme, että tätä ehdotusta tulisi muuttaa siten, että myös ammattikorkeakouluissa suoritettut alemmat korkeakoulututkinnot sisällytetään pykälään vastalauseemme mukaisesti.

Arvoisa rouva puhemies! Edellä toteamani perusteella teen vastalauseen 1 mukaiset muutosehdotukset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

21.08 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Nikkasen tekemiä ehdotuksia tässä heti aluksi.

Muutama peruste näitten osalta: Tässä tämä peruslinja esityksessä on ihan kunnossa, ja nämä vaatimukset kuuden vuoden oleskelusta täällä ja sitten työhistoriavaatimukset ja kielitaitovaatimukset ovat ihan asiallisia. Sitten ne poikkeussäännöt ovat aika kovia. Siellä on 40 000:n vuosiansio, joka tarkoittaa noin 3 200 euron kuukausipalkkaa, ja sitten näitä korkeakoulututkintoja ja parempaa kielitaitoa, eli siellä toistakin polkua päästään kyllä sisään ja nopeamminkin päästään pysyvän oleskeluluvan piiriin.

Siihen liittyy tämä kysymys, kun puhutaan kielitaidosta. Sen osalta voi sanoa, että me aika paljon kotouttamisen velvoitteita koko ajan laitetaan yhteiskunnalle. Voi kysyäkin, että kun työperäistä maahanmuuttoa tänne halutaan ja sen perusteella tänne väkeä työskentelemään, niin voisiko ajatella, että yrityksilläkin on joku vastuu

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

kielikoulutuksesta, kun he tänne työvoimaa haluavat. Minusta siinä voisi olla semmoinen asia, että siitä pitäisi tehdä selvityksiä, ja mielestäni sitä voisi edesauttaa. Esimerkiksi suomalaiset kun menivät Ruotsiin, niin siellä ruotsin kieltä opetettiin niille ihmisille yrityksiensä sisällä. Tavallaan tätä näkökulmaa meillä ei ole oikein missään. Kaikkialla vain puhutaan, että yhteiskunnan pitää tämä kielikoulutus hoitaa, ja minä sanoisin, että myös yrityksillä pitäisi olla tässä kielikoulutuksessa vastuu. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä!] Se olisi semmoinen ulottuvuus, joka tässä ehkä olisi pitänyt huomioida tämän mietinnön osalta.

Toinen asia, josta edustaja Nikkanenkin tuossa hyvin puhui: Todellisesti työelämässä, jos tulee kolmen kuukauden katko, työllistyminen tänä päivänä ei tapahdu kolmessa kuukaudessa. Työnhakuprosessi haastatteluineen vie useammin pitemmän aikaa, ja sen takia tässä sen jouston, mitä SDP on esittänyt, pitäisi olla mukana. Se on tässä semmoinen liian tiukka sääntö, tuo kolme kuukautta. Siinä pitäisi olla tällaisten poikkeustilanteitten varalle joustoa.

Sitten vielä lopuksi toteaisin, että kyllä ammattikorkeakoulu olisi tässä ihan yhtä rinnasteinen. Aika monet ammattikorkeakoululaiset — sairaanhoitajat, poliisit, insinöörit — ovat tekemässä sen ammatin ja sillä työskentelevät. Mielestäni sen olisi tässä listassa pitänyt olla.

Muuten tätä esitystä voi viedä eteenpäin, mutta nämä korjaukset siihen pitäisi tehdä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Vigelius.

21.12 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Tarkoitukseni oli käydä ensin läpi tämän lakimuutoksen sisältö pysyviin oleskelulupiin, joka pitää siis sisällään kiristyskiä kielitaitovaatimuksiin, toisaalta vaatimuksen siitä, ettei ole nojattu sosiaaliturvaan, ja toisaalta nuhteettomuusvaatimuksiin, mutta käyn nyt ensin läpi oman reaktion näihin keskustan puheenvuoroihin.

Ensinnäkin pidin todella ihmeellisenä, että valiokunnassa keskusta toi nimenomaan tämän ammatillisen puolen tutkintojen ohituskaistan ihan tuosta noin vain. Edes SDP, joka esitti loivennuksia tähän hallituksen esitykseen pysyvien oleskelulupien kiristämisestä, edes SDP ei esittänyt, että ammatillisen tutkinnon suorittanut ulkomaalainen tarvitsisi ohituskaistan pysyviin oleskelulupiin. Kiitos siitä SDP:lle. Vaikka en yhdy ajatukseen siitä, että tätä lakia pitäisi millään tavalla loiventaa, mutta jos pitäisi valita näiden kahden loivennuksen väliltä, niin valitsisin ehdottomasti teidän loivennuksenne, koska ajatus siitä, että ammatillisen tutkinnon suorittanut ulkomaalainen pääsisi suoraan pysyviin oleskelulupiin kiinni tutkinnon täällä suoritettuaan ja suhteellisen alhaisen kielitason omaksuttuaan, muuttaisi aivan järjestyttävästi meidän maahanmuuttopolitiikkaamme ja ylipäättään meidän työmarkkinoitamme myös pidemmällä aikavälillä.

Tämä helpotus, mikä tähän on tehty, on tarkoitettu nimenomaan korkeakoulututkinnon suorittaneille ihmisille, siis ihmisille, joista voidaan olettaa, että he pääsevät nimenomaan kiinni siihen korkeampaan tulotasoon, että heillä on parempi työllisyystilanne, ja jotta me houkutellaan niitä osajia, joista paljon puhutaan. Mutta sitten meillä on isona riskinä se, että jos toimittaisiin keskustan tavalla, yhtään ammatillista koulutusta väheksymättä tosiasia on se, että meille synnyttäisiin tänne Suomeen ulkomaalaisten — siis pitkälti teidän kannattamienne ulkomaalaisten, jotka on tuotu meidän kouluhimme opiskelemaan

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

— ohituskaista päästä kiinni pysyviin oleskelulupiin, ja sen jälkeen, kun he saisivat pysyvän oleskeluluvan täällä tutkinnon suoritettuaan, heiltä ei vaadittaisi enää sen jälkeen työllistymistä ja he voisivat jäädä myös meidän tukiverkoston varaan.

Pysyvät oleskeluluvat ovat luonteeltaan pysyväluonteisia. Niiden peruuttaminen jälkikäteen myöntämisen jälkeen on itse asiassa hyvin vaikeaa. Se vaatii käytännössä rikoksiin syyllistymistä tai sitä, että on tapahtunut väärinkäytös tai virhe jo sitä lupaa myönnettäessä. Esimerkiksi meillä on tällä hetkellä kymmeniätuhansia ihmisiä, ulkomaalaisia ihmisiä, meidän ammatillisessa koulutuksessa, sen parissa, piirissä. Mitä tapahtuisi, jos yhtäkkiä näistä suuri osa saisi pysyvän oleskeluluvan ehkä kolmen vuoden tutkinnon suoritettuaan? Meillä saattaisivat pysyvien oleskelulupien määrät vuositasolla kasvaa hyvin merkittävästi, ja meiltä lähtisi samalla maahanmuuttopolitiikassa se kontrolli siitä, päätyvätkö ihmiset sinne työmarkkinoille.

Omassa puheenvuorossanne te puhuitte siitä, että meidän väestöpoliittinen tilanteemme on sellainen, että me tarvitsemme työvoimaa. No, minkä ihmeen takia me sitten koulutamme ihmisiä ensin täällä ja sitten tarjoamme heille ikään kuin ohituskaistan sinne, että heidän ei tarvitsekaan oikeastaan työllistyä? Asiahan on niin, että jos täällä suorittaa opinnot, niin täällä voi hakea työlupaa sen jälkeen ja mennä töihin, mutta se on ehdollista sille työnteolle ja toimeentulolle. Ajatus siitä, että annetaan suoraan pysyvä oleskelulupa ja toivotaan parasta, on ongelma, ja se johtaisi meillä aika isoihin ongelmiin.

Kyse ei ole epäluottamuksesta ammatillista koulutusta kohtaan, vaan kyse on enemmänkin siitä, että kun tämä hallitus koettaa viedä maahanmuuttopolitiikkaa Suomessa työperäisellä, humanitäärisellä, opiskeluperäisellä, kaikilla näillä sektoreilla parempaan, järkevämpään, vaativampaan, ehdollisempaan suuntaan, niin esimerkiksi pysyvien oleskelulupien helpompi myöntäminen ja Suomen kansalaisuuksien helpompi myöntäminen ovat nimenomaan päinvastaisia tavoitteita tämän hallituksen politiikalle ja sille politiikalle, joka on tällä hetkellä yleispohjoismaista ja yleiseurooppalaista. Jos me annamme kevyin, löyhin, ei-vaativin ehdoin kansalaisuuksia tai vaikka pysyviä oleskelulupia, sen lopputuloksena on se, että meiltä pettää kontrolli, meiltä pettää valvonta. Me emme pysty enää tarkastelemaan, työllistyvätkö ne ihmiset, joille näitä pysyväluonteisia lupia tai kansalaisuuksia on myönnetty, ovatko he työssä enää vuoden päästä luvan myöntämisestä. Se valvonta pettää. Enää se ei ole ehdollista työnteolle, omillaan toimeentulolle. Luojan kiitos rikoksettomuudelle se on pysyvien oleskelulupien kohdalla. Rikoksesta me voimme poistaa pysyvän oleskeluluvan. Se onnistuu. Sitten taas jos oltaisiin menty esimerkiksi SDP:n linjan mukaisesti ja kaadettu täällä meidän jo tekemät kiristykset kansalaisuuslain ensimmäiseen kiristysarjaan ja toiseen kiristysarjaan, niin meillä ei olisi samanlaisia työkaluja käytössä kansalaisuuksien poistamisen tai ennakkovalvonnan osalta.

Sen takia pitää olla sitä kontrollia jo lupia myönnettäessä, koska näissä pysyväluonteisemmissa luvissa, pysyvissä oleskeluluissa, kansalaisuuksissa, meillä ei ole sitä samaa välinettä käytössä. Jos te haluaisitte työllistää nimenomaan näitä pitkälti teidän kannattamina tänne tulleita lukioihin ohjattuja ulkomaalaisia opiskelijoita, te voisitte luoda kaistan heille helpompiin työlupiin, mutta te esitte suoraan pysyviä oleskelulupia. Se on ongelma, ja se on aika merkittävä ongelma. Ymmärrän hyvin, minkä takia edes SDP ei lähtenyt siihen mukaan, koska se olisi järjestyttävä muutos suomalaisessa yhteiskunnassa, ohituskaista pysyville oleskeluluille ammatillisen perustutkinnon suorittamisen jälkeen, kolmessa vuodessa toisen asteen tutkinto. Yhtään ammatillista koulutusta Suomessa

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

väheksymättä maahanmuuttopolitiikkaa ei voi hoitaa tältä pohjalta. Siinä on isoja riskejä, ja Suomella ei ole siihen varaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

21.19 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Hämmäntäviä puheenvuoroja täällä tänään on kyllä kuultu. Välillä mietin, tiedetäänkö täällä opposition puolella, mistä aidosti puhutaan. Nimittäin ensin pitäisi ymmärtää se, mitä pysyvä lupa tarkoittaa. Se tarkoittaa sitä, että sitä lupaa ei peruta, sitä ei haeta uudelleen. Se tarkoittaa käytännössä elinikäistä oikeutta olla Suomessa. Jos tähän ei mitenkään sidota sitä, että pitäisi olla toimeentulo tai osoittaa, että tekee Suomessa töitä, ollaan kyllä melkoisessa hukassa. Eli pitää ymmärtää se, että tämä on se polku, mistä seuraava polku on sitten kansalaisuus. Ja nyt siitä me ollaan päättämässä. Tämä on se ensimmäinen toimi.

No, sitten jos mietitään näitä vaihtoehtoja: SDP haluaa tähän niin, että ei voida vaatia — että on ihan kohtuutonta vaatia — että pitäisi olla kaksi vuotta töissä ennen kuin saa pysyvän luvan Suomeen, siis jäädä loppuelämäkseen Suomeen. Että sen kahden vuoden aikana pitää vähintään saada kuusi kuukautta olla toimeentulotuella. Kolme kuukautta on liian lyhyt aika, kyllä kuusi kuukautta pitää saada olla. En voi ymmärtää. Ei voi nojata sellaiseen maahanmuuttoon ja pysyviin lupiin Suomeen, joissa edellytyksenä on se, että pitää olla suurempi oikeus olla toimeentulotuella. En ymmärrä.

No, keskusta haluaisi tuoda sen 50 000 ammattikouluopiskelijaa suoraan pysyville luville, siis ikuisiksi oleskelijaksi Suomessa, ilman, että mitenkään täytyy osoittaa sitä, että hakeutuu työelämään tai haluaa hakeutua työelämään, kunhan täällä opiskelee kolme vuotta, jotenkin rämpii sen ammattikoulun läpi — 50 000. No, tietysti siellä taustalla on se, että keskustan mielestä jokainen koulu pitää täyttää ulkomaalaisilla, jos suomalaisia ei sinne löydy. Se on aivan sama, mikä sen hinta on yhteiskunnalle, kunhan ne koulut saadaan täyteen. Millään muulla ei ole merkitystä.

Sitten vielä se, että jos pysyvä lupa evätään, niin se ei tarkoita maasta poistamista, mikä on tässä jäänyt täysin huomioimatta. Se tarkoittaa, että se lupa vain jatkuu tai se menee vuoden eteenpäin. Ikään kuin tässä olisi vaihtoehtona se, että jos ammattikoulusta valmistuu ja jos ei saa pysyvää lupaa, niin pitäisi lähteä pois maasta. Ei tarvitse lähteä pois maasta. Tämä pitää ymmärtää.

No, sitten tämä keskustan näkemys näistä vuosikymmenten päästä olevista tarpeista, että tänne pitäisi 50 000 maahanmuuttajaa tuoda reserviin odottamaan, jos sitten kymmenen vuoden tai 20 vuoden päästä on tarve näille työntekijöille. [Miko Bergbom: Kepu tarvii plantaaseille nyt!] Sehän tarkoittaa sitä, että me vaihdetaan tämä oma kansa täältä kokonaan pois. Meillä on enemmistö jotain muuta täällä 20 vuoden päästä kuin suomalaisia. [Kimmo Kiljunen: Ne on suomalaisia!] — Kantasuomalaisia. Ja riippuen tietysti siitä, saavatko he kansalaisuuden aikanaan. Sitten he ovat suomalaisia. [Petri Honkonen: Kukas ne työt oikeasti tekee?]

No, olihan tämä Kiina-esimerkki tietysti kyllä hyvä. Eli jos Kiinan väestöluku laskee, niin onko kepun mielestä niin, että kiinalaiset hankkivat sitten lisää maahanmuuttajia? Kun otitte esimerkkinä, että Kiinassakin väestö laskee, niin ottavatko he lisää maahanmuuttajia? Tuskin, en usko.

Tästä olen SDP:n kanssa samaa mieltä, että yritysten kielen opettaminen olisi hyvä ottaa mukaan, mutta se tarkoittaisi ehkä sitä, että työkielenä pitäisi useammin olla suomi, mikä

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

olisi äärimmäisen kannatettavaa, ei välttämättä aina englantia, ainakin rinnalla suomi, että korostettaisiin sitä suomen kielen merkitystä kaikessa. Eihän tämä esitys itse asiassa edellytä sitä, että yhteiskunnan pitää se kielitaito opettaa. Se vain pitää osoittaa kielikokeella, että on oppinut sen suomen kielen, mutta ei se ota kantaa siihen, kuka sen opettaa. Sekin tässä on tärkeä muistaa.

No, sitten tähän ammattikorkeakouluopiskelijapohjaan. Nyt useammassa puheenvuorossa on tuotu esiin sitä, että ammattikorkeakoulupohjalta toimivat muun muassa poliisit. Kun poliisiopiskelijalta vaaditaan Suomen kansalaisuutta, niin minun on vaikea ymmärtää, että jos valmistuu poliisiksi, miksi tarvitsee pysyvää oleskelulupaa.

Kuten sanottua, ei oikein ole ajatus mukana näissä opposition esityksissä näiden osalta ollut, ja pistää hymyilyttämään, vaikka ei pitäisi, kun on niin vakava asia kyseessä. Mutta jäädäänpä odottamaan lisää kommentoitavia puheenvuoroja. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää.

21.24 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Kenellä pitäisi olla oikeus pysyvään oleskeluun Suomessa? Meille perussuomalaisille tämä on ollut hyvin selvää. Suomen on oltava sellainen maa, jossa pysyvän oleskeluluvan saa vain silloin, kun ihminen todella haluaa olla osa suomalaista yhteiskuntaa, kantaa vastuuta ja noudattaa lakejamme. Aikaisemmin näin ei ole ollut.

Me perussuomalaiset olemme luvanneet kiristää Suomen liian löysiä maahanmuuttolakeja. Maahanmuuton tulisi aina perustua siihen, että se on Suomelle taloudellisesti kestävä ja turvallista ja kannustaa tulijoita aidosti kotoutumaan tähän maahan. Tämä hallituksen esitys onkin osa perussuomalaisten lupausta paremmasta maahanmuuttopolitiikasta.

Arvoisa puhemies! Suomalainen maahanmuuttopolitiikka on ollut jo vuosia suoraan sanottuna välinpitämätöntä. Pysyviä oleskelulupia on jaeltu ihmisille ilman todellista vaatimusta kotoutumisesta. On ollut suorastaan hämmästyttävää, että tähän asti pysyvän oleskeluluvan on voinut saada sellainen henkilö, joka ei ole tehnyt päiväkään töitä Suomessa, ei osaa puhua suomea eikä aina edes elätä itseään. Moni varmasti ihmetteleeekin, miten tämä on voinut olla mahdollista. Onneksi tälle toiminnalle laitetaan nyt loppu.

Meidän linjamme on hyvin yksinkertainen: pysyvä oleskelu kuuluu niille, jotka ovat osoittaneet halunsa ja ennen kaikkea kykynsä kotoutua Suomeen ja suomalaiseen yhteiskuntaan. Eli kun ihminen oleskelee Suomessa laillisesti ja yhtäjaksoisesti ainakin kuusi vuotta, hän osaa kielen, on tehnyt töitä eikä ole pitkäaikaisesti turvautunut sosiaaliturvaan, hänellä on mahdollisuus pysyvään oleskelulupa. Silloin hän on osaltaan osoittanut sitoutumisensa tähän maahan, ja juuri tällaiset ihmiset ovat tervetulleita Suomeen.

Me perussuomalaiset pidämme tärkeänä myös sitä, että järjestelmä palkitsee ihmisen hänen omasta aktiivisuudestaan. Hallitus mahdollistaa edelleen pysyvän oleskeluluvan jo neljässä vuodessa, jos hakija täyttää lisävaatimukset. Niitä ovat 40 000 euron vuositulot, Suomessa suoritettu korkeakoulututkinto tai poikkeuksellisen hyvä kielitaito yhdistettynä vahvaan työhistoriaan. Eli pysyvä oleskelulupa olisi mahdollista saavuttaa aikaisemmin, jos sille on hyvät perusteet. Pysyvä oleskelulupa ei siis olisi enää mahdollista heille, jotka etsivät helppoa oleskelua Suomessa ilman mitään velvoitteita.

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

Arvoisa puhemies! Tärkeä muutos on myös rikostaustan arvioinnin tiukentaminen. Jos ulkomaalainen syyllistyy rikokseen ja saa siitä tuomioksi ehdottoman vankeusrangaistuksen, oleskeluaika pysyvää lupaa varten alkaa jatkossa alusta. Tämän pitäisi olla itsestäänselvyys. Jos ihminen ei noudata Suomen lakeja, hänen ei tulisi saada myöskään pysyvää paikkaa suomalaisessa yhteiskunnassa. Tämä on turvallisuutta lisäävä muutos.

Tämä hallituksen esitys järkevöittää maahanmuuttopolitiikkaa. Se kannustaa kotoutumaan, se palkitsee työnteosta ja kielitaidosta, houkuttelee Suomeen todellisia työelämän osaajia ja torjuu vääränlaista maahanmuuttoa. Tämä esitys on askel kohti tervettä ja vastuullista maahanmuuttopolitiikkaa, joka on suomalaisen yhteiskunnan etu mutta myös jokaisen maahanmuuttajan etu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

21.27 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Minä olen seurannut tätä keskustelua huolella, yrittänyt kuunnella näitä argumentteja, ja tässä tietysti tämän hallintokäytännön kautta arvioidaan nyt ihmisten liikkuvuutta yli rajojen. Haluaisin hieman periaatteellisemmin pohtia tätä asiaa kuin puhtaasti tällaisen hallintokäytännön kautta.

Tässä nyt viimeisessä puheenvuorossa sanottiin, että jos ihminen ei noudata Suomen lakeja, niin hänellä ei ole oikeutta saada pysyvää paikkaa Suomessa. Juuri näin pitää ollakin, mutta tämä koskee kaikkia ihmisiä. Tämä koskee myöskin suomalaisia ihmisiä. Jos ihminen ei noudata suomalaisia lakeja, hänellä ei ole pysyvää paikkaa Suomessa, pahimmillaan hän on vankilassa. Eli ei tässä sen kummemmin tarvitse ihmistä kohdella, kun ihmisistä on kysymys.

Minä itse pohdiskelen tätä maahanmuuttoproblematiikkaa hieman historiasta ja kauempaa katsoen ja ymmärrän tämän maahanmuuton ylipäättään siitä lähtökohdasta, että liikkumisvapaus on yksi keskeisimmistä ihmisoikeuksista. Meillä on se lähtökohta, että ihmisellä täytyy olla oikeus poistua maasta. Meillä on ollut näitä kansojen vankiloita, joista ei päässyt pois, aikanaan tuossa idässäkin oli semmoinen maa, ja silloin on puhuttu siitä, että ihmisillä täytyy olla vapaa liikkumisen oikeus. Sen käänteispuoli on muuttaa johonkin toisaalle eli maahanmuutto. Nyt tämä on sitten sanktioitu järjestelmä, monella tavalla tehty hankalaksi. Tässä globaaliyhteisössä, maailmassa, joka on jakaantunut tällaisiin kansallisvaltioihin, joita on 193 kappaletta tällä hetkellä, on tietyt hallinnolliset rajat, jotka ikään kuin rajoittavat sitä, miten ihmiset liikkuvat vapaasti, paitsi Euroopassa, jossa me olemme integraation kautta edenneet siihen, että meillä on liikkumisvapaus taattu tällä alueella, eli täällä asuvat 450 miljoonaa ihmistä voivat siirtyä maasta toiseen ja noudattaa niitä lakeja, yrittää oppia sen maan kieltä, mihin on siirtynyt asumaan, yrittää tehdä työtä, niin kuin pitääkin yrittää, ja yrittää opiskella — ne kriteerit, jotka te tässä asetitte.

Mutta jos te katsotte suomalaista maahanmuuttoa ihan aidosti, niin eiväthän nämä ole ne keskeisimmät tekijät, jotka maahanmuuttoa aiheuttavat. Keskeisin syy ihmisen liikkumiseen rajojen ylitse, myöskin Suomeen, on — minä otan nyt emotionaalisesti tämän — rakastuminen, perheet, perheiden yhdistyminen. Tämä on se keskeisin syy, minkä takia ihmiset liikkuvat. Arvostakaa ja arvioikaa ihmisyyttä. Minä tiedän liian monta kammottavaa tarinaa Suomessa siitä, miten ihmiset kärsivät, siis ihminen kärsii siitä, että

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

täällä tiukennetaan, tehdään turvakoneistoa, valvotaan yhä tiukemmin, tiukemmin, tiukemmin, rajoitetaan sitä oikeutta, että ihminen haluaisi elää toisen ihmisen kanssa, haluaisi, että hänen perheensä olisi läsnä oleva, haluaisi, että hän saisi iäkkäät vanhempansa ehkä siihen lähelleen keskinäiseen kanssakäymiseen.

Tätä kaikkea inhimillisesti katsoen tämä keskustelu tuntuu täysin kreisiltä ja kummalliselta. Sen takia kyllä vähän häkeltyneenä katson, kun maailma menee taaksepäin, ikään kuin kutistuu, koska maailma tulee pienenemään. Tulee olemaan aika, että tätä maahanmuuttopoliittista keskustelua käsitellään ja katsotaan niin, kuinka on mahdollista, että 2000-luvun alussa vielä tuolla tavalla kohdeltiin ihmistä. Vähän samalla tavalla kuin noitavainot ovat olleet aikoinaan tai orjakauppa on ollut aikoinaan, ihminen on ollut kauppavarana, ihmisiä on kaupattu. Ihmiskaupasta puhutaan tänäkin päivänä kyllä — ihan hyvä, että puhutaan. Mutta puhukaa ja katsokaa ihmisyyden sisälle, kun käytätte näitä puheenvuoroja. Niin monta kärsimystarinaa tälläkin prosessilla olette aikaansaamassa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

21.31 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kiljunen, kehotitte katsomaan ihmisyyden sisälle. Katsotaan suomalaisen maahanmuuttopolitiikan sisälle, minkälaista suomalainen maahanmuuttopolitiikka on tähän mennessä ollut:

Aloitetaan vaikka näistä pysyvistä oleskeluluvista. Suomeen on siis tähän mennessä voinut saada pysyvän oleskeluluvan, vaikka ei olisi osannut suomen tai ruotsin kieltä. Suomeen on myös voinut saada pysyvän oleskeluluvan elämällä sosiaaliturvan varassa, ei siis käymällä töissä. Tällainen järjestelmä meillä on ollut pysyvien oleskelulupien osalta. Se on ollut järjestelmä, joka loukkaa ja pilkkaa suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa, jota veronmaksajat rahoittavat.

Maahanmuuttopolitiikka Suomessa laajemminkin on ollut aika löperöä. Tänne on voinut tulla hyvin kevyin ehdoin, ja täältä on suomalaisen yhteiskunnan ollut hyvin vaikea saada ulos sellaisia ihmisiä, jotka rikkovat suomalaisen yhteiskunnan perusarvoja. Tämä on se perusongelma, jota perussuomalaiset ovat lähteneet ratkaisemaan. Niin pysyvien oleskelulupien osalta, työperäisten lupien osalta kuin kansalaisuuden saamisen ehtojen osalta hallitus kiristää sääntelyä, ja sille on perusteltu syy. Näin tehdään kaikkialla Euroopassa.

Kysytte: minkä takia? Kysymys ei ole siitä, että emme pystyisi katsomaan ihmisyyden sisälle, vaan katsomme, mitä vaikutuksia suomalaisille ihmisille ja jopa eurooppalaisille ihmisille on ollut harjoitetusta maahanmuuttopolitiikasta: korkea riippuvuus sosiaaliturvassa — suomalainen veronmaksaja maksaa. Te katsotte ihmisyyden sisälle, me katsomme veronmaksajan lompakon sisälle: se ei ole ehtymätön.

Euroopassa maahanmuuttopolitiikka on aiheuttanut merkittävää segregoitumista eli eriytymistä asuinalueiden välillä, mikä on johtanut siihen, että tavalliset eurooppalaiset muuttavat alueelta pois, koska siellä ei pysty enää asumaan, koska siellä ei ole turvallista. Suomessa on nähty väkivaltarikosten osalta, myös seksuaalirikosten osalta, merkittävää yliedustusta maahanmuuttajien osalta. Katsokaa ihmisyyden sisälle, me katsomme tilastojen sisälle, ja niissä nähdään, että suomalainen maahanmuuttopolitiikka on täysin epäonnistunut. Sinisilmäisyys ei ole vaihtoehto maahanmuuttopolitiikassa, eikä sinisilmäisyys ole vaihtoehto tälle hallitukselle, mikäli se teille on vaihtoehto.

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

Me katsotaan sitä, mikä vaikuttaa suomalaisten ihmisten elämään ei vain tänään vaan myös kymmenen vuoden päästä, ja tällä maahanmuuttopolitiikalla, jota tänä päivänä harjoitetaan, on iso merkitys sille, miltä Suomi näyttää tulevaisuudessa ja kestävätkö veronmaksajien kärsivällisyys ja hermot sitä, mitä heidän rahoillaan rahoitetaan.

Maahanmuuttopolitiikasta vielä mainittava: Jos katsotaan tilastojen sisälle, mitä tulee kustannuksiin, niin yli kaksi miljardia euroa menee tällä hetkellä erilaisiin etuuksiin maahanmuuttajille. Kuten sanoin, veronmaksajien lompakko ei ole ehtymätön.

Mitä tulee keskustaan, joka haluaisi eritoten keventää paitsi pysyvien oleskelulupien ehtoja myös poistaa itse asiassa saatavuusharkinnan: Se johtaisi tilanteeseen, jossa koko maailman ovet olisivat auki Suomeen — tervetuloa tänne tekemään. Ei tarvitse suomalaisen työnantajan enää kysyä, onko Seppo työttömänä, onko Timo työttömänä, olisiko töille tarvetta, vaan haetaan suoraan sieltä Lähi-idästä, haetaan Kaukoidästä, haetaan Afrikasta ja Aasiasta, tänne tullaan töihin, ja sitten ihmetellään, mistähän johtuu, että tuottavuuskehitys ja palkat eivät nouse vaikka rakennuslalla. No, onko sille joku syy? Ehkä vaikka se, että työvoiman saatavuus maailmalta on ehtymätön.

Toisaalta toinen ongelma on se, että tällä hetkellä syntyvyys laskee lähes kaikkialla maailmassa, ja se johtaa tilanteeseen, jossa kaikkialla tullaan kamppailemaan työvoiman saatavuudesta. Se ei siis voi olla ratkaisu, että kevennetään vaan ehtoja, jotta kaikki saavat tulla tänne millä tahansa ehdoilla mistä tahansa päin maailmaa, vaan ratkaisu on se, että kehitetään ratkaisuja, teknologisia ratkaisuja, joilla mahdollistetaan se, että pärjätään pienemmällä määrällä väkeä. Tuo on oravanpyörä, jota te yritätte rakentaa, ja jossain kohtaa siinä ollaan tilanteessa, että se pyramidihuijaus kyllä tulee tuhoutumaan, valitettavasti.

Mutta mitä maahanmuuttopolitiikkaan tulee, niin uskallan olla jyrkästi eri mieltä edustaja Kiljusen kanssa. Tässä ei ole kysymys pelkästään ihmisyydestä, vaan tässä on kysymys myös siitä, minkälaista politiikkaa suomalaisten kannalta tässä talossa harjoitetaan, ja sinisilmäisyys siinä on erittäin vaarallista. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen.

21.35 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Käytän tässä nyt vielä yhden puheenvuoron. Näin iltaunisena nämä istunnot kovin myöhään eivät varmaan ole sellaisia, että ainakaan minun osaltani ne tuovat mitään uutta lisäarvoa Suomen kansalle, mutta nyt ajattelin muutaman sanan vielä tätä keskustelua kommentoida.

Jos minä kertaan, mikä on keskustan maahanmuuttoliittinen linja: Me haluamme ensinnäkin painaa turvapaikanhakijoiden määrän nolleen. Se on meidän tavoitteemme Euroopan tasolla kehittää tätä järjestelmää, että tämä toimimaton turvapaikkajärjestelmä uudistettaisiin Euroopassa siten, että olisi oikeasti hallittavia, laillisia reittejä luoda ja suoda turvaa niille, jotka sitä sitten oikeasti tarvitsevat. Tämä nykyinen järjestelmähän ei toimi, ja emme usko, että tästä olemme kauheasti eri mieltä hallituspuolueiden kanssa.

No, mitä tulee tähän työperäiseen maahanmuuttoon, niin kyllä haluamme sen esteitä purkaa, mutta haluaisimme siihen tämän Kanadan mallin, ja toivon, että hallituskin voisi sitä harkita, että voisimme ikään kuin laittaa sitten järjestykseen sitä työvoimaa, ketä me tänne otamme vastaan omien tarpeidemme mukaisesti, ja siinä keskusta kyllä luottaa yrittäjiin. Meillä on vahva luotto suomalaiseen yrittäjään, suomalaiseen työnantajaan, että he tietävät oman yrityksensä tarpeet kasvuun, tuntevat sen oman alueen työmarkkinan. Jos

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

ei yksinkertaisesti saada työvoimaa, niin onko parempi sitten, että se yritys lähtee Suomesta pois kuin rekrytoi ulkomailta? Nämä ovat ihan isoja kysymyksiä nyt, kun tämä meidän syntyvyys putoaa, ja niihin pitäisi olla vastauksia.

Sitten mitä tulee tähän, kun tässä oli siitä, että ei ole ratkaisu esimerkiksi tämä pysyvän oleskeluluvan ehtojen keventäminen siltä osin, kuin ihminen on suorittanut suomalaisessa tutkintojärjestelmässä suomen kielellä tutkinnon ja sen hyväksytysti läpäissyt, niin mikä on sitten se vaihtoehto? Nyt julkisuudessa ekonomistit ovat esittäneet vaihtoehtoja, että eläkeikää nostettaisiin 70 vuoteen tämän ongelman ratkaisemiseksi. Jotkut ekonomistit ovat esittäneet, että vanhuksia ruvettaisiin hoitamaan taas kotona. Hoidammeko me omat vanhempamme kotona, kun ei ole niitä hoitajia? Toistan: valtiovarainministeriön — sosiaali- ja terveysministeriössä muuten on perussuomalaiset ministerit — arvioiden mukaan 45 000 hoitajaa tarvitaan vuoteen 2040 mennessä, ja meillä syntyi 43 000 lasta viime vuonna. Eli nämä meidän haasteemme — ellei nyt sitten tule niitä edustaja Harkimon robotteja, jotka työntävät lusikalla ruokaa vanhuksille ja kääntävät — ovat kyllä todella vaikeita ratkoa ilman, että me luodaan hallittuja, laillisia väyliä saada tänne työvoimaa Suomen ulkopuolelta tekemään näitä töitä, joihinkä meillä ei enää oma työvoima riitä, varsinkaan sitten, kun talouskasvu toivon mukaan nyt pian alkaa, tekemään näitä töitä tähän yhteiskuntaan.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä lopuksi: Keskustan mielestä se, että pysyvän oleskeluluvan voi saada helpommin, kun on suorittanut suomalaisessa koulutusjärjestelmässä suomen kielellä hyväksytyn tutkinnon, ei ole kohtuuton eikä hallitsematon maahanmuuttopolitiikan kevennys, vaan se, jos mikä, on järkevä tapa saada nykyjärjestelmän puitteissa osaavaa työvoimaa Suomen työmarkkinoille täyttämään tätä alenevan syntyvyyden aiheuttamaa työvoimapulaa, joka varmasti realisoituu sitten, kun taas suhdanne hellittää ja kasvu alkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

21.39 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Honkonen, te olette luomassa työttömien ulkomaalaisten reserviä Suomeen. Se on se, mitä keskustan maahanmuuttopolitiikka tällä hetkellä tekee. 50 000 tulijaa joka vuosi, ja nyt ilmeisesti täysin uutena linjauksena, mitä ei siinä teidän maahanmuuttopaperissanne käsittääkseeni edes ollut, te olisitte tarjoamassa vielä kaikille niille, joita te erityisesti haluatte syrjäseutujen toiselle asteelle tai korkeakouluihin tuoda opiskelijoiksi, pysyvät oleskeluluvat mahdollisimman löyhin ehdoin, löyhemmin kuin mitä esittää nykyinen hallitus — perussuomalaiset, kokoomus, KD, RKP — tai mitä esittää esimerkiksi SDP vasemmalla. Teidän kannallanne tässä kysymyksessä, että tarjotaan esimerkiksi ammattikoulun käyneille pysyvä oleskelulupa, on vihreät — eivät hallituspuolueet, ei SDP, vaan vihreät, varmaan vasemmistoliittokin — he eivät olleet paikalla jättämässä vastalauseita, mutta varmasti yhtyvät tähän vihreiden linjaan.

Teidän linjanne on punavihreä linja, joka ei pidä sisällään edes sosiaalidemokraatteja, koska uskon, että sosiaalidemokraateissa edes ymmärretään se, että tällä voisi olla hyvin suuria merkityksiä ja vaikutuksia meidän työmarkkinoille, jos meillä yhtäkkiä sen reservin rinnalle, joka meillä täällä on omia, suomalaisia ammattikoulun käyneitä, tuotaisiin vielä ulkomaalaisten, pysyvällä oleskeluluvalla olevien ammattikoulun käyneiden reservi, vaikka välttämättä töitä ei edes ole, eikä sitä työn tarvetta edes kysyä, koska he pääsevät

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

pysyville oleskeluluville. Ja vaikka se työ alkuun olisi, niin sitä ei myöhemmin enää selvitetäisi, koska kyseessä on pysyvä oleskelulupa, onko sitä työtä vai onko jääty esimerkiksi vuoden työllisyysjakson jälkeen työttä tai omaehtoisesti tukien varaan. Ei se ole mikään harvinainen ilmiö Suomessa, että näin toimitaan, erityisesti sellaisissa yhteisöissä, joissa kielitaito on heikko ja joilta ei ole edellytetty suomen kieltä, joilla ei ole korkeampaa koulutustaustaa Suomessa, joilla on muutenkin vaikeuksia integroitua suomalaisille työmarkkinoille. Ei ole mitenkään epätodennäköistä, että ammatillisen koulutuksen Suomessa saanut ulkomaalainen, joka on päässyt pysyville oleskeluluvalle, jäisi työttömäksi. Ja koska kyseessä on pysyvä lupa, niin hän saattaa olla pysyvästi työttömänä täällä, ja se ei ole kenenkään etu, käsittääkseni.

No, sitten edustaja Kiljusen puheenvuoroon. Olen kuullut näitä edustaja Kiljusen puheenvuoroja täällä aiemminkin, mutta kyllä ihmettelen. Jos joku tässä maassa tulee ihmettelemään tulevaisuudessa, millaista maahanmuuttopolitiikkaa täällä on harjoitettu 2000-luvun alussa, niin luulen, että he todennäköisimmin ihmettelevät sitä, mitä politiikkaa te, edustaja Kiljunen, ja teidän joukkueenne olette olleet täällä ajamassa 2000-luvun alussa, kun kaikkia ehtoja löysennettiin. Kaikkia ehtoja löyhennettiin työperäisen puolella, opiskeluperäisen puolella, perheen yhdistämisen puolella, humanitäärisellä puolella ja turvapaikanhaunkin puolella. Kaikki ehdot alas, vaatimustasot alas kielitaidon suhteen, nuhteettomuuden suhteen, työnteon suhteen, toimeentulon suhteen.

Sitten meillä on käsissä sellaisia ilmiöitä, että työmarkkinoilla halpamaahanmuutto polkee palkkoja, siellä on hyväksikäyttöä, orjamaaisia olosuhteita. Opiskeluperäisen puolella meille saapuu tällä hetkellä opiskelijoita, jotka eivät pysty elättämään itseään. Kolmannes suurten kaupunkien leipäjonoista muodostuu tällä hetkellä ulkomaalaisista opiskelijoista — kolmannes.

Perheen yhdistämisen puolella meille saapuu niin ikään ihmisiä, joiden perheiden toimeentulo ei ole turvattu. Perheen yhdistäjä ei pysty sitä toimeentuloa turvaamaan perheelleen, jolloin sekä lapset että vaimot, parhaimmillaan monet, kärsivät siitä tilanteesta köyhinä Suomessa. Ulkomaisten, kehitysmaiden köyhät tulevat Suomeen kärsimään köyhyydestä. Se on ikään kuin vastaus tähän meidän väestöpyramidin heikkouteen, ikääntyvän väestön ongelmaan: ulkomaisten köyhät ja työttömät Suomeen köyhiksi ja työttömiksi.

Sitten humanitäärisen puolen ongelmia, joita tässä on luotu 2000-luvun ja 1990-luvun lopun politiikalla, voisin luetella täällä kyllä loppuillan: segregatiota, jengiytymistä, voimakasta tukiriippuvuutta, kunniaväkivaltaa — aivan uudenlaisia rikosmuotoja, joita ei Suomessa juuri tunnettu ennen tätä kansainvälistynyttä maailmaa — puskaraiskaukset, joukkoraiskaukset, terrori-iskut. Monia kansainvälisiä ongelmia on tuotu, enkä sano tätä sillä, että maahanmuuttoa ei olisi pitänyt lainkaan harjoittaa. Siten monesti tämä kritiikki, mitä perussuomalaisista annetaan, halutaan tulkita, yleensä tarkoitushakuisesti.

Minä puhun näistä epäkohdista sen takia, että jotkut eivät havaitse niitä lainkaan. Silmät ovat ikään kuin suljettuina niille. Mietitään vain koko ajan sitä, mikä olisi mahdollisimman helppo ja matala rima, jotta mahdollisimman moni pääsisi tänne. Minä ajattelen, että se riman taso, asetettiin se sitten matalalle tai korkealle, määritetty sen kautta, mitä me halutaan tänne maahan, millaisia tulijoita me tahdotaan. Jos me tahdotaan ihmisiä töihin, niin vaaditaan heiltä töitä. Jos me halutaan ihmisiä nimenomaan korkeapalkkaisiin töihin, niin vaaditaan heiltä korkeapalkkaista työtä. Jos me ei haluta rikollisia tähän maahan, vaaditaan, että he eivät tee rikoksia. Jos me halutaan, että ihminen on kotoutunut ennen

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

kuin hän voi pysyvästi jäädä tähän maahan, vaaditaan, että hän on kotoutunut, että hän on oppinut kielen, että hän ei ole syylistynyt rikoksiin.

Näiden vaatimusten asettaminen ei ole vaikeaa muuten kuin poliittisesti. Lainsäädännöllisesti se on niinkin helppoa kuin tällä hallituskaudella on nähty. Kiristystä pystytään tekemään. Niitä pystyttäisiin tekemään vieläkin enemmän, jos poliittista tahtoa löytyisi, mutta valitettavasti sitä puuttuu tässä salissa edelleen, kun nämä perusasiat ovat edelleen täällä minun toistamiani. Uskon, että kollegat joutuvat niitä vielä pitkään toistelemaan senkin jälkeen, kun minusta aika jättää, valitettavasti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

21.46 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Harmi, että edustaja Kiljunen lähti pois. — Sinänsä ymmärrän hänen puheenvuoronsa kyllä varsin hyvin. Nimittäin nykyiselläänhan se tilanne on niin, että esimerkiksi perhesiteen kautta jos Suomeen tulet, olet ollut sen neljän vuoden jälkeen oikeutettu siihen pysyvään oleskelulupaan ja käytännössä elinikäiseen oleskeluun Suomessa ilman, että on ollut edellytyksiä siitä, että osaisi suomen kieltä tai haluaisi kantaa kortensa kekoon vaikka työllistymällä tässä yhteiskunnassa. Mutta se, että ei saa pysyvää lupaa, ei tarkoita toki sitä, että pitäisi sitten poistua, mikäli se perheside jatkuu. Poistuminen tulisi eteen siinä kohtaa, kun se rakkaus loppuu, mikäli ei sitten muita edellytyksiä maassa olemiseen enää olisi. Eli sinänsä en jaa kyllä sitä huolta siitä, että Suomesta poistettaisiin, mikäli on sitten parisuhteessa ja maassaolon edellytykset sitä myöden täyttyvät.

Tässä pitää ymmärtää myöskin se, että on muitakin lupia, niin kuin sanoin aikaisemminkin. Jatkuvan luvan kautta voi olla Suomessa pidempään, mutta se pitää vain hakea määräajoin uudelleen. Yhtä lailla voi hakea EU:n lupaa eli pitkään asuneen lupaa, jota voi hakea viiden vuoden asumisen jälkeen, mikäli kielitaitoa löytyy ja mikäli sitten pystyy osoittamaan toimeentulon — mikä ei taas sitten perustu työntekoon, vaan pitää muuten osoittaa toimeentulonsa. Eli erilaisia väyliä olla maassa ja saada tänne lupaa on kyllä varsin paljon.

Kysyisinkin, että jos ajattelee, että tulee tähän maahan perhesiteen kautta, niin onko se täysin kohtuutonta kaikkia niitä palveluita vastaan, joita tästä maasta saa, jotka ovat äärimmäisen hienot, että tulisi opiskella tämän maan kieltä ja tulisi jotenkin pyrkiä kantamaan kortensa kekoon tässä yhteiskunnassa. Mielestäni se ei ole kohtuuton vaatimus.

Mitä tulee tähän keskustan esittämään malliin tästä Kanadan pisteytyksestä, niin se on juuri näin, että jos maahantulijoita voitaisiin ottaa pelkästään pisteytysmallin perusteella, niin se olisi toki ehkä se paras malli, mutta on vaikea nähdä, että se, että se tuodaan kaiken muun rinnalle ikään kuin lisäväyläksi, olisi tässä ratkaisu.

Muutenkin ajatusmalli siitä, että väestön määrä ei ikään kuin koskaan voisi laskea ilman, että siitä selvittää, on kyllä minun mielestäni varsin outo ajatusmaailma. Tämä maapallo ei nimittäin kestä sitä, että joka vuosi kaikkien maiden väestöluku kasvaisi, vaan aika nopeasti tullaan siihen tilanteeseen, että siitä ei enää selvitä.

On harmillista, että tämä sali on tyhjentynyt. Ilmeisesti tämä on niin vähäpätöinen asia, ettei tästä pidempään haluta keskustella, vaikka Suomen tulevaisuuden kannalta tässä on erittäin iso kysymys. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigeliu.

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

21.49 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Muistutan vielä tämän keskustelun loppuun, että pysyvä oleskelulupa ei ole ainoa tapa jäädä Suomeen. Suurin osa ihmisistä, jotka tulevat tänne maahanmuuttajina, ulkomaalaisina, ei tule suoraan pysyville oleskeluluville. Heillä on määräaikaista oleskelulupia perustuen esimerkiksi työhön, suojeluasemaan tai niin edelleen. Jotta ihminen saadaan jäämään Suomeen, hänen täällä olemistaan, tänne jäämistään, ei tarvitse vakinaistaa löyhin ehdoin. Se voidaan vakinaistaa, jos tietyt edellytykset täyttyvät, mutta minusta ei ole kohtuutonta vaatia esimerkiksi kielitaitoa ja nuhteettomuutta, sitä, että ei ole nojattu yhteiskunnallisiin tukiin.

Nimenomaan tästä näkökulmasta haluaisin vielä palata tähän edustaja Kiljusen puheenvuoroon. Edustaja Kiljunen totesi sen suuntaisesti, että meidän pitäisi omalla sydämellämme ajatella hieman tätä kysymystä, ikään kuin empatian ja sympatian ja vastaavanlaisen kautta, tunnetason kautta. Minä ymmärrän hyvin niitä tunneperäisiä syitä, minkä takia on hienoa, jos olet löytänyt jostakin maailmalta itsellesi vaimon tai miehen. Olisi hienoa tuoda hänet Suomeen. Mutta siinä kohtaa tulee maahanmuuttopolitiikan näkökulmasta kysymys, millä perusteella tänne tullaan ja kuka sen viulut maksaa. Minusta se on perusteltu kysymys. Voi ehkä tuntua, jos asia lähestyy pelkästään tunnenäkökulmasta, ikävältä puhua kustannuksista, mutta kun meillä on Suomessa asumisperusteinen sosiaaliturva, niin se johtaa tilanteeseen, että jos tänne on tultu, niin täällä on oikeutettu tukiin. Jos tänne on tultu ilman, että perhe elättää tai esimerkiksi perheenpää pystyy elättämään sitä omaa puolisoaan, niin minusta on ihan reilua muiden veronmaksajien ja täällä olevien ihmisten näkökulmasta kysyä, että no kuka sen sitten maksaa. Onko se meidän tehtävämme maksaa kaikki ne palvelut ja kaikki se, mitä tämä ihminen itse tai vaikka se puoliso ei täällä pysty maksamaan?

Suomeen voi tulla tekemään töitä, Suomeen voi tulla elättämään itsensä, Suomeen voi tulla oppimaan sen yhteydessä kieltä, elämään nuhteetonta elämää. Kaikki tämä on mahdollista. Kaikki tämä on myös jatkossa mahdollista, mutta vaatimustasoa nostetaan juuri siksi, että tulijat pystyisivät elättämään itsensä, työllistymään, sopeutumaan tähän yhteiskuntaan. Moni asia itse asiassa ratkeaisi maahanmuuton saralla sillä, että yhä useampi puolue tässä salissa kannattaisi asumisperusteisen sosiaaliturvan siirtämistä nimenomaan kansalaisuusperusteiseksi. Sillä päästäisiin monista näistä kysymyksistä eroon, koska silloin aidosti nämä etuudet ja palvelut olisi rajattu Suomen kansalaisille, ja sen jälkeen me voitaisiin pohtia sitä, millä ehdoilla maahanmuuttopolitiikkaa harjoitettaisiin, jos kustannukset lankeaisivat tulijalle ja eivätkä täällä jo olijolle.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 21.11.2025 klo 13.00.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Tämä täysistunto on päättynyt. Kiitos kaikille. Hyvää yötä ja näkemiin!

Täysistunto lopetettiin klo 21.53.

Pöytäkirja PTK 113/2025 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi: